

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 6

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SPÓŁKA AKCYJNA
SOCIÉTÉ FERMÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

CHORZÓW I G. ŚL.

RYNEK, L. 9-15.

TELEFON 409-01

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZ. AMONU

Z KOPALN. KRÓL, BIELSZOWICE, KNURÓW

ADR. TELEGR. SKARBOFERME CHORZÓW

ZJEDNOCZONE FABRYKI ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH W MOŚCICACH I W CHORZOWIE

produkują i polecają pierwszorzędnej jakości nawozy azotowe:

**AZOTNIAK
SALETRE
WAPNIOWĄ
(GRANULOWANĄ)**

**SALETRZAK
SIARCZAN AMONU**

**i wysokowartościowy nawóz fosforowy
SUPERTOMASYNE
o zawartości 16% i 30% kwasu fosforowego**

oraz produkty chemiczne: amonjak skroplony, azotyn sodowy, karbid, kwas azo-
towy, saletrę amonową, saletrę sodową, saletrę potasową, salmiak, węglan amonu,
wodę amonjalkalną chemicznie czystą, chlor ciekły, ług bielący (podchloryn sodo-
wy), chlorobenzol (monochlorobenzol), paradwuchlorobenzol, ortodwuchlorobenzol,
--- --- --- sodę kaustyczną, wapno chlorowe, azot, tlen, wodór. --- --- ---

WSZELKICH INFORMACYJ UDZIELA **W CHORZOWIE**
BIURO SPRZEDAŻY Z. F. Z. A.

Biuro Sprzedaży Zjednoczonych Fabryk Drutu i Gwoździ, Sp. z o. o., Warszawa

Plac Napoleona 9, tel. 566-30

zrzesza następujące fabryki:

Tow. Akc. Przemysłu Metalurgicznego w Polsce, Radomsko.
Zakłady Przemysłu Metalowego Bracia Szajn, Będzin.
Belgijska Sp. Akc. Warszawskiej Fabryki Drutu, Sztynków i Gwoździ, Warszawa, Objazdowa 1.
Warszawska Fabryka Drutu i Gwoździ „Drut” J. B. Rozenfeld, Warszawa, Przyokopowa 24.
Warszawskie Fabryki Śrub i Drutu J. Wolanowski, Sp. Akc., Warszawa.
Fabryka Drutu, Gwoździ, Sprężyn Stalowych, Siatek i Podkówek, Bracia Baumiger, Kraków, Grzegorzewska 77.
Herman Kamsler, Fabryka Drutu i Gwoździ Drucianych, właśc. R. Abeles, F. Hausner i S-ka, Kraków, Sarego 4.
Fabryka Drutu, Gwoździ i Haceli, dzierżawca B. Cukierman, S. A., Radom.
Huta Żelazna „Kraków”, Sp. Akc., Kraków.
Dąbrowski Przemysł Druciany B-cia Klein, Dąbrowa.
Modrzejów-Hantke, Zjednoczone Zakłady Górniczo-Hutnicze, Sp. Akc., Sosnowiec.
Fabryka Drutu, Gwoździ oraz Podkówek Szwedzkich do Butów, „Drutindustria”, Sp. Firm., Lida.
Fabryka Gwoździ, Drutu, Sprężyn do Mebli i Wiader

Ocynkowanych „Clavus” Leon Bądźdzdrów, Włocławek, Spichlerza 7/9.
Licht & Leser Fabryka Drutu, Gwoździ i Wyrobów Metalowych, Rzeszów, Jagiellońska.
Zakłady Przemysłowe „Tarnowianka” B. Safier, E. Ekstein i S-ka, Tarnów.
Przemysł Metalowy Jan Rogowski, Sp. z ogr. odp., Żyrardów, Dekiarta 4.
Górnolaskie Zjednoczone Huty Królewska & Laura, Sp. Akc. Górniczo-Hutnicza, Katowice, Kościuszki 30.
Fabryka Drutu i Gwoździ Bracia Tuller w Lublinie, Sp. Firm., Lublin, Łęczycka 182.
Białostocka Fabryka Drutu, Gwoździ i Narzędzi Rolniczych, Leon Dojlidzki, Białystok, Kupiecka 1.
Fabryka Lin i Drutu, dawniej A. Deichsel, Sp. Akc., Sosnowiec.
Włocławska Fabryka Lin i Drutu Stalowego dawniej C. Klauke, Sp. Akc., Włocławek.
Fitznerowska Fabryka Śrub i Nitów, Sp. z o. o., Siemionowice Śl.
„Metalpol” Fabryka Wyrobów Żelaznych Ickowicz i Dykerman, Jędrzejów.

DOSTARCZA DRUT—GWOŹDZIE. EKSPORT DO WSZYSTKICH CZĘŚCI ŚWIATA

GRAND PRIX POZNAŃ — P.W.K. 1929 1930

SP. AKC. FABRYK METALOWYCH P.O.F.

GRAND PRIX LIÈGE 1930 GDYNIA 1935

NORBLIN, BRACIA BUCH i T. WERNER

W WARSZAWIE i GŁÓWNIEM KŁODZKIM
ZARZĄD—WARSZAWA, ŻELAZNA 51
TEL. 660-80, 663-01, 220-33

ROK ZAŁOŻENIA 1809

PRODUKUJE: BLACHY, RURY, PALENISKA

POLECA PRĘTY, SZYNY z MIEDZI MOSIĄDZU i ALUMINIUM

PRODUKUJE: DRUTY, KABLE, LINKI i PLATERY

Korzystajcie z Poczty Lotniczej

Wielkopolska Izba Rolnicza w Poznaniu, ul. Mickiewicza 33

ogłasza **KONKURS** na stanowisko **DYREKTORA** Wielkopolskiej Izby Rolniczej.

Do stanowiska przywiązane jest uposażenie w myśl obowiązujących przepisów. Wymagane warunki: 1) obywatelstwo polskie, 2) wyższe wykształcenie (dyplom wyższego zakładu naukowego, uprawniający do zajmowania stanowiska I kategorii urzędnika w państwowej służbie cywilnej), 3) świadectwo lekarza urzędowego (wojewódzkiego) o przydatności fizycznej, 4) kilkuletnia praca zawodowa w rolnictwie, 5) kilkuletnia praca w samorządzie gospodarczym lub w organizacjach rolniczych, o ile możliwości na stanowisku kierowniczym, 6) nieprzekroczony 45-ty rok życia.

Pierwszeństwo mają kandydaci, którzy pochodzą z Wielkopolski, lub wykazać się mogą dłuższą pracą na terenie województw zachodnich. **ZGŁOSZENIA** winny być przedłożone najpóźniej do dn. 31/X 1936 r. na ręce Prezesa Wielkopolskiej Izby Rolniczej w Poznaniu, ul. Mickiewicza 33.

Poznań, dn. 8 sierpnia 1936 r.

Prezes Wielkopolskiej Izby Rolniczej

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGR.

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
WYSTAWA PRZEMYSŁU METALOWEGO I ELEKTRO- TECHNICZNEGO — P. DRZEWIECKI	1005	KRONIKA TYGODNIOWA:	
BILANS HANDLOWY W OBECNEJ KONJUNKTURZE — A. W.	1006	PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	1022
KRONIKA GOSPODARCZA:		TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	1022
Z MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU	1009	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
GÓRNICZTWO I PRZEMYSŁ:		BUDŻET	1022
Wystawa Przemysłu Metalowego, Elektrotechniki i Radjotechniki		PODATKI I OPŁATY	1025
PRZEMYSŁ NAFTOWY	1010	Rozporządzenie wykonawcze o klasyfikacji gruntów — Inż. F. Zoll	
PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY	1013	PIENIĄDZ I KREDYT	1026
ROLNICTWO	1015	RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	1028
Ulgi w kredytach melioracyjnych Państwowego Banku Rol- nego — M. Wierusz Kowalski		Z BANKU POLSKIEGO	1029
HANDEL:		PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	1016	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
RYNEK AKCYJNY	1016	OGÓLNE	1030
CŁO ORAZ REGLAMENTACJA	1017	FRANCJA	1031
ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	1018	ANGLJA	1031
PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM	1019	NIEMCY	1032
Pojęcie „umowy kartelowej” w wyroku Sądu Kartelowego — R. Piotrowski		RUMUNJA	1033
		HISZPANJA	1033
		BRAZYLJA	1033
		Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	1033

WYSTAWA PRZEMYSŁU METALOWEGO I ELEKTROTECHNICZNEGO

PRMYSŁ metalowy i elektrotechniczny odgry-
wają tak ważną dziś rolę w życiu gospodarczym
i kulturalnym społeczeństw i w uprzemysłowie-
niu kraju, iż dokonanie publicznego przeglądu postępu
na tem polu uważane być winno za wydarzenie doniosłe
i mogące przynieść poważne korzyści. A to tem bardziej,
iż przemysł metalowy, istniejący na ziemiach polskich,
uległ podczas wojny największym spustoszeniom. Stro-
ny wojujące, opuszczając teren, bądź zabierały urządze-
nia, gdy to się udawało, bądź je niszczyły. Po wojnie
więc zostaliśmy gruntownie ogołoceni z przemysłu me-
talowego, szczególnie przetwórczego.

Wystawa przemysłu metalowego i elektrycznego, zor-
ganizowana w Warszawie, da możność ocenić, czego
dokonałszy, opierając się wyłącznie na pracy i mater-
jałach polskich, aby zadośćuczynić obecnym potrzebom,
i czego jeszcze brak.

Doniosłość przemysłów metalowego i elektrotechnicz-
nego przedewszystkiem opiera się na roli ich w budo-

wie inwestycyj, szczególnie wytwórczych. Przemysły
te są dostawcami siły motorycznej, urządzeń, apar-
tów, maszyn i narzędzi dla wszystkich pozostałych
przemysłów — tworzą więc podstawowe gałęzie wy-
twórczości i odgrywają główną rolę w uprzemysłowie-
niu kraju.

Przemysły te — łącznie z przemysłem hutniczym, bę-
dącym dostawcą surowców — stanowią ze względu na
liczbę zatrudnionych drugą gałąź przemysłową w Pol-
sce, ustępując jedynie przemysłowi włókienniczemu.
Rozwój ich jednak dotychczasowy nie jest zadowalają-
cy, gdyż zarówno spożycie żelaza, jak i prądu elektrycz-
nego odbiega niezmiernie od spożycia na Zachodzie.

Przemysły te stanowią podstawę do szerokiego rozwo-
ju wyrobów metalowych i elektrotechnicznych dla
różnorodnych potrzeb społeczeństwa, zatrudniając je-
dnocześnie wiele rąk roboczych. Rozwój ten opiera się
głównie na geniuszu pracy intelektualnej i umiejętnej
i wydajnej pracy umysłowej i fizycznej. Dowodem te-

go jest Szwajcaria, pozbawiona surowców (węgiła, koksu, żelaza, miedzi), a pomimo tego posiadająca wyróżniający się przemysł maszynowy i elektrotechniczny.

Zestawienie to ujawnia, iż Polska, posiadająca niektóre ważne surowce oraz dobre siły pracownicze zarówno dla pracy umysłowej jak i fizycznej—posiada wszelkie dane, aby przemysły te stanowiły podstawę bytu jej ludności.

Ważną niezmiernie cechą przemysłu metalowego jest jego decydująca nieomal rola w obronie kraju. Dziś żyjemy w czasach, gdy w walce decyduje nie tylko męstwo żołnierza, ale i należyte jego uzbrojenie, dorównujące uzbrojeniu przeciwnika. Jednocześnie naród cały winien być wyekwipowany w środki pomocnicze, jakimi są: koleje, drogi, samochody, samoloty, sieć elektryczna, przemysł surowcowy, hutniczy i przetwórczy. W tem uzbrojeniu i ekwipunku naczelną rolę odgrywają: narzędzia i maszyny, stanowiące produkt przemysłu metalowego.

Tak ważna rola przemysłu metalowego i Elektrycznego w życiu obecnym społeczeństw i państw sprawia, iż postępek ostatnich czasów na tych przemysłach się opiera.

Polska jest zmuszona kroczyć w tym postępie, nie ustępując mu w niczem ze względu na najżywotniejsze interesy ludności, poszukującej pracy i dążącej do podniesienia swego poziomu życia, oraz ze względu na

konieczną gotowość do obrony swego niezależnego bytu.

Podjęta w Warszawie, z inicjatywy Stowarzyszenia Inżynierów Mechaników Polskich, a poparta przez sfery przemysłowe i władze państwowe—Wystawa Przemysłu Metalowego i Elektrotechnicznego uświadomi społeczeństwo o udziale Polski w tym postępie.

Dla zrealizowania wystawy założona została spółka z o. o. z udziałem Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych, Polskiego Związku Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych, Stowarzyszenia Inżynierów Mechaników Polskich i Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie. Organizatorzy postawili sobie zadanie przedstawienia na tej wystawie całokształtu produkcji krajowej, dążąc, aby o ile to możliwe nie były pominięte żadne produkty, wyrabiane w kraju. Nie jest to więc wystawa firm i warsztatów, a produkcji polskiej, systematycznie uszegregowanej według działów poszczególnych branż.

Wobec wielkiej wagi zagadnienia uprzemysłowienia kraju jest pożądane, aby ten przegląd dorobku, dokonanego siłami własnymi, przyczynił się do podniesienia zagadnienia uprzemysłowienia kraju na wyżyny uznania go przez cały naród i tem dał impuls do dalszej wydajnej pracy. Wtedy dążenia inicjatorów i organizatorów Wystawy spełnione będą.

P. Drzewiecki

BILANS HANDLOWY W OBECNEJ KONJUNKTURZE

PIERWSZE półrocze bieżącego roku zamknęło się w Polsce dodatniem saldem bilansu handlowego w wysokości zł 23'4 miljn. W ub. r. w tymże okresie saldo to wynosiło zł 26'1 miljn. Saldo za czerwiec b. r. wyniosło zł 8'4 miljn.—wobec zł 2 miljn. w tymże miesiącu ub. r. Ale saldo za lipiec b. r. wynosi już tylko niecałe zł 1'6 miljn. Obroty zagraniczne Polski stają się, krótko mówiąc, coraz to bardziej wyrównanymi. Saldo dodatnie—takie, jakie mamy w tej chwili—gospodarczego znaczenia żadnego już mieć nie może. Powstaje pytanie, czy tego rodzaju gospodarcze znaczenie jest dla całokształtu naszego położenia w tej chwili potrzebne, czy—inneimi słowy—bilans handlowy posiada w obecnych warunkach jakąś rolę do odegrania w naszej gospodarce narodowej. Stąd zaraz odpowiedzieć będzie można na drugie pytanie: czy w wypadku przekształcenia się obecnego bilansu zrównoważonego na ujemny wypadałoby zmianę tę uważać za objaw gospodarczo niepomysłny—czy też raczej odnosić się doń obojętnie? Postarajmy się uprzytomnić sobie, na czem zagadnienie polega.

Sprawa cała, gospodarczo biorąc, jest niewątpliwie prosta i specjalnych trudności do rozwiązania nie nasuwa. Niemniej jednak w polskiej dyskusji gospodarczej ostatnich lat, a nawet ostatnich miesięcy zagadnienie bilansu handlowego ulegało tak licznym i zawikłanym komentarzom, że dla każdego, kto nie interesuje się specjalnie zagadnieniami ogólnej polityki gospodarczej i specjalnie obrotu zagranicznego, nie mogło ono wydawać się jasnym. Zanim więc zastanowimy się nad problemem bilansu handlowego Polski w jej obecnej konjunkturze gospodarczej, wypadnie zrekapitulować pokrótce, na czem—mianowicie—spór cały dotychczas polegał.

W warunkach nieskrępowanego obrotu dewizowego, w sytuacji, gdy wszystkie zobowiązania kraju dłużni-

czego, jakim jest Polska, były wobec zagranicy honorowane w terminie, zagadnienie bilansu handlowego posiadać musiało dla naszego gospodarstwa narodowego zasadnicze znaczenie. Musiało posiadać dlatego, że wchodziło ono jako element do problemu całokształtu naszego bilansu płatniczego, który po stronie rozchodowej nie ulegał żadnym restrykcjom w tem, co się tyczy jego kształtowania się nazewnątr. Zarówno wycofywanie obcych kapitałów, jak i eksport własnych, jak obsługa długów zagranicznych, czy wydatki, związane z turystyką czy tranzytem—mogły być wówczas najzupełniej nieskrępowanie skutecznie w drodze transferu zagranicę. Nieliczne i słabe ograniczenia (nie z dziedziny pieniężnej) mogły dotyczyć tylko takich punktów, jak regulowanie rozmiarów przywozu towarowego czy utrudnienia przy uzyskiwaniu turystycznych paszportów zagranicznych. Na ogólne rozmiary transferu z tytułu pozycji rozchodowych w naszym bilansie płatniczym posunięcia te nie mogły mieć żadnego poważniejszego wpływu.

Natomiast w tymże samym okresie strona przychodowa naszego bilansu płatniczego ulegała niezależnie zupełnie od nas samych bardzo poważnym fluktuacjom, zmniejszającym w sumie jej rozmiary. Ogólna niepewność co do sytuacji politycznej i gospodarczej na kuli ziemskiej uniemożliwiała wznowienie przerwano naskutek kryzysu międzynarodowego obiegu kapitałów i pozbawiała nas wskutek tego możliwości uzyskania nowych kredytów zagranicznych. Ograniczenia przychodowe w poszczególnych krajach ograniczały nasze dochody z eksportu. Zmniejszenie się transportów i trudności płatnicze w pewnych państwach pozbawiały nas dochodów z tranzytu w takiej mierze, w jakiej nie można było tego oczekiwać.

Tego rodzaju stan przedłużał się latami. W ciągu dłuższego czasu strona rozchodowa naszego bilansu

płatniczego pozostawała przez nas nieskrępowana, podczas gdy na stronę przychodową działały bądź ograniczenia innych bądź ogólna sytuacja gospodarcza świata. Rezultatem tego było powolne i stopniowe grawitowanie naszego bilansu płatniczego z dodatniego—najprzód ku zrównoważonemu, a następnie już ku ujemnemu.

Spór, który w obliczu tej sytuacji powstał na temat roli bilansu handlowego w Polsce, polegał, jak się obecnie wydaje, na dużym nieporozumieniu. Znaczną część winy za to ponosi zbytne spopularyzowanie zagadnienia, które bądź co bądź przecież należy do dość skomplikowanych problemów gospodarczych i nie może być rozwiązywane „po chłopsku” twierdzeniami w rodzaju tych, że korzystnie jest dla państwa, jeśli więcej sprzedaje zagranicą, niż od niej kupuje, a niekorzystnie—gdy się dzieje odwrotnie. Już w samym ujęciu tego prymitywu myślowego tkwi, oczywiście, zasadniczy błąd, którego nawet nie zamierzamy na tem miejscu wyjaśniać. Stąd też w latach normalnych dla obrotu międzynarodowego (1926÷1929), kiedy Polska poczęła naskutek rosnących inwestycji zwiększać swój przywóz, i saldo naszego bilansu handlowego poczęło wykazywać coraz to większą ujemność, biadania nad tym stanem rzeczy i akcja przeciwko kupowaniu wyrobów zagranicznych—wywołały gwałtowną i słuszną reakcję ze strony ekonomistów, twierdzących, iż tego rodzaju ujęcie sprawy przeczy elementarnym zasadom gospodarstwa, że miarodajnym dla oceny położenia gospodarczego kraju nie jest bilans handlowy, ale płatniczy—a że właśnie ten ostatni jest doskonale równoważony w tem, co się tyczy luki, tworzonej przez ujemne saldo bilansu handlowego, nadwyżką dopływu kapitałów zagranicznych do Polski nad ich odpływem zagranicą.

Dyskusja bilansowa na pewien czas ucichła, ale jej spopularyzowanie wydało odpowiednie owoce. Zagadnienie bilansu handlowego stało się nietylko dla czynników miarodajnych, nietylko dla szerszych sfer gospodarczych, ale wprost dla mas „ludzi z ulicy” zagadnieniem zupełnie zasadniczej wagi. Wyrobił się nawet pewien system (trwający—notabene—do dnia dzisiejszego) w ogłaszaniu na widocznych miejscach w prasie codziennej i opatrywaniu komentarzami miesięcznych bilansów handlowych Polski z zagranicą, a więc liczb zupełnie już bezwartościowych dla wyrabiania sobie sądów o stanie naszego obrotu zagranicznego w jego syntezie. Co więcej, wahańcie się salda bilansowego w jedną czy w drugą stronę o kilka milionów złotych wywoływało od razu gwałtowne polemiki i komentarze, usiłujące fakty takie podciągać do znaczenia zasadniczego dla gospodarstwa narodowego w okresie kryzysu. Z drugiej zaś strony szereg ekonomistów—zwłaszcza teoretyków—podrażniony słuszenie tego rodzaju upraszczaniem zagadnienia wpadł w inną ostateczność, usiłując wykazać, iż nadal (tak jak w okresie „wysokiej konjunktury” 1926÷1929) bilans handlowy nie posiada żadnego znaczenia dla oceny sytuacji naszego gospodarstwa. Prawda natomiast, jak zwykle, leżała pomiędzy zwulgaryzowaniem hasłem „dodatniego bilansu handlowego” i indyferentyzmem, wykazywanym przez szereg teoretyków—pośrodku.

Albowiem—tak, jak doszukiwanie się w miesięcznych zamknięciach naszych bilansów handlowych jakiegoś ukrytego znaczenia dla całokształtu naszej konjunktury nie mogło odpowiadać rzeczywistości—tak też i pełne niedocenywanie tendencji rozwojowych w naszym bilansie płatniczym na tle kurczenia się w miarę postę-

pów kryzysu naszego salda dodatniego w bilansie handlowym było równie niesłuszne. Poprostu ci, którzy widzieli doskonale irracjonalność „aptekarskiej” oceny każdego miesięcznego bilansu handlowego, nie chcieli uznać niewątpliwej prawdy, iż w okresie usztywniania się poszczególnych pozycji bilansu płatniczego po stronie przychodowej, a nieskrępowanego żadnymi ograniczeniami funkcjonowania wszystkich niemal pozycji rozchodowych, zagadnienie dodatniego salda bilansu handlowego—oczywiście, w okresach dłuższych, przekraczających nawet paroletnie—ma jednak fundamentalne znaczenie dla całokształtu sytuacji gospodarczej kraju. Ciągłe, rzecz prosta—rebus sic stantibus, t. j. w warunkach nieskrępowanego odpływu dewiz ze wszystkich tytułów rozchodowych w obrotach płatniczych, a więc w warunkach swobody obrotów dewizowych z zagranicą.

Nie będziemy się zastanawiali na tem miejscu, dlaczego mimo wszystkich wysiłków nie udało się nam utrzymać à la longue odpowiednio wysokiego salda dodatniego w bilansie handlowym, salda, odpowiadającego wysokością nadwyżce wywozowej z 1931 r., albo conajmniej z 1932 r. Nie jest to zadaniem niniejszych uwag. W każdym razie można powiedzieć z dużą dozą prawdopodobieństwa, iż w wypadku utrzymania tego salda w okresie depresji i „meta-kryzysu”, a więc do chwili, kiedy odrodzona konjunktura międzynarodowa rozluźniłaby usztywnienia, wprowadzone przez kryzys do kapitałowych pozycji dochodowych w bilansach płatniczych państw dłużniczych (dopływ nowych kapitałów...), uwolniłoby to nas—kto wie—od konieczności stosowania reglamentacji dewizowej ze wszystkimi jej skutkami. Można powiedzieć również, iż, jeśli się tak nie stało, to napewno nie stało się to z naszej winy...

W tej chwili jednak interesuje nas rzecz inna: jak należy zapatrywać się obecnie na zagadnienie bilansu handlowego i jego dodatniość? Widzieliśmy, iż w zależności od przemian konjunkturalnych zagadnienie to z zupełnie błędnego w okresie „prosperity” urosło do dość zasadniczego w okresie kryzysu. Czy z uwagi, iż w tej chwili nie obserwujemy jeszcze wyraźnej zmiany konjunktury, należy kwestję dodatniego bilansu handlowego traktować tak samo, jak np. przed rkiem—czy też ustosunkować się do niej inaczej?

Nie ulega dla nas wątpliwości, iż w tej chwili, w chwili, kiedy nasz bilans płatniczy jest mechanicznie regulowany działaniem ograniczeń dewizowych, a specjalnie jego strona rozchodowa uległa poważnemu usztywnieniu naskutek decyzji o zawieszeniu czasowem transferu, zagadnienie dodatniego salda w bilansie handlowym straciło to znaczenie, jakie posiadało w ciągu całego okresu kryzysu, przebywanego przez nasze gospodarstwo narodowe w warunkach wolnego obrotu dewizowego. Krótkie zastanowienie się nad istotą sprawy wykazuje słusność takiej tezy.

Dodatnie saldo bilansu handlowego w okresie kryzysu miało znaczenie tylko jako regulator ujemnego z konieczności salda poza-towarowych pozycji naszego bilansu płatniczego. Regulator, oczywiście, na dalszą metę. Zakładając bowiem, iż strona przychodowa owych pozycji poza-towarowych nie może w warunkach międzynarodowego kryzysu zaufania liczyć na nowe wydane zwiększenie się (marazm w obrocie międzynarodowym kapitałów), a że jednocześnie strona rozchodowa tych pozycji ulega tylko stosunkowo nieznacznemu zmniejszaniu się (naskutek spadku wartości poszczególnych walut, w których libelowane były nie-

które nasze zobowiązania zagraniczne)—ujemne saldo w owych pozycjach poza-towarowych było à la longue nie do uniknięcia. Dla zrównoważenia tego niedoboru potrzebna była—znów tylko à la longue—nadwyżka w obrotach towarowych. Z chwilą zastosowania ograniczeń dewizowych sytuacja zmieniła się całkowicie.

W tej chwili nie chodzi nam bowiem zupełnie o to, czy—nawet w ciągu dłuższego przeciągu czasu—nasz bilans handlowy będzie dodatni, mniej dodatni, wyrównany czy nawet ujemny. Jakkolwiek paradoksalnie by to wyglądało, to jednak można powiedzieć z pełnym przekonaniem, że rola bilansu handlowego w okresie ograniczeń dewizowych kurczy się do tego znaczenia, jakie posiadała w okresie wysokiej konjunktury światowej. Nie możemy obawiać się—mówiąc prosto—ujemności trwałej naszego bilansu płatniczego, gdyż system ograniczeń dewizowych nie może à la longue do tego dopuścić. Zasada, przyjęta przez nas wobec poszczególnych naszych kontrahentów płatniczych i towarowych, głosząca, iż możemy im ofiarować najwyżej tyle dewiz, ile od nich uzyskamy, daje nam gwarancję, iż w stosunku do nieomal wszystkich krajów, z którymi posiadaliśmy ujemne bilanse płatnicze, bilanse te zostaną automatycznie wyrównane, że natomiast tam, gdzie posiadamy dodatnie bilanse płatnicze, nadwyżki osiągnięte posłużą nam dla zapłacenia tych towarów, które sprowadzamy z krajów, posiadających z nami wprawdzie ujemne dla nas bilanse płatnicze, ale bez których—mimo tego braku równowagi płatniczej—nie możemy się obyć (surowce i niezbędne półfabrykaty). Przy tego rodzaju polityce zagadnienie takiego czy innego bilansu handlowego—nawet w dłuższym przeciągu czasu—nie odgrywa żadnego znaczenia zewnętrznego. Albowiem saldo płatnicze obrotów poza-towarowych nie może przez dłuższy przeciąg czasu być ujemne i może zatem nie być pokrywane przez nadwyżki osiągnięte w bilansie handlowym.

Słuszność naszej opinii potwierdzają dane zagraniczne. Bilanse handlowe krajów o ograniczeniach dewizowych wykazują z roku na rok bardzo poważne zmiany w swym kształtowaniu się, co bynajmniej nie wpływa na fakt, iż konjunktura w tych krajach rozwija się na ogół korzystnie—w zależności, oczywiście, od polityki gospodarczej nawewnątrz, jaką dany kraj stosuje. Jeśli np. przyjmijemy importy towarowe poszczególnych krajów jako równe 100, to indeksy wywozu w okresie 1933+1935 wynosiły: w Niemczech 115'9—93'6—102'7, w Czechosłowacji—100'4—114'0—118'1, na Węgrzech—125'2—117'2—115'1, w Grecji—61'6—62'3—66'5, w Rumunii—120'7—103'4—158'1. Przykładów takich można, rzecz prosta, przytoczyć i więcej. Wynika z nich, że bilanse handlowe tych krajów są bądź dodatnie, bądź ujemne—i to o różnicach bardzo jaskrawych z roku na rok. Natomiast życie gospodarcze tych państw pod ochroną pancerza ograniczeń dewizowych rozwija się zupełnie własną drogą—niezależnie od takiego czy innego ustosunkowania się ich przywozu do wywozu.

Jeśli mówimy, iż ograniczenia dewizowe stwarzają pod względem konjunktur bilansowych podobne położenie do tego, jakie istniało w okresie „prosperity”, to istotnie nie jest to paradoksem. W takich warunkach, w jakich znajduje się w okresie każdego kryzysu państwo dłużnicze o wolnym obrocie dewizowym, istnieje obawa, iż poprawa konjunktury, która nastąpi w jego gospodarstwie nie we właściwym czasie, doprowadzić może do gwałtownego załamania się bilansu płatnicze-

go, albowiem równowaga bilansu tego nie wytrzyma w warunkach kryzysowych nagłego zwiększenia się przywozu towarowego, znamionującego każdą poprawę. Przywóz w Polsce już od szeregu lat wykazuje, iż nasza poprawa konjunkturalna stoi u progu. Przeciętna miesięczna wartość przywozu w 1934 r. wynosiła jeszcze zł 66'5 miljn., w 1935 r. wzrosła już do zł 71'7 miljn., a w I półroczu b. r. (licząc w to nawet załamanie się czerwcowe, powetowane już, jak wiadomo, ponownym wzrostem lipcowym)—zł 76'4 miljn. Wprawdzie sprawozdanie naszego Instytutu Badania Konjunktur z dużą dozą słuszności zauważa, iż „w marcu i kwietniu zwiększony import (surowców, maszyn i t. d.) wskazywał na istnienie tendencji lokowania kapitałów w towarach”, a więc odmawia raczej wzrostowi importu cech, wiążących go z poprawą konjunkturalną, ale faktem jest, iż produkcja nasza doznała ostatnio dość silnego wzrostu, a, co jeszcze ważniejsze może, jak przyznaje sam Instytut, „konsumcja wykazywała równocześnie tendencję rosnącą”.

W tych warunkach zatem, gdybyśmy nie mieli w postaci ograniczeń dewizowych owego potężnego regulatora równowagi bilansu płatniczego, łatwo mogłoby się zdarzyć, iż w najbliższym okresie, kiedy, być może, konjunktura wzrośnie jeszcze silniej, wpadlibyśmy w bilans handlowy ujemny, i bilans płatniczy zachwiałby się nagle w sposób wysoce niekorzystny dla całości naszego położenia gospodarczego. Obecnie, tej pierwszej ewentualności oczekiwać możemy z zupełnym spokojem. Ba—może być ona nawet w pewnej mierze wskaźnikiem następującej poprawy. W ostatnim miesiącu nasz bilans handlowy wykazywał minimalne saldo dodatnie, ale zato bardzo znaczny wzrost obrotów—zarówno po stronie przywozu jak i wywozu. Jeśli konjunktura będzie u nas szła nadal crescendo, przywóz będzie wzrastał również, i łatwo może się zdarzyć, iż na pewien przeciąg czasu wywóz nie zdoła go dopędzić. Będziemy mieli wówczas ujemne saldo bilansu handlowego—ale saldo zupełnie nieszkodliwe, bo nieodbijające się w niczem na równowadze bilansu płatniczego.

Dlatego też—reasumujemy—„fetysz” bilansu handlowego stał się dziś naprawdę już fetyszem—bez cudzysłowu, który był konieczny w okresie, gdy miano to służyło dla krytyki zrozumiałych wówczas i uzasadnionych wysiłków dla walki o dodatni bilans handlowy w warunkach swobodnego obrotu dewizowego. Dziś zagadnienie bilansu handlowego znaczenia niema. Wzrasta natomiast znaczenie innego problemu—problemu rozmiarów obrotów handlowych w ogólności.

Zagadnienie to istniało zresztą zawsze. Obroty towarowe Polski z zagranicą skurczyły się do minimum w wyniku ostrej polityki deflacyjnej, prowadzonej w ciągu długiego stosunkowo czasu. Zawsze zatem istniał problem wzmaganania ich, o ile to tylko było możliwe. A było możliwe niezawsze—właśnie z uwagi na fakt, iż na pierwszym miejscu naszych zainteresowań stało zawsze zagadnienie dodatniego bilansu handlowego. Niejednokrotnie zatem trzeba było zrezygnować z większych obrotów, aby tylko przy tej sposobności nie utracić cennego podówczas salda.

Dziś sytuacja się zmieniła. Wysokość obrotów winna w naszej polityce handlu zagranicznego dominować nad wszystkimi innymi zagadnieniami. Start pod tym względem mamy, jak powiedziano już, dobry. Przekraczamy już z reguły ostatnio poziom zł 80 miljn.

w przywozie i wywozie na miesiąc i miejmy nadzieję, że w ciągu pierwszego roku obrotów przekroczymy granicę miljarda złotych, poniżej której spadliśmy na przełomie lat 1931 i 1932. Fakt ten dowodzi, jak bardzo teoretyczne były przewidywania niektórych ekonomistów, twierdzących, iż ograniczenia dewizowe „muszą” spowodować skurczenie się obrotów zagranicznych. Wcześniejsze doświadczenia innych krajów

zadały temu twierdzeniu kłam. Nasze ostatnie dowody mylność tych twierdzeń tylko potwierdzają.

W zależności od sytuacji konjunkturalnej zagadnienie bilansu handlowego ulega zatem wyraźnym przemianom. Na najbliższy okres czasu—wierzymy—nie będzie o niem w Polsce mowy wogóle.

A. W.

KRONIKA GOSPODARCZA

UCHWAŁY RADY MINISTRÓW

Dn. 26 b. m. odbyło się pod przewodnictwem Pana Premiera Gen. Sławoj-Składkowskiego kolejne posiedzenie Rady Ministrów.

Na tem posiedzeniu Rada Ministrów uchwaliła, między innymi, rozporządzenie w sprawie zmiany statutu przedsiębiorstwa „Państwowe Zakłady Przemysłowo-Zbożowe”. Rozporządzeniem tem nadzór nad wymienionym przedsiębiorstwem przekazany został Ministrowi Rolnictwa i Reform Rolnych.

Rada Ministrów uchwaliła dalej rozporządzenie o oznaczaniu pochodzenia niektórych kategorii towarów w wewnętrznym handlu detalicznym. Rozporządzenie, rozszerzając zakres dotychczasowych przepisów w tej materji, obejmuje obowiązkiem oznaczania towarów także wyroby pirotechniczne.

Wreszcie, Rada przyjęła projekt rozporządzenia Prezydenta Rzplitej w sprawie tymczasowego wprowadzenia w życie postanowień układu dodatkowego do konwencji handlowej między Polską a Austrią, podpisanego w Wiedniu dn. 29/VII 1936 r., oraz projekt rozporządzenia Prezydenta Rzplitej w sprawie tymczasowego wprowadzenia w życie postanowień porozumienia polsko-niemieckiego z dn. 18/VII 1936 r., dotyczącego uzupełnienia umowy gospodarczej pomiędzy Polską a Niemcami.

Z MIN. PRZEMYSŁU I HANDLU

NOWY PODSEKRETARZ STANU.— Długoletni Podsekretarz Stanu w Min. Przemysłu i Handlu P. Dr. Franciszek Doleżał przeszedł w stan nieczynny, a jednocześnie Pan Prezydent Rzplitej mianował P. Dr. Adama Rosego, dotychczasowego Dyrektora Departamentu Ekonomicznego w Min. Rolnictwa i Reform Rolnych, Podsekretarzem Stanu w Ministerstwie Przemysłu i Handlu.

Nowomianowany Podsekretarz Stanu P. Dr. Adam Rose urodził się w Warszawie w 1895 r. Do szkół średnich uczęszczał w Poznaniu, gdzie pracował na terenie wielkopolskich tajnych organizacji samokształceniowych im. Tomasza Zana, pełniąc przez pewien czas obo-

wiązki prezesa organizacji poznańskiej. Studja rolnicze ukończył w Wyższej Szkole Rolniczej w Berlinie. Równocześnie studjował ekonomję polityczną na uniwersytecie berlińskim, a następnie w Jenie. Po przewrocie w Rzeszy w 1918 r. delegowany został przez nowoutworzone powstańcze władze wielkopolskie do Szamotuł dla kierowania pracami tamtejszej rady robotniczo-żołnierskiej. Następnie powołany został w końcu 1918 r. do Ministerstwa Rolnictwa początkowo w charakterze delegata Ministerstwa przy Naczelnej Radzie Ludowej w Poznaniu, a następnie referenta w centrali. Równocześnie uzupełniał swe studja, pracując jako asystent przy katedrze polityki rolnej Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, na której uzyskał pierwszy tytuł doktorski, udzielony przez tę uczelnię.

W 1920 r. uczestniczył jako ochotnik 201 pułku szwoleżców w wojnie polsko-bolszewickiej. Po zawieszeniu broni zaangażowany został na wniosek Rządu polskiego przez Międzynarodowe Biuro Pracy przy Lidze Narodów, gdzie przebywał do 1922 r.

Powróciwszy do kraju, wstąpił ponownie w charakterze konsultanta dla spraw gospodarczo-społecznych do Ministerstwa Rolnictwa, pełniąc równocześnie przez szereg lat funkcję kierownika warszawskiego oddziału korespondencyjnego Międzynarodowego Biura Pracy. W 1929 r. habilitował się jako docent polityki rolnej na Politechnice Lwowskiej, a następnie w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego.

W styczniu 1930 r. objął kierownictwo nowoutworzonego Departamentu Ekonomicznego w Min. Rolnictwa i pozostawał na stanowisku Dyrektora tego Departamentu do chwili obecnej. W tym charakterze zetknął się z całokształtem spraw gospodarczych w Polsce i uczestniczył w szczególności z ramienia Rządu w niemal wszystkich międzynarodowych konferencjach gospodarczych i pracach traktatowych w ciągu ostatnich lat. P. Wiceminister Rose jest autorem kilku większych prac z zakresu zagadnień ekonomicznych oraz bardzo licznych artykułów gospodarczych, ogłaszanych w ciągu ostatnich lat na łamach codziennej fachowej prasy ekonomicznej, a szczególnie tyg. „Polska Gospodarcza”. P. Dr. Rose był przez dłuższy czas Redaktorem czasopisma „Rolnictwo” oraz Redaktorem Działu Rolniczego naszego tygodnika.

Odnznaczony jest krzyżem oficerskim i komandorskim orderem „Odrodzenia Polski” oraz kilkunastoma odznaczeniami zagranicznymi.

GÓRNICITWO I PRZEMYSŁ

WYSTAWA PRZEMYSŁU METALOWEGO, ELEKTROTECHNIKI I RADJOTECHNIKI

W dn. 23 b. m. Pan Minister Komunikacji J. Ulrych —w imieniu Pana Prezydenta Rzplitej—dokonał uroczystego otwarcia Wystawy Przemysłu Metalowego, Elektrotechniki i Radjotechniki, mieszczącej się w Warszawie u zbiegu ulicy Puławskiej i placu Unji Lubelskiej na terenach, udzielonych przez M. S. Wojsk. W uroczystości otwarcia wzięli udział Panowie: Minister

Przemysłu i Handlu, A. Roman, Wiceminister Spraw Wojskowych, Gen. Litwinowicz, Wiceminister Komunikacji, J. Piasecki, przedstawiciele władz cywilnych i wojskowych, samorządu, sfer przemysłowych i gospodarczych i t. d. Przybywających na Wystawę reprezentantów Rządu i gości witał przy wejściu Prezes Komitetu Organizacyjnego, P. Inż. Cz. Klarner.

P. Prezes Klarner przed pierwszym z pawilonów Wystawy wygłosił przemówienie powitalne, poczem Pan Minister Ulrych dokonał otwarcia Wystawy—przez symboliczne przecięcie wstęgi.

*

Wystawa Przemysłu Metalowego i Elektrotechnicznego ma na celu przedstawić sytuację poszczególnych przemysłów, wykazać postęp i rozwój tych przemysłów w okresie od odzyskania niepodległości do chwili obecnej, wskazać podstawowe znaczenie przemysłu metalowego i elektrotechnicznego we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego, wreszcie—zobrazować dotychczasowy stan eksportu i wskazać możliwości stworzenia nowych dróg dla zwiększenia tego eksportu.

Dla spełnienia tego celu należało w odpowiedni sposób zgrupować ekspozycje. Osiągnięto to przez podzielenie wszystkich ekspozycji na poszczególne grupy produkcji—czyli na tyle grup, ile jest działów gospodarczych, obsługiwanych przez reprezentowane na Wystawie przemysły; w każdej zaś grupie skoncentrowano odpowiednie artykuły, produkowane przez wszystkie fabryki w danej gałęzi gospodarstwa. W efekcie uzyskano możność zaprezentowania zwiedzającemu Wystawę zgrupowanych w jednym miejscu interesujących go ekspozycji—w przeciwieństwie do innych wystaw, gdzie w jednym miejscu gromadzono wszystkie ekspozycje danej firmy, co oczywiście powodowało rozrzucenie ich po całym terenie wystawy. Tego rodzaju branżowe ugrupowanie ekspozycji, jakie zastosowano na W. M. El., pozwala ponadto na wytworzenie sobie kompletnego obrazu produkcji każdego działu.

Wystawa, posiadająca charakter branżowy, dzieli się na 51 grup w 6 działach, a mianowicie:

I. Przemysł metalowy

1. Górnictwo, jego obsługa.
2. Hutnictwo, jego obsługa. Surowce i półfabrykaty dla przemysłu metalowego przetwórczego i elektrotechnicznego.
3. Odlewnictwo. Odlewy handlowe żeliwne. Odlewy stalowe. Odlewy metali półszlachetnych i nierdzewnych. Odlewy żeliwno-kowalne. Odlewy sanitarne i piecowe.
4. Urządzenia zdrowotne.
5. Maszyny i narzędzia do obróbki metali.
6. Maszyny i narzędzia precyzyjne. Instrumenty.
7. Maszyny i narzędzia do obróbki drzewa.
8. Siła i ruch. Kotły i maszyny parowe. Locomobile przemysłowe. Motory. Turbiny parowe. Turbiny wodne. Pędnie.
9. Dźwigi i przenośniki.
10. Pompy i armatura.
11. Maszyny i narzędzia rolnicze.
12. Urządzenia zakładów spożywczo-przetwórczych przemysłu rolnego i przetworów zwierzęcych.
13. Maszyny i urządzenia przędzalnicze i tkackie.

14. Maszyny i urządzenia papiernicze.
15. Maszyny drukarskie i introligatorskie.
16. Maszyny i urządzenia przemysłu chemicznego.
17. Maszyny przemysłu budowlanego.
18. Okucia budowlane.
19. Maszyny do budowy dróg lądowych, wodnych i portów.
20. Komunikacja, maszyny i aparaty dla kolejnictwa i tramwajnictwa.
21. Urządzenia biurowe, meble metalowe. Maszyny do pisania.
22. Urządzenia i gospodarstwo domowe oraz sprzęt do osobistego i domowego użytku.
23. Przemysł zabawkarski i galanteryjny.
24. Przemysł dewocyjny.
25. Przemysł muzyczny.
26. Drobnym przemysłu metalowy i rzemiosło.

IIa. Elektrotechnika

27. Akumulatory, ogniwa i baterje galwaniczne.
28. Aparaty elektryczne na wysokie i niskie napięcie.
29. Elektromedycyna.
30. Grzejniki, piece elektryczne.
31. Żarówki, lampy, świeczniki elektryczne, neonowe urządzenia i t. p.
32. Maszyny elektryczne, transformatory wszelkie z uzbrojeniem, kondensatory elektryczne, rozdzielnie i tablice rozdzielcze.
33. Kable, przewody izolowane i gołe, wszelka armatura kablowa.
34. Materiały instalacyjne wewnętrzne i linjowe, oraz rurki izolacyjne i ochronne.
35. Spawanie elektryczne i materiały do spawania.
36. Dźwigi i aparaty dźwigowe.
37. Sygnalizacja wszelka (pożarowa, kolejowa, domowa i inna).
38. Telefonja, telegrafja, centrale telefoniczne.
39. Materiały izolacyjne, porcelana elektrotechniczna, wyroby szklane, bakelitowe i z różnych mas plastycznych.
40. Surowce dla przemysłu elektrotechnicznego.

IIb. Radjotechnika

41. Produkcja radjoaparatów.
42. Produkcja części do radjoaparatów.
43. Radjofonja.
44. Produkcja lamp odbiorczych oraz nadawczych.
45. Surowce dla przemysłu radjotechnicznego.

III. Dział ogólny

46. Eksport.
47. Rozwój historyczny przemysłu metalowego i elektrotechnicznego.
48. Szkolnictwo zawodowe.
49. Badania naukowe.
50. Postępu technicznego i wynalazków.
51. Ochrona pracy.

W czasie trwania W. M. El. będą organizowane „dni” poszczególnych grup przemysłowych, jak np. „Dzień polskiej maszyny rolniczej”, „Dzień polskiego samochodu”, „Dzień polskiej obrabiarki”—co pozwoli na poglądowe demonstracje użycia i stosowania różnych maszyn i przedmiotów w procesach wytwórczych.

*

Do omówienia Wystawy Przemysłu Metalowego, Elektrotechniki i Radjotechniki, która trwać będzie do dn. 11/X b. r., powrócimy w jednym z najbliższych zeszytów tygodnika.

PRZEMYSŁ NAFTOWY

SYTUACJA PRZEMYSŁU NAFTOWEGO W LIPCIE 1936 R.—Wydobycie ropy w lipcu b. r. wyniosło 4 242 cystern brutto (w czerwcu 4 121 cyst.), a mianowicie: w okr. jasielskim 887 cyst. (860), drohobyckim 2 943 cyst. (2 848) i stanisławowskim 412 cyst. (413). Z tych ilości—na ropę marki podstawowej przypadało 2 287 cyst. (2 212) i na marki specjalne 1 955 cyst. (1 909).

Gazów ziemnych wydobyto 32 329 tys. m³ (34 892), a mianowicie (w tys. m³): w okr. jasielskim 9 270 (8 602), drohobyckim 18 526 (21 712) i w stanisławowskim 4 533 (4 578).

Cena ropy brutowej marki borysławskiej, zakupywanej przez „Polmin”, ustalona została w wysokości niezmiennionej—zł 1 350 za cysternę 10-tonnową loco zbiorniki.

Za gaz ziemny w rejonie borysławskim płacono bez zmiany gr 4 12 za 1 m³.

Czynnych było w lipcu 774 (771) kopalni ropy i gazów, zatrudniających 9 278 (9 101) robotników.

W ruchu wiertniczym dało się odczuć ożywienie. Rozpoczęto m. in. w lipcu wiercenie 34 nowych otworów, podczas gdy w m. poprzednim—16, w lipcu 1935 r.—24 i lipcu 1934 r.—2.

Prace badawczo-poszukiwawcze metodą sejsmiczną na południu Polski w okolicach gmin Kut, Wierzbowa i t. d. zaznaczyły się dodatnimi wynikami, stwarzając zachętę do dalszych szczegółowych badań.

Ruch terenowy nie zaznaczył się większym ożywieniem—z wyjątkiem Perehińska, gdzie w związku z dowiezieniem lekkiej ropy (ok. 1 t na dobę z głęb. 345 m—„Galicja I”) zawarto kilka kontraktów.

Rafinerje olejów mineralnych przerobiły w lipcu 4 335 cyst. ropy (4 158 cyst.).

Z przerobionej ropy otrzymano 4 035 cyst. różnych produktów naftowych (3 817), w tem (w cysternach 10-tonnowych): benzyny 748, nafty 1 284, olejów gazowego i opałowego 980, olejów smarowych 268, parafiny 168 oraz innych produktów naftowych 587.

Wysłano z rafinerji z przeznaczeniem do spożycia w kraju 2 331 cyst. różnych produktów naftowych (2 096 cyst.), w tem (w cysternach):

benzyny 574, nafty 509, olejów gazowego i opałowego 479, olejów smarowych 375, parafiny 50 oraz innych produktów naftowych 344.

Wysłano z rafinerji z przeznaczeniem na eksport 1 601 cyst. różnych produktów naftowych (1 312), w tem (w cysternach): benzyny 551, nafty 183, olejów gazowego i opałowego 366, olejów smarowych 342, parafiny 120 oraz innych produktów naftowych 39.

Zapasy produktów naftowych w rafinerjach w dn. 31/VII b. r. wynosiły 19 369 cyst. różnych produktów naftowych (w dn. 30/VI 19 125 cyst.), w tem (w cysternach): benzyny 2 370, nafty 3 890, olejów gazowego i opałowego 1 035, olejów smarowych 6 267, parafiny 476 oraz innych produktów naftowych 5 331.

Zapasy ropy w rafinerjach wynosiły w dn. 31/VII b. r. 3 280 cyst. (w dn. 30/VI 3 471).

W 27 czynnych zakładach pracowało 3 174 robotników.

Zakłady gazolinowe przerobiły w lipcu b. r. 20 923 tys. m³ gazu ziemnego (20 258). Otrzymano gazolinę 321 cyst. (321). Wysłano do rafinerji celem domieszania do benzyn cięższych oraz na inne zapotrzebowania krajowe 336 cyst. (293). Wysłano na eksport 2 cyst. (3).

24 czynne zakłady zatrudniały 334 robotników.

PRZEMYSŁ NAFTOWY W CZERWCU 1936 R. — Wydobycie ropy w czerwcu 1936 r. wynosiło 4 121 cyst. brutto — wobec 4 245 cyst. w maju b. r. Przeciętna dzienna produkcja wynosiła prawie bez zmiany ok. 137 cystern.

Ilość ropy, zużytej na opał i manko, wynosiła prawie bez zmiany ok. 3% produkcji brutto.

Ekspedycja ropy do rafinerji zmniejszyła się do 4 049 cyst. (w maju 4 229 cyst.).

Zapasy ropy, zamagazynowanej na kopalniach i tłoczniach, wynosiły 1 585 cyst. (w maju 1 527 cyst.).

W rejonie borysławskim znaczniejszych dowień nie było.

Na terenach marek specjalnych większy dopływ ropy nawiercono. w Krygu (na kop. „Kinga” — 3 t ropy dziennie z głęb. 435 m, Lipinkach („Jakób” — 2,8 t z głęb. 380 m i „Lipa” — 2 t z głęb. 222 m):

Wydajność pogłębionego otworu połminowskiego „Zygmunt Nr. VIII” w Roztokach utrzymuje się na wysokości 200 m³ na minutę przy ciśnieniu na głowicy 126,5 atm. (ostatnio głębokość otworu wynosi 1 304 m).

W Lipiem otwór Nr. II kop. „Pollon-Lipie” doprowadzono do głęb. 312 m, nie napotykając żadnych złóż ropy — wobec czego urządzenie wiertnicze przeniesiono na nowy otwór Nr. VI; w otworze Nr. III na głęb. 399 m napotkano na słabe objawy ropy, wydobywając ok. 0,7 t; w otworze Nr. IV z głęb. 97 m eksploatują dalej bez zmiany ok. 0,7 t ropy dziennie.

Odbudowę ciśnienia złoza kontynuowano bez zmian z dobrym wynikiem na kopalniach: „Muchowate”, „Harem” i „Pereprostyna” w Schodnicy. W Równem na kop. „Nafta” wtłaczanie zostało przerwane. W Harklowej na kopalni „Minerwa” wyniki ciśnienia dały się zaobserwować w kilku otworach, zwiększając produkcję w otworach Nr. II, VII, XV i XIX o 30%, w otworach Nr. VIII i XVII o 12% i w otworze Nr. V o 80%.

S-ka Akc. „Pionier” prowadziła w dalszym ciągu badania poszukiwawcze w wierceniach rdzeniowych w gm. Jankowce. Narazie odwiercono otwór Nr. 11 do głęb. 183 m, stwierdzając dość niski upad warstw, bo o nachyleniu 80°.

Prace poszukiwawczo-badawcze metodą sejsmiczno-refleksyjną z rejonu okręgu drohobyckiego zostały przeniesione do gmin obszarów okręgu stanisławowskiego, jak: Podgaj, Majnicz, Łąka, Dorozów, Kosów/k. Kołomyi, Wierzbowicz, Rożnów, Otyrja, Mikulsdorf i Krzywoty Stare. Jak wykazały uzyskane wyniki, przewodni horyzont refleksyjny znajduje się tu w okolicy Wierzbowca i będzie mógł służyć za podstawę do dalszych prac.

Produkcja i obrót ropą w czerwcu 1936 r. (w cysternach)

MIESIĄC I ROK	J A S Ł O				D R O H O B Y C Z				S T A N I S Ł A W Ó W				R A Z E M			
	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca
Maj 1936	881	7	880	247	2 922	133	2 925	1 174	442	5	424	106	4 245	145	4 229	1 527
Czerwiec 1936	860	6	814	289	2 848	146	2 884	1 134	413	5	351	162	4 121	157	4 049	1 585
I półrocze 1936	4 753	54	4 845	346	18 881	943	18 758	1 477	1 695	32	1 609	116	25 329	1 029	25 212	1 939
„ „ 1935	5 208	46	5 210	289	17 605	877	17 966	1 134	2 753	30	2 789	162	25 566	953	25 965	1 585

Produkcja i zużycie gazów ziemnych w czerwcu 1936 r. (w tys. m³)

MIESIĄC I ROK	J A S Ł O				D R O H O B Y C Z				S T A N I S Ł A W Ó W				R A Z E M			
	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko
Maj 1936	8 680	2 433	6 065	182	21 789	6 670	15 001	118	4 578	3 603	199	776	35 047	12 706	21 265	1 076
Czerwiec 1936	8 602	2 261	6 202	139	21 712	6 733	14 887	92	4 578	3 399	281	808	34 892	12 393	21 370	1 129
I półrocze 1936	70 211	15 089	52 649	2 473	157 012	48 537	107 807	668	21 174	15 980	3 702	1 492	248 397	79 606	164 158	4 633
„ „ 1935	64 038	14 851	47 788	1 399	143 817	40 540	102 723	554	28 035	22 287	1 841	3 907	235 890	77 678	152 352	5 860

Liczba otworów wiertniczych na kopalniach ropy i gazów ziemnych w czerwcu 1936 r.

MIESIĄC I ROK	L i c z b a o t w o r ó w														Ilość otworów produkujących ropę	Przeciętna dzienna produkcja otworu — w kg
	Montowane	Zmontowane	Wiercone			Instrument.	Wyłączone gazowe	Samopłynące	Łyżkowane	Pompowane	Tłokowane	Rekonstruk.	Likwidacja	Razem		
			Produkcyjne	Bez produkcji	Razem											
Maj 1936	11	7	58	77	135	18	212	28	456	2 234	342	30	18	3 491	3 118	439
Czerwiec 1936	13	7	55	79	134	14	207	28	463	2 238	342	37	17	3 500	3 126	438

W ruchu wiertniczym nie zaszły poważniejsze zmiany. Liczba wierconych otworów utrzymała się prawie niezmienną, obejmując 134 otwory (w maju 135). Nowych otworów uruchomiono 16 — wobec 21 w maju. Z tej liczby — w rejonie jasielskim uruchomiono 9 (9): w Snerecznem („Snereczne Nr. 1”), Krygu („Kinga IV”, „Henryk XL”, „Szczęść Boże VII”), Lipinkach („Lipa XC”), Kobylanach („Muki I”), Iwoniczu („Zofja I”), Harklowej („Ropita XXXIII”)

i Gorlicach („Magdalena XVII”). W rejonie okr. drohobyckiego przystąpiono do wiercenia 5 nowych otworów (w maju 8): w Tustanowicach („Tłoka XL” kop. „Bank Glinik”), Mrażnicy („Marja” kop. Toniusin III), Słodnicy („Sekcja Michałków XXVI”) i „Felutka” kop. „Muchowate Gazy Ziemne”) oraz w Rajskim („Łuh XXXII”). W stanisławowskim okręgu rozpoczęto wiercenie 2 nowych otworów (w maju 4) w Dolinie: „Galicja I” i „Pollon-Dolina III”.

Produkcja i obrót produktami naftowymi w czerwcu 1936 r. (w tonnach)

P r o d u k t	Wytwór- czość	Wysyłka do spożycia w kraju	Wysyłka do innych rafin.	Zużycie własne	Eksport	Przychód		Z a p a s y	
						z innych rafineryj i gazoli- niarni	import	w dn. 1/VI 1936	w dn. 30/VI 1936
Benzyna	7 514	5 941	586	2	4 673	3 120	—	25 534	24 966
Nafta	12 562	4 379	11	3	1 104	9	—	25 893	32 968
Olej gazowy	6 984	3 814	28	—	814	28	—	6 214	8 567
Oleje lekkie o c. g. do 0°890	744	634	—	—	—	—	—	786	896
Oleje: napędowe i opalowe .	951	391	—	—	612	16	—	476	440
Oleje smarowe	1 725 ¹⁾	2 343	92	6	5 112	93	—	72 009	66 274
Wazelina	33	23	1	—	—	1	—	167	177
Smary stałe	370	345	32	—	3	40	3	565	598
Parafina	1 802	597	4	—	558	—	—	4 150	4 793
Asfalt	1 667	1 777	8	19	158	8	—	15 422	15 135
Koks	355	142	—	194	90	—	—	951	880
Produkty atypowe	190	248	—	9	—	—	—	282	215
„ uboczne	181	176	1	53	—	—	—	1 143	1 094
Olej parafinowy	— ²⁾	—	200	6	—	199	—	19 493	18 719
Gacz i oleje potne	— ³⁾	—	—	—	—	—	—	2 611	2 565
Słops	643	—	—	205	—	—	—	1 125	1 563
Pozostałości	3 261	149	—	442	—	—	—	8 731	11 401
Ogółem:	38 160	20 959	963	941	13 124	3 514	3	185 552	191 251

W ruchu terenowym nie zaznaczyło się większe ożywienie. Zamiar zgłoszenia nowej kopalni złożyła firma „Galicja” w Perehińsku na polach „Wisła — Galicja” i Sylwester, przystępując jednocześnie do wiercenia na tych terenach otworu Nr. 1 w sąsiedztwie starej kopalni „Młotopolja” i „Oil-City”. Ponadto zgłoszono zamiar otwarcia ruchu kopalni „Marysienka” w Pasiecznej w sąsiedztwie kop. „Lotti”.

Ceny ropy naftowej pozostały w wysokości niezmiętej, t. j. zł 1 350 za cysternę 10-tonnową loco zbiorniki dla ropy brutowej, zakupowanej przez „Polmin”.

Wydobycie gazu w ziemnych wynosiło 34 892 tys. m³ — wobec 35 047 tys. m³ w maju. Przeciętne dzienne wydobycie wynosiło 1 163 tys. m³ — wobec 1 130 tys. m³ w maju.

Manko gazowe wynosiło bez zmiany ok. 3% produkcji.

Cenę gazu w miesiącu sprawozdawczym ustalono dla gazu borysławskiego na gr 4·12 za m³ wobec gr 4·21 w maju, w okr. jasielskim płacono za gaz bez zmiany gr 6·0 za m³, doliczając za tłoczenie gr 0·64 dla zakładów przemysłowych i gr 0·94 dla miast.

Liczba robotników, zatrudnionych na kopalniach ropy naftowej i gazów ziemnych, nieco wzrosła, obejmując 9 101 — wobec 9 022 w maju.

W czerwcu b. r. było czynnych 26 rafinerij nafty, które zatrudniały ogółem 3 137 robotników i majstrów (w maju b. r. 3 126). Z tej liczby — 3 108 robotników było zajętych przy pracach, związanych bezpośrednio z ruchem zakładów.

Eksport do poszczególnych krajów w czerwcu 1936 r. (w tonnach)

Kraj przeznaczenia	Benzyna	Nafta	Olej gazowy	Oleje lekkie o c. g. do 0°890	Oleje smarowe	Parafina	Asfalt	Koks	Smary stałe Mydło naftenowe	Świece	Wazelina	Półprodukty	Pozostałości destylacyjne ⁴⁾	Razem
Austria	—	—	353	—	39	44	—	59	—	—	—	—	76	571
Czechosłowacja	3 558	585	—	—	169	—	—	—	—	—	—	—	—	4 332
Dania	65	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	65
Jugosławia	—	—	—	—	86	90	—	—	—	—	—	—	—	176
Łotwa	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	38
Niemcy	231	30	—	—	40	60	127	—	—	—	—	—	—	488
Norwegja	—	—	—	—	31	—	—	—	2	—	—	—	—	33
Szwajcaria	—	91	166	—	31	10	—	16	—	—	—	—	—	329
Węgry	—	—	—	—	15	35	—	15	—	—	—	—	—	65
Razem:	3 867	721	521	—	411	239	127	90	2	—	—	—	99	6 097
Gdańsk	786	171	263	—	4 030	319	31	—	1	—	—	—	162	5 763
Gdynia	20	212	30	—	651	—	—	—	—	—	—	—	351	1 264
Ogółem:	4 673	1 104	814	—	5 112	558	158	90	3	—	—	—	612	13 124

1) Potrącono 745 t. wziętych z zapasów i oddanych do rafinacji.

2) „ 767 „ „ „ „ „ „ „ „ „ dalszej przeróbki.

3) „ 46 „ „ „ „ „ „ „ „ „ „

4) Oleje napędowe i opalowe.

Przeróbka ropy w rafineriach wynosiła 41 577 t (w ub. r. przeciętnie miesięcznie 44 tys. t). Przerobiono ropy boryslawskiej (standard) 26 045 t, specjalnej małoparafinowej 10 564 t, specjalnej bezparafinowej 4 968 t.

Wytwórczość produktów naftowych wyniosła ogółem 38 169 t, a więc strata przy przeróbce stanowiła 8·2% (przeciętnie w ub. r. 8·0%).

Konsumpcja produktów naftowych w kraju wyniosła 21 900 t (w tem wewnętrzne spożycie rafinerij 941 t) i przedstawiała się następująco (w tonnach — bez spożycia rafinerij):

	C z e r w i e c Przec. mies.		
	1935	1936	1935
Benzyna	5 208	5 941	5 549
Nafta	4 745	4 379	10 183
Oleje gazowy i opałowy	3 832	4 205	4 550
Oleje smarowe	2 444	2 977	3 370
Parafina	572	597	688

Ekspert produktów naftowych (właściwie wysyłka z rafinerij, przeznaczona na eksport) wynosił ogółem 13 124 t, czyli był mniejszy niż przeciętny miesięczny eksport w 1935 r. (14 154 t).

Z poszczególnych produktów wywieziono zagranicę (w tonnach):

	Czerwiec Przec. mies.	
	1936	1935
Benzyna	4 673	3 935
Nafta	1 104	2 942
Oleje gazowy i opałowy	1 426	3 562
Oleje smarowe	5 112	1 860
Parafina	558	1 598

Ruch zapasów produktów naftowych w rafineriach przedstawiał się następująco (w tonnach):

	I/VI 1936	I/VII 1936	I/VII 1935
Benzyna	25 534	24 966	19 703
Nafta	25 893	32 968	46 595
Oleje gazowy i opałowy	6 690	9 007	9 200
Oleje smarowe	72 795	67 170	65 786
Parafina	4 150	4 793	4 681
Inne produkty	50 490	52 347	54 665
Razem: 185 552	191 251	200 630	

W przemyśle gazolinowym sytuacja była w dalszym ciągu pomyślna. Produkcja gazoliny wyniosła w czerwcu b. r. 3 212 t (w maju 3 300 t). Z ogólnej ilości 34 892 tys. m³ gazu ziemnego, wyprodukowanego na kopalniach — przerobiono w gazoliniarniach 20 258 tys. m³, czyli 58%. Ze 100 m³ przerobionego gazu otrzymywano przeciętnie 15·8 kg gazoliny (w maju 15·8 kg). Do rafinerij nafty wysłano jako domieszkę do benzyn ciężkich celem otrzymania benzyny motorowej 2 784 t gazoliny. W ruchu było 24 zakładów gazolinowych, które zatrudniały 330 robotników.

KOPALNICTWO WOSKU ZIEMNEGO W CZERWCU 1936 R. — W czerwcu b. r. wydobyto 33 t wosku (38). Wyeksportowano 15 t do Niemiec — wobec 21 t w maju (20 t — do Niemiec i 1 t — do Austrii). Zapasy wosku, magazynowanego na kopalniach, w dalszym ciągu rosły, osiągając 196 t (w maju — 170 t, w styczniu — 105 t). Liczba robotników pozostała bez większych zmian (384 — wobec 374 w maju). Również i ceny nie uległy zmianie, wynosząc zł 270 za gat. I, zł 150 — za gat. II i zł 70 — za gat. III (za 100 kg loco kopalnia).

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

SYTUACJA EKSPORTU WŁÓKIENNICZEGO W I PÓŁROCZU 1936 R. — W zakresie eksportu włókienniczego w I półroczu b. r. zanotować należy poprawę w porównaniu z analogicznym okresem ub. r. Z danych delegatur Państwowego Instytutu Eksportowego w Łodzi i w Białymstoku, Syndykatu Eksportu Odzieży w Łodzi oraz Związku Eksporterów Przemysłu Włókienniczego w Bielsku — wynika, iż eksport ten z 3 najważniejszych okręgów wynosił w tym okresie 29 839 q wartości zł 15 946 tys., wykazując zwiększenie o 4 244 q (17%) wagowo a o zł 1 999 tys. wartościowo. Powyższe wyniki eksportu potraktować należy jako szczególnie dodatnie, gdyż świadczą one, iż wprowadzona kontrola dewiz oraz związana z tem reglamentacja przywozu surowców włókienniczych — bawełny i wełny — nie oddziaływała ujemnie na kształtowanie się wywozu włókienniczego. Wprawdzie po wprowadzeniu reglamentacji dewizowej dał się zaobserwować wśród eksporterów stan niepewności co do przydziału dewiz w ilości, niezbędnej dla przemysłu włókienniczego, co znalazło swój wyraz w nieuzasadnionej podwyżce cen przędzy bawełnianej — jednak obawy te zostały rozchwiane, gdyż akcja Min. Przemysłu i Handlu oraz Komisji Dewizowej poszła po linii zagwarantowania temu przemysłowi

dostatecznego dopływu odnośnych surowców. Jakkolwiek więc ceny przędzy bawełnianej ukształtowały się zwykłowo, to należy liczyć się z tem, iż wróca one do równowagi, gdyż nie działają w tym zakresie czynniki, usprawiedliwiającej ich zwykłowy poziom.

Przytoczone powyżej dane, dotyczące eksportu włókienniczego, wymagają oświetlenia w zestawieniu z danymi Gł. Urzędu Stat. Według tychże danych, ogólna liczba wywozu włókienniczego, objętego działem VIII taryfy celnej — grupami 42 ÷ 50 oraz grupą 78 (kapelusze, czapki) — w I półroczu b. r. wynosi zł 38 053 tys., przyczem wliczone są tu artykuły, objęte grupą 45 (len, konopie, juta i t. p.), wynoszącą zł 13 810 tys., grupą 42 (jedwab) — zł 869 tys., grupą 47 (wojłoki, pilśń i t. p.) — zł 441 tys., a wreszcie grupą 50 (szmaty) — zł 2 018 tys., stanowiącemi łączną kwotę zł 17 138 tys., której uwzględnienie zmniejsza dysproporcję między omawianymi danymi do niespełna zł 5 miljn., na co składają się głównie artykuły, eksportowane z innych okręgów niż wymienione.

Wzrost wartości eksportu włókienniczego w I półroczu b. r. w stosunku do I półrocza ub. r. w świetle liczb Gł. Urzędu Stat. wynosi zł 7 019 tys., t. j. 22%.

Okrąg łódzki reprezentował w wywozie pozycję 18 697 q wartości zł 10 689 tys. Liczby te wskazują, iż eksport z tego okręgu zwiększył się w okresie sprawozdawczym o 1 185 q (7%) co do wagi oraz o zł 314 tys. (3%) co do wartości. Zwiększył się wartościowo wywóz następujących artykułów: tkanin bawełnianych o zł 440 tys. (54%), tkanin pluszowych i welwetów bawełnianych o zł 52 tys. (88%), wyrobów dzianych bawełnianych, prócz rękawiczek o zł 115 tys. (48%), odzieży o zł 303 tys. (10%), zmniejszył się natomiast wywóz pozostałych artykułów, jako to: przędzy wełnianej czesankowej o zł 110 tys. (2·8%), tkanin półwełnianych o zł 24 tys. (43%), przędzy bawełnianej o zł 39 tys. (10%), materiałów filcowych o zł 33 tys. (16%), rękawiczek bawełnianych dzianych o zł 250 tys. (86%), беретów o zł 128 tys. (37%).

Przedmiotem wywozu z tego okręgu były: przędza wełniana czesankowa 3 920 q wartości zł 3 890 tys., tkaniny wełniane 620 q — zł 794 tys., tkaniny półwełniane 67 q — zł 31 tys., przędza bawełniana 804 q — zł 321 tys., przędza wigonjowa 357 q — zł 40 tys., tkaniny bawełniane 3 606 q — zł 1 252 tys., tkaniny pluszowe i welwety bawełniane 96 q — zł 111 tys., materiały filcowe 212 q — zł 171 tys., rękawiczki dziane bawełniane 10 q — zł 37 tys., inne wyroby dziane bawełniane 967 q — zł 352 tys., odzież 7 448 q — zł 3 110 tys., stożki wełniane do kapeluszy oraz kapelusze 196 q — zł 236 tys., береты 170 q — zł 217 tys.

Udział ważniejszych artykułów włókienniczych, eksportowanych z okręgu łódzkiego, w ogólnym wywozie włókienniczym z tego okręgu przedstawiał się następująco (w % -ach): przędza wełniana czesankowa — 36, odzież — 29, tkaniny bawełniane — 12, tkaniny wełniane — 7.

Przeciętna wartość eksportowa 1 q wyrobów włókienniczych łódzkich wynosiła zł 571, t. j. obniżyła się o zł 21 w stosunku do I półrocza ub. r. Wartość 1 q ważniejszych artykułów była następująca: przędza wełniana czesankowa — zł 992 (w I półroczu 1935 r. — zł 894), tkaniny wełniane — zł 1 280 (zł 1 286), przędza bawełniana — zł 400 (zł 473), tkaniny bawełniane — zł 347 (zł 308), odzież — zł 417 (zł 379). Z wymienionych artykułów na uwagę zasługuje przędza wełniana i odzież, których wartość podniosła się — w wyniku pewnej poprawy cen sprzedażnych.

Przędza wełniana czesankowa była eksportowana do 25 krajów, w tej liczbie do 9 krajów pozaeuropejskich; udział rynków pozaeuropejskich w przędzy wynosił zł 345 tys., t. j. zaledwie 9%. Najważniejszym odbiorcą tej przędzy była Holandia, do której wywóz wynosił zł 1 460 tys., następnie Bułgaria — zł 726 tys., Austria — zł 521 tys., Grecja — zł 304 tys., Anglia — zł 237 tys., Argentyna — zł 144 tys. Mniejsze ilości wywieziono do Jugosławii, Kolumbji, Szwajcarii, Czechosłowacji i t. d. Jak wynika z powyższego, krąg głównych krajów odbiorczych przędzy polskiej jest nieduży. Sytuacja pod tym względem nie zapowiada się korzystnie również i w najbliższej przyszłości wobec niemożności przeprowadzania w zakresie tego artykułu tranzakcyj z krajami clearingowymi i kompensacyjnymi. Pozostaje zatem jedynie rynek holenderski — zamiast dawniejszych rumuńskiego, bułgarskiego austriackiego, na których lokowane były poważne ilości polskiej przędzy wełnianej. Zaznaczyć jednak należy, iż rynek holenderski jako nieskontyngentowany jest przedmiotem ścierania się konkurencji zagranicznej, głównie zaś belgijskiej, która już obecnie daje się odczuwać polskiemu przemysłowi. Niepozabawionym znaczenia dla ogólnego położenia tej gałęzi produkcji a pośrednio i dla eksportu jest fakt wzmożonego importu przędzy w I półroczu b. r. w porównaniu z takimże okresem ub. r., a mianowicie w ub. r. w omawianym czasie import ten wynosił zł 1 923 tys., gdy tymczasem w 1936 r. — osiągnął on poziom zł 4 100 tys., t. j. przekroczył granicę naszego eksportu przędzy. Nie należy zapominać o tem, iż w imporcie tej przędzy mieszczą się dość znaczne ilości, sprowadzane w trybie obrotu uszlachetniającego czynnego na potrzeby zwłaszcza przemysłu bielskiego. Wydaje się uzasadnionem jednak, by odnośnie przedziałnie przystąpiły do realizacji sprawy dostaw przędzy na cele eksportu pośredniego; oczywiście, iż realizacja tej sprawy wiąże się ściśle z zastosowaniem takiej niżki

w cenie, która umożliwiłaby bielskiemu przemysłowi eksportującemu zaopatrywanie się w tę przędzę.

W kierunkach eksportu odzieży nie zaszły znaczniejsze zmiany. Najważniejszymi rynkami — poza Anglią, jako głównym odbiorcą odzieży — były Holandia i Danja. Największą pozycję wywozową odzieży stanowią spodnie, skolei idą ubrania wełniane i półwełniane oraz overolle.

Tkaniny bawełniane niebarwione znajdowały odbiorców w 14 krajach, spośród których dominują rynki (w tys. zł): palestyński — 28, angielski — 33, egipski — 21, grecki — 16. Tkaniny bawełniane barwione znajdowały zbytnie w 33 krajach. Z ważniejszych rynków wymienić należy (w tys. zł): Egipt — 271, Związek Połudn.-Afryk. — 195, Argentyna — 124, Persja — 122, Irlandja — 119, Anglja — 97. W stosunku do I półrocza ub. r. zwiększył się szczególnie wywóz do Egiptu; zaznaczyć należy, iż w ub. r. i w latach poprzednich eksport do tego kraju był minimalny, dopiero zastosowanie względem Japonii ceł antidumpingowych oraz wycofanie się Włoch otworzyły nam realne możliwości zbytu tego artykułu. Rynek argentyński wykazuje również wydatne zwiększenie importu z Polski w omawianym czasie, a mianowicie o zł 89 tys. (261%), mimo iż ceny sprzedażne możliwe do osiągnięcia są znacznie niższe od cen innych rynków zagranicznych. L-piej kształtował się także wywóz do Holandji, Irlandji i Persji. Dość znaczny spadek zaznaczył się przy wywozie do Anglji, gdyż o zł 110 tys. (53%). O ile wywóz wyrobów bawełnianych dzianych uległ wzmoczeniu, o tyle eksport rękawiczek bawełnianych dzianych prawie całkowicie został zahamowany. W ub. r. ok. 80% tego wywozu kierowano do Stanów Zjedn. Przyczyną spadku tego wywozu jest m. in. zmniejszona konkurencyjność polskiego towaru wobec opanowania tego rynku przez konkurencję niemiecką. Ostatnio ze względu na zastosowanie przez Stany Zjedn. ceł antidumpingowych na rękawiczki niemieckie powstała możliwość podjęcia tego eksportu.

Pozycja wywozu beretów doznała dalszego poważnego zmniejszenia. Stan ten jest wynikiem licytacji w zakresie cen, prowadzonej przez eksporterów polskich. Mając na uwadze, iż wywóz ten reprezentował w poprzednich latach pozycję, przekraczającą zł 1 miljn. rocznie, oraz iż realne możliwości zbytu na te wyroby istnieją w Anglji — Min. Przemysłu i Handlu przystąpiło do sanacji tego wywozu, określając minimalne ceny sprzedażne. Posunięcie to ma doniosłe znaczenie dla poprawy cen na rynkach odbiorczych, szczególnie na rynku angielskim, oraz dla podniesienia marki polskiego towaru.

Wywóz z okręgu białostockiego kształtował się w omawianym okresie znacznie pomyślniej niż w analogicznym okresie ub. r., gdyż wzrost rozmiarów eksportu wyniósł ilościowo 2 491 q (33%), wartościowo zaś zł 951 tys. (36%) — przy ogólnym wywozie, wynoszącym w I półroczu b. r. 10 070 q wartości zł 3 600 tys.

Przedmiotem wywozu z tego okręgu były: tkaniny wełniane nieciecie sankowe — 5 622 q wartości zł 1 950 tys., pledy 2 251 q — zł 808 tys., odzież 1 308 q — zł 593 tys., koce 672 q — zł 114 tys., przędza 181 q — zł 78 tys., berety 21 q — zł 40 tys., stożki wełniane do kapeluszy 15 q — zł 17 tys. W stosunku do I półrocza ub. r. zaznaczył się spadek wywozu tkanin wełnianych o 216 q pod względem wagi a o zł 190 tys. (9%) pod względem wartości oraz koców o 586 q ilościowo przy spadku wartości o zł 183 tys. (61%). Wzmoczenie wywozu odnosi się do odzieży, a mianowicie o 841 q oraz o zł 412 tys. (227%). Na podkreślenie zasługuje pomyślny rozwój wywozu pledów, artykułu nowego w produkcji białostockiej, na który istnieje duże zapotrzebowanie zwłaszcza na terenie Związku Południowo-Afrykańskiego.

Tkaniny były eksportowane ogółem do 15 krajów. Głównymi rynkami zbytu były (w tys. zł): Mandżurja — 529, Związek Połudn.-Afrykański — 439, Chiny — 425, Irak — 173, Persja — 126, Indie Brytyjskie — 73, Syrja — 71. W porównaniu z ub. r. nastąpiła poważna zmiana w rozmiarach zbytu na główne rynki odbiorcze; odnosi się to szczególnie do rynku Związku Połudn.-Afrykańskiego, którego udział w zakresie dostaw tych tkanin w I półroczu b. r. niewiele jest mniejszy od eksportu tego artykułu w rocznym okresie 1935 (zł 502 tys.). Tak znaczne nasilenie wywozu do tego kraju jest wynikiem m. in. zorganizowanej akcji eksporterów, działających za pośrednictwem Zrzeszenia Eksporterów Tkanin w Białymstoku t. zw. Zetapu. O ile wywóz do Chin i Mandżurji utrzymał się mn. w. na poziomie ub. r., o tyle zmniejszył się znacznie nasz udział w wywozie do Indji Brytyjskich głównie spowodowany oferowaniem przez odbiorców niskich cen sprzedażnych.

Z liczby kilku krajów odbiorczych w zakresie pledów na plan pierwszy wysunął się Związek Połudn.-Afryk., gdzie ulokowano tego arty-

kułu na sumę zł 693 tys., Innz rynki odegrały nieznaczną rolę w wywozie, a mianowicie (w tys. zł): Indie Brytyjskie — 54, Irak — 36, Chiny — 14. Koce znajdowały zbytnie w następujących krajach (w tys. zł): Mandżurja — 41, Stany Zjedn. — 29, Afryka Wschodnia — 21.

Przeciętna wartość 1 q wyrobów białostockich wynosiła w okresie sprawozdawczym zł 357, co w porównaniu z takimże okresem ub. r. oznacza wzrost o zł 7 na 1 q. Wartość eksportowa poszczególnych artykułów przedstawiała się następująco: tkaniny — zł 347 (w I półroczu 1935 r. — zł 366), koce — zł 169 (zł 236), pledy — zł 359, odzież — zł 453 (zł 385). Analiza liczb wartości eksportowej tych artykułów nasuwa nam wniosek, iż w omawianym okresie nastąpiła poprawa cen odzieży oraz iż osiągnęto stosunkowo dobre ceny na pledy, natomiast w dziedzinie tkanin zaznaczyło się przesunięcie w kierunku eksportu gorszych gatunków tego artykułu; w zakresie cen tkanin nie nastąpiło pogorszenie. To samo odnosi się do koców.

Uruchomienie maszyn włókienniczych, biorąc za podstawę pracę na jedną zmianę, wynosiło: w styczniu b. r. — 55%, lutym i marcu — po 75%, kwietniu — 105%, maju — 135%, czerwcu — 155%. Jak widzimy z tych liczb oraz z liczb wysyłek eksportowych — sezon wykonywania zamówień trwa w pełni, natomiast okres przyjmowania zamówień jest prawie zakończony. W czerwcu przyjmowano jedynie już uzupełniające zamówienia, przyczem niektóre z nich nie mogły być przyjęte z uwagi na to, iż uwarunkowane były krótkim terminem wykonania, do czego eksporterzy dostosować się nie mogli.

Na podstawie dokonanego już eksportu oraz portfela zamówień można wyprowadzić wniosek, iż eksport białostocki w b. r. przekroczy rozmiarami liczby wywozu zeszłorocznego.

Okrąg bielski reprezentuje w wywozie w tem półroczu 1 072 q wartości zł 1 657 tys. Stanowi to w stosunku do I półrocza ub. r. poważny rozwój wywozu z tego okręgu, a mianowicie o 568 q, t. j. 110% pod względem wagi, a o zł 734 tys., t. j. 80% pod względem wartości. Liczby te są bardziej jeszcze wymowne w płaszczyźnie danych z lat ubiegłych, w których wywóz roczny nie przekraczał kwoty zł 1 miljn. Dużą rolę w powiększeniu wywozu z tego okręgu odgrywają stożki wełniane do kapeluszy, których produkcja stale się zwiększa — dzięki niesłabnącemu zapotrzebowaniu na ten artykuł w Stanach Zjedn. i Anglji, stanowiących najważniejsze rynki zbytu tego wyrobu. Pozycja stożków wynosiła w tem półroczu 720 q wartości zł 854 tys., wykazując wzrost o 467 q wagowo, a o zł 564 tys. (190%) wartościowo. Tkaniny wełniane stanowiły 308 q wartości zł 741 tys., przyczem zwykła wywozu tego artykułu stanowi ilościowo 107 q, wartościowo zaś zł 201 tys., t. j. 37%. Redukcję wywozu zanotować należy w dziale tkanin bawełnianych (o zł 31 tys.) przy stosunkowo nieznacznym zresztą wywozie, wynoszącym zł 62 tys.

Eksport tkanin wełnianych czesankowych kierowany był do 26 krajów, w tej liczbie do 12 krajów pozaeuropejskich, przyczem na rynki pozaeuropejskie wyniósł on kwotę zł 268 tys., t. j. 36%. Jeśli się zważy, iż w analogicznym okresie ub. r. udział rynków pozaeuropejskich sprawadzał się w zakresie tych tkanin do liczby 7 oraz do wywozu zł 152 tys., stanowiącego zaledwie 28% wartości wywozu tych wyrobów, to potwierdzać musimy słuszność wypowiedzianego w swoim czasie poglądu, iż dalszy rozwój wywozu tego artykułu jest związany z rozszerzeniem wachlarza rynków zamorskich. Jako ważniejsze rynki odbiorcze wchodziły w grę (w tys. zł): Jugosławja — 236, Węgry — 131, Argentyna — 112, Iran — 68, Syrja — 49, Austrja — 36. Mniejsze ilości wywiezione były do Szwajcarii, Szwecji, Finlandji, Łotwy, Estonji. W zestawieniu z ub. r. zwiększył się wydatnie wywóz tkanin do Jugosławji, Węgier, Syrii, Argentyny, zmniejszył się zaś — do Szwajcarii, Austrji, Szwecji.

Liczba krajów odbiorczych w dziedzinie stożków wzrosła z 8 do 15 w b. r. Na rynku angielskim sprzedaż tego wyrobu wynosiła zł 499 tys., na północno-amerykańskim — zł 289 tys.; rozmiary tego wywozu na inne rynki przedstawiają się następująco (w tys. zł): Holandia — 36, Nowa Zelandja — 10, Kanada — 6, Szwecja — 4.

Przeciętna wartość 1 q eksportowanych wyrobów bielskich wynosiła w I półroczu b. r. zł 1 546 (w I półroczu 1935 r. — zł 1 831), przyczem dla stożków ta wartość wynosi zł 1 186 (zł 1 146), dla tkanin zaś wełnianych — zł 2 406 (zł 2 827). Spadek wartości tkanin jest objawem niskich cen sprzedażnych.

Rozważania na temat sytuacji eksportu włókienniczego w I półroczu b. r. pozwalają nam stwierdzić, iż eksport z okręgu łódzkiego nie utrzymuje się na pożądanym poziomie — w przeciwstawieniu do okręgów białostockiego i bielskiego, które wydatnie zwiększają swój dotychczasowy udział w wywozie.

St. Wałas

ROLNICTWO

ULGI W KREDYTACH MELJORACYJNYCH PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO

Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 24/X 1934 r. oraz rozporządzenia wykonawczego Ministra Skarbu z dn. 12/XII 1934 r. stworzony został w Państwowym Banku Rolnym Fundusz Odciążenia, którego celem było dostarczenie środków na sfinansowanie ulg w spłacie pożyczek bankowych. Między innymi, ulgi odnosić się miały do pożyczek, udzielonych w dziale kredytu meljoracyjnego. Zasadnicze ulgi polegały przede wszystkim na ogólnej redukcji kapitału wszystkich bez wyjątku pożyczek, wypłaconych przed dn. 1/VII 1932 r. o $\frac{1}{10}$. Oprocentowanie pożyczek w obligacjach meljoracyjnych obniżone zostało na okres 2 lat o $1\frac{1}{2}\%$, czyli wynosić miało dla pożyczkobiorców 3% w stosunku rocznym. Pełne zużycowanie Funduszu Odciążenia w tym zakresie przedstawiało się w sposób następujący (w tys. zł):

a) na skreślenie części kapitału poszczególnych rodzajów pożyczek	21 280
b) na skreślenie części kapitału wszystkich pożyczek, udzielonych przed dn. 1/VII 1932 r.	7 040
c) na obniżenie oprocentowania pożyczek	2 600
d) na ulgi dla powodziń i inne	1 580
razem:	32 500

Powyższe ulgi w zestawieniu z poprzednio wydanymi zarządzeniami w dziedzinie ułatwienia kredytu w obligacjach meljoracyjnych dają się zobrazować w następującym schematycznym wyliczeniu:

- 1) wskutek częściowego umorzenia kapitału pożyczek skreślono zł 28,3 miljn.;
- 2) pierwotne oprocentowanie, wynoszące 7%, zmniejszono do $4\frac{1}{2}\%$, oraz na okres najbliższych 2 lat do 3% w stosunku rocznym;
- 3) okres amortyzacyjny przedłużony został do 36 lat, licząc od dn. 31/XII 1932 r.;
- 4) okres karencyjny dla spłaty kapitału wynosił najpierw 3, a następnie 6 lat;
- 5) zaległości zostały skonwertowane na dodatkowe pożyczki z 30-letnim okresem amortyzacyjnym, licząc od dn. 31/I 1938 r., lub też zostały rozłożone na raty przy równoczesnym odroczeniu ich spłaty

W wyniku tego od chwili rozpoczęcia akcji konwersyjno-oddłużeniowej, t. j. od dn. 31/XII 1932 r., do dn. 31/XII 1935 r. stan pożyczek w obligacjach meljoracyjnych zmniejszył się z zł 111,5 miljn. do zł 85,5 miljn., natomiast wymiar rocznych rat z tytułu pożyczek w obligacjach meljoracyjnych zmniejszył się głównie wskutek dokonanych skreśleń, jak również wskutek przeprowadzonej konwersji z zł 8,6 miljn. na zł 4,3 miljn. W stosunku procentowym obniżka kosztów obsługi pożyczek wyniosła z pierwotnego poziomu 13,21% o 7,84%, czyli do 5,37% rocznie, t. zn. niemal o połowę. Po uwzględnieniu opisanych czynników, t. j. i redukcji kapitału pożyczek i obniżki oprocentowania, annuitet roczny zmniejszył się z zł 65,26 do zł 39,04 przy założeniu, że przeciętna wysokość pożyczki wyniosła zł 950.

Mimo znacznej obniżki kosztów obsługi pożyczek, powyżej opisana akcja oddłużeniowa nie przyniosła ostatecznego rozwiązania problemu likwidacji kredytów w obligacjach meljoracyjnych. Wskazuje na to niedostateczna wciąż jeszcze spłacalność pożyczek, co świadczy o tem, iż w zakresie tego kredytu istnieją nadal poważne przerosty. Ilustrują to najlepiej dane, dotyczące się wpływów na poczet rat bieżących, których spadek spowodował, iż zaległości z tytułu rat za czas od dn. 1/I 1929 r. wzrosły do dn. 1/VII 1934 r. do sumy ok. zł 17,5 miljn. Raty, zapadłe po dn. 1/VII 1934 r., t. zn. raty, nieobjęte ustawami oddłużeniowymi, wpływają nieco lepiej, jednakże poprawa nie jest dostateczna. Na poprawę tę wpłynęło nietylko obniżenie wymiaru rat wskutek redukcji oprocentowania pożyczek i częściowego skreślenia ich kapitału, ale również — a może i przede wszystkim — uporządkowanie przez Bank

wewnętrznych rozrachunków w spółkach wodnych, jakoteż i bezpośrednie skierowanie egzekucji do poszczególnych członków spółek wodnych. Bank zdołał pozatem wyjednać dla dłużników z tytułu kredytu meljoracyjnego odpowiedni kontyngent plantacji buraczanych, co stworzyło nowe źródło dochodu, z którego czerpane mogą być fundusze na spłatę bieżących i zaległych rat od pożyczkobiorców.

Wszystkie te fakty świadczyły najdobitniej o konieczności przeprowadzenia dodatkowej akcji oddłużeniowej. Ideą przewodnią miała być zasada, iż redukcja kapitału pożyczek, pociągając za sobą obniżenie kosztów ich obsługi, winna być tak przeprowadzona, aby zapobiec narastaniu nowych zaległości. Nie jest również do pomyślenia w wytworzonej dla rolników sytuacji równoczesne spłacanie przez nich w całości dawnych zaległości, chociażby rozłożonych na długoletnie raty. Starano się zatem, w zakresie kredytu w obligacjach meljoracyjnych, zmniejszyć obciążenie dłużników z tytułu zaległych rat z zachowaniem warunku, że nie powinno ono prowadzić do uprzywilejowania niesumiennych płatników.

Zawdzięczając wybitnie przychylnemu stanowisku Rządu, a zwłaszcza Ministerstw: Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Skarbu — Państwowy Bank Rolny będzie w stanie przystąpić do ostatecznego uregulowania zadłużeń z tytułu kredytu w obligacjach meljoracyjnych.

W najbliższym czasie ukaże się rozporządzenie, które dłużnikom tego rodzaju kredytu udzieli dalszych ulg na bardzo poważną sumę ok. zł 47 miljn. Ulgi te idą zasadniczo w 2 kierunkach: częściowego umorzenia kapitału oraz rat z lat ubiegłych i wstrzymania bieżących spłat kapitału pożyczek do dn. 30/VI 1939 r.

Z kapitału pożyczek, udzielonych w obligacjach meljoracyjnych, zostanie umorzona ta część, która przekracza przyjętą w nowym rozporządzeniu normę zadłużenia zł 500 na 1 ha meljorowanych gruntów. Od tej normy istnieją pewne odchylenia. Wyższa norma zadłużenia — zł 1 000 na 1 ha — przewidziana jest dla gospodarstw, które uzyskały pożyczki na przebudowę i budowę gospodarstw rybnych oraz uprawę wikliny. W pewnych wyjątkowych wypadkach umorzenia mogą iść dalej (poniżej normy), np. wówczas, gdy gospodarstwo meljorowane obciążone jest, poza pożyczką w obligacjach meljoracyjnych, również pożyczką w listach zastawnych P. B. R. i łączna kwota tych obciążeń przekracza $\frac{2}{3}$ szacunku, ustalonego przez Państwowy Bank Rolny przy udzieleniu pożyczki w listach zastawnych.

Całkowicie umorzone zostaną te pożyczki, które obciążają grunty jedynie z tytułu kosztów zawiązania spółek wodnych i sporządzania projektu urządzeń meljoracyjnych.

Równoległe i odpowiednio do zmniejszenia kapitału i oprocentowania ulegną również zmniejszeniu nie tylko raty bieżące, ale i raty, wymierzone w okresie od dn. 1/I 1931 r. do dn. 30/VI 1936 r. Przy bonifikatach rat z tego okresu przyjęto zasadę generalnego stosowania tych bonifikat — bez względu na to, czy raty zostały zapłacone, czy też stanowią zaległość. W tych wypadkach, gdy wszystkie raty zostały zapłacone, odpowiednia bonifikata zostanie zaliczona na przedterminowe umorzenie kapitału pożyczki.

W ten sposób stosunek wierzyiciela do dłużnika został oparty na słusznej i sprawiedliwej podstawie. Dzięki temu bowiem zerwano z faworyzowaniem najgorszych płatników.

Ponadto dla wszystkich pożyczek w obligacjach meljoracyjnych zastosowany będzie okres karencyjny z terminem prekluzyjnym dn. 30/VI 1939 r., w którym dłużnicy spłacać będą tylko oprocentowanie i dodatek administracyjny (bez spłaty kapitału pożyczek).

Dzięki tym wszystkim ulgom ogólna suma pożyczek, udzielonych w obligacjach meljoracyjnych, po odjęciu pożyczek spłaconych wynosząca ok. zł 110 miljn., zmniejszy się do ok. zł 55 miljn. Roczna rata amortyzacyjna, która przed 1933 r. w okresie karencyjnym wynosiła ok. zł 8,5 miljn., a w amortyzacyjnym ok. zł 14,5 miljn. — obecnie wynosić będzie za dwie ok. zł 2,9 miljn., względnie zł 3,9 miljn.

Wprowadzenie w życie regulacji zadłużeń z tytułu pożyczek w obliczeniach melioracyjnych umożliwi rolnikom rzetelną i terminową spłatę swych zobowiązań, Państwowemu Bankowi Rolnemu zaś — racjonalną administrację pożyczkami, dopilnowanie spłacalności, celem prawidłowej obsługi posiadaczy obligacji melioracyjnych, a w razie potrzeby — konsekwentną i twardą eliminację dłużników gospodarczo beznadziejnych, względnie dłużników o wyraźnej złej woli.

Ulgi, przewidziane w omówionem rozporządzeniu, Państwowy Bank Rolny będzie stosował z urzędu i bez potrzeby zwracania się o nie poszczególnych dłużników.

M. Wierusz Kowalski

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE O KLASYFIKACJI GRUNTÓW — p. str. 1025.

HANDEL

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

ZBOŻA I PRZETWORY

— Ruch cen zbóż w okresie 9 ÷ 23/VIII 1936 r. kształtował się następująco (w zł za 100 kg):

	9 ÷ 15/VIII	17 ÷ 22/VIII	Wzrost (+) lub spadek (-) %
Pszenica			
Warszawa	21'50	21'50	—
Poznań	20'25½	21'38	+ 5'5
Lwów	19'37½	19'97	+ 3'0
Średnia	20'38	20'95	+ 2'8
Ż y t o			
Warszawa	14'25½	14'13	— 0'9
Poznań	14'04½	14'63	+ 4'2
Lwów	13'24	13'87½	+ 4'7
Średnia	13'84½	14'21	+ 2'6
O w i e s			
Warszawa	14'50	14'25	— 1'8
Poznań	13'88	13'63	— 1'9
Lwów	12'19	12'19	—
Średnia	13'52	13'36	— 1'2
Jęczmień browarowy			
Warszawa	19'00	19'00	—
Poznań	—	—	—
Lwów	—	—	—
Średnia	19'00	19'00	—
Jęczmień zwykły			
Warszawa	16'63	16'38	— 1'6
Poznań	16'75½	17'00½	+ 1'4
Lwów	—	—	—
Średnia	16'69	16'69	—

— Okres sprawozdawczy (od 17 do 22 sierpnia) na krajowych giełdach towarowych zaznaczył się tendencją niejednorodną; na giełdzie warszawskiej wszystkie ostatnie notowania pozostały bez zmiany, na giełdzie poznańskiej — przy nastroju mocnym — wszystkie zboża i przetwory odnotowały następujące zwwyżki (w zł na 100 kg): pszenica 1'75, żyto 0'75, wszystkie gatunki i rodzaje mąki pszennej 2'50, wszystkie rodzaje i gatunki mąki żytniej 1'25, otręby pszenne średnie i grube 0'25 oraz otręby jęczmień 0'50; jedyny wyjątek w tym zwykłym ruchu cen na giełdzie poznańskiej stanowi owies nowy, zniżkujący o zł 0'25 na 100 kg. Zaznaczyć należy, że obroty na wszystkich giełdach krajowych poważnie wzrosły.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 20 937 t, w tem 7 893 t żyta (dla okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, odpowiednie liczby wynosiły: 12 882 i 6 267).

Warszawa. — Ceny hurtowe według cedyły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica jednolita 753 grl 21'50 ÷ 22'00, — zbierana 742 grl 21'00 ÷ 21'50, żyto I standart 700 grl 14'00 ÷ 14'25, — I A standart 710 grl 14'25 ÷ 14'50, — II standart 687 grl 13'75 ÷ 14'00, jęczmień browarny 689 grl 18'50 ÷ 19'50, — o wadze 678/673 grl 16'75 ÷ 17'00, — o wadze 649 grl 16'25 ÷ 16'50, — o wadze 620'5 grl 16'00 ÷ 16'25, owies I standart 497 grl 14'50 ÷ 15'00, — I A standart 516 grl 15'50 ÷ 15'25, — III standart 460 grl 14'00 ÷ 14'50, mąka pszenna I gat. 0 ÷ 20% 36'00 ÷ 38'00, — I gat. 0 ÷ 45% 34'00 ÷ 36'00, — I gat. B 0 ÷ 55% 33'00 ÷ 34'00, — I gat. C 0 ÷ 60% 32'00 ÷ 33'00, — I gat. D 0 ÷ 65% 31'00 ÷ 32'00, — II gat. A

20 ÷ 55% 30'00 ÷ 31'00, — II gat. B 20 ÷ 65% 28'00 ÷ 30'00, — II gat. D 45 ÷ 65% 25'00 ÷ 26'00, — II gat. F 55 ÷ 65% 24'00 ÷ 25'00, — II gat. G 60 ÷ 65% 23'00 ÷ 24'00, — pastewna 16'00 ÷ 17'00, mąka żytnia wyciągowa I gat. 0 ÷ 30% 23'50 ÷ 24'50, — I gat. 0 ÷ 50% 23'50 ÷ 24'50, — I gat. 0 ÷ 65% 22'50 ÷ 23'50, — II gat. 50 ÷ 65% 18'00 ÷ 18'50, — razowa 0 ÷ 95% 18'00 ÷ 18'50, — poślednia ponad 65% 13'00 ÷ 13'50, otręby pszenne grube z przemiału standartowego 11'00 ÷ 11'50, — średnie z przemiału standartowego 10'00 ÷ 10'50, — mialkie z przemiału standartowego 10'00 ÷ 10'50, otręby żytnie z przemiału standartowego 9'00 ÷ 9'50.

Poznań. — Ceny hurtowe według cedyły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet Poznań dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica 21'50 ÷ 21'75 (19'75 ÷ 20'00), żyto nowe 14'50 ÷ 14'75 (13'75 ÷ 14'00), jęczmień 630/640 grl 15'75 ÷ 16'25, — 667/676 bez obrotów, — browarny bez obrotów, owies nowy 13'25 ÷ 14'00 (13'50 ÷ 14'25), mąka wraz z workiem: pszenna I gat. A 0 ÷ 20% 35'75 ÷ 37'50 (33'25 ÷ 35'00), — I gat. A 0 ÷ 45% 35'00 ÷ 35'50 (32'50 ÷ 33'00), — I gat. B 0 ÷ 55% 34'00 ÷ 34'50 (31'50 ÷ 32'00), — I gat. C 0 ÷ 60% 33'50 ÷ 34'00 (31'00 ÷ 31'50), — I gat. D 0 ÷ 65% 32'50 ÷ 33'00 (30'00 ÷ 30'50), — II gat. A 20 ÷ 55% 31'75 ÷ 32'00 (29'25 ÷ 29'75), — II gat. B 20 ÷ 65% 31'25 ÷ 31'75 (28'75 ÷ 29'25), — II gat. D 45 ÷ 65% 28'75 ÷ 29'25 (26'25 ÷ 26'75), — II gat. F 55 ÷ 65% 24'50 ÷ 25'00 (22'00 ÷ 22'50), — II gat. G 60 ÷ 65% 22'50 ÷ 23'00 (20'50 ÷ 21'00), — III gat. A 65 ÷ 70% 21'00 ÷ 21'50 (18'50 ÷ 19'00), — III gat. B 70 ÷ 75% 19'00 ÷ 19'50 (16'50 ÷ 17'00), mąka żytnia wyciągowa I gat. 0 ÷ 30% 23'25 ÷ 23'50 (22'00 ÷ 22'25), — I gat. 0 ÷ 50% 22'75 ÷ 23'00 (21'50 ÷ 21'75), — I gat. 0 ÷ 65% 21'75 ÷ 22'25 (20'50 ÷ 21'00), — II gat. 50 ÷ 65% 16'50 ÷ 17'50 (15'25 ÷ 16'25), — poślednia ponad 65% 15'00 ÷ 16'00 (13'75 ÷ 14'75), otręby pszenne średnie z przemiału standartowego 9'75 ÷ 10'50 (9'50 ÷ 10'25), — grube z przemiału standartowego 10'75 ÷ 11'25 (10'50 ÷ 11'00), otręby żytnie z przemiału standartowego 10'00 ÷ 10'50, otręby jęczmień 11'25 ÷ 12'50 (10'75 ÷ 12'00).

RYNEK AKCYJNY

za okres od 17 do 22 sierpnia 1936 r.

Okres sprawozdawczy na rynku akcyjnym giełdy warszawskiej minął pod znakiem tendencji niejednorodnej i w dalszym ciągu ograniczonych, a jednocześnie rozstrzelonych, obrotach. W grupie akcji zwykłych — najpoważniejszy zysk w wysokości zł 1'50 odnotowały akcje Ostrowca; znacznie mniej — gdyż tylko po zł 0'50 — podniosły się akcje: Warsz. Tow. Fabryk Cukru i Norblina. Na czele akcji zniżkowych — znajdują się akcje Banku Polskiego, które po stosunkowo licznych wahaniami zamknęły okres stratą w wysokości zł 0'75; jednakową stratę w wysokości zł 0'50 odnotowały akcje: Warsz. Tow. Kopalń Węgla oraz Haberbuscha i Schielego; skolei pod względem wysokości straty postępują akcje Lilpopy i Starachowic — ze stratą kursową zł 0'25, i wreszcie akcje Modrzejowa — ze stratą zł 0'15.

Jeśli chodzi o giełdy prowincjonalne — to na krakowskiej i lwowskiej w dalszym ciągu nie interesowano się i nie obracano akcjami; na giełdzie poznańskiej — akcje Banku Polskiego obiegały po nieznacznie, gdyż o zł 0'50, podwyższonym kursie.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
w zł z a a k c j ę				
Bank Polski	zł 100	97'00	96'00	96'75
Przemysł Mydl. i Perfumeryjny Fr. Puls	zł 100	.	.	75'50
Warsz. Tow. Fabryk Cukru	zł 100	.	.	28'00

Warsz. Tow. Kopalń

Węgla	zł	100			14'25
Lilpop	zł	25	12'75	12'30	12'50
Modrzejów	zł	50			5'60
Norblin	zł	100			60'00
Ostrowiec	zł	50	30'00	28'75	30'00
Starachowice	zł	100	33'00	32'25	33'00
Haberbusch i Schiele	zł	100			39'00

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje — bez notowań.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum; w nawiasach — notowania z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): Bank Polski 98'50—98'00 (98'00—96'00).

CŁO ORAZ REGLAMENTACJA

ZWOLNIENIA OD ZAŚWIADCZEŃ WALUTOWYCH PRZY WYWOZIE TOWARÓW ZAGRANICĘ I NA OBSZAR W. M. GDAŃSKA.—W zesz. 24/1936 tyg. „Polska Gospodarcza” na str. 680 zostało podane zestawienie przypadków, w których eksporterzy, przy wywozie towarów zagranicę i na obszar W. M. Gdańska, zwolnieni zostali od przedstawiania zaświadczeń walutowych, wymaganych w związku z zaprowadzoną kontrolą obrotu towarowego z zagranicą i W. M. Gdańskiem.

Od tego czasu zawarta została i weszła w życie nowa umowa z Senatami W. M. Gdańska — t. zw. porozumienie z dn. 9/VI 1936 r. o uregulowaniu spraw, związanych z oddziaływaniem na Gdańsk polskiej reglamentacji dewizowej, naskutek czego zaszła potrzeba dostosowania dotychczasowych przepisów o kontroli obrotu towarowego z zagranicą i W. M. Gdańskiem do postanowień tego porozumienia. W tym celu do rozporządzenia Ministrów: Przemysłu i Handlu, Skarbu oraz Rolnictwa i Ref. Roln. o kontroli wywozu towarów zagranicę i do W. M. Gdańska z dn. 8/V 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 37, poz. 285) wprowadzone zostały pewne zmiany rozporządzeniem z dn. 16/VI 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 46, poz. 338). Również wprowadzone zostały zmiany do zarządzenia Ministra Skarbu w sprawie zwolnienia od obowiązku przedstawiania zaświadczeń walutowych przy wywozie niektórych towarów z dn. 15/V 1936 r. („Mon. Pol.” Nr. 119, poz. 214), częściowo (§ 2) zmienionego zarządzeniem Ministra Skarbu z dn. 17/VI 1936 r. („Mon. Pol.” Nr. 141, poz. 253), przy czym zniewolizowane zarządzenie z datą dn. 10/VII 1936 r. ukazało się w „Monitorze Polskim” Nr. 162, poz. 295.

W rezultacie, podane na str. 680 zesz. 24 tyg. „Polska Gospodarcza” zestawienie zwolnień od przedstawiania zaświadczeń walutowych — po uwzględnieniu wyżej wspomnianych zmian — przedstawia się następująco:

W myśl przepisów rozporządzenia Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln. z dn. 8/V 1936 r. o kontroli wywozu towarów zagranicę i do W. M. Gdańska („Dz. Ust. R. P.” Nr. 37, poz. 285) składanie zgłoszeń wywozowych oraz uzyskiwanie zaświadczeń walutowych nie jest wymagane przy wywozie z Polski następujących towarów:

1) wywożonych w ramach układów rozrachunkowych i zaopatrzonych w zaświadczenia instytucyj, upoważnionych do tego przez Ministra Skarbu;

2) objętych umowami o ułatwieniach w małym ruchu granicznym;

3) przewożonych przez podróżnych jako przedmioty, przeznaczone do ich osobistego użytku lub osobistego wykonywania zawodu; w ruchu osobowym przewożone mogą być i odprawione celnie inne przedmioty (towary) tylko w nieznacznych ilościach;

4) stanowiących używane zwykle w handlu wewnętrzne jak i zewnętrzne opakowania, które są wolne od cła;

5) zwolnionych od obowiązku przedstawiania zaświadczeń walutowych na skutek zarządzenia Ministra Skarbu.

Na podstawie tego ostatniego punktu nowe zarządzenie Ministra Skarbu z dn. 10/VII 1936 r. wymienia dalsze towary zwolnione przy odprawie wywozowej zagranicę od zaświadczeń walutowych, a mianowicie:

1) towary, wywożone przez mieszkańców polskiego lub sąsiedniego pasa granicznego, dla własnego użytku lub na drobny handel (np. na targi miejscowe);

2) towary, podlegające cłu wywozowemu, wywożone w ilościach, nieprzekraczających norm, wolnych od cła — w myśl taryfy celnej wywozowej;

3) wydawnictwa periodyczne, wysyłane zagranicę do poszczególnych abonentów, w ilości nie większej niż 10 egzemplarzy;

4) wydawnictwa i dzieła naukowe, wysyłane zagranicę w drodze międzynarodowej wymiany przez wyższe zakłady naukowe, muzea i biblioteki publiczne, o ile — sądząc z charakteru przesyłki oraz jej nadawcy i odbiorcy — przeznaczenie nie budzi wątpliwości; dotyczy to również egzemplarzy t. zw. autorskich;

5) towary, wysyłane przez przedstawicielstwa dyplomatyczne państw obcych, urzędy konsularne państw obcych oraz przez polskie władze i urzędy państwowe pod adresem władz i urzędów zagranicę;

6) wzory i próby towarów, nienadające się do innego użytku, przy czym pod mianem tem rozumieć należy wzory i próby, których określenie figuruje w § 16 przepisów wykonawczych z dn. 9/X 1934 r. do prawa celnego („Dz. Ust. R. P.” Nr. 90, poz. 820); o ile dany wzór lub próbka nie znajduje określenia w wymienionych przepisach, lub w razie wątpliwości — trzeba zwracać się do Ministerstwa Skarbu o wyjaśnienie;

7) rzeczy przesiedlenia, przedmioty, stanowiące wyprawy ślubne, i przedmioty, otrzymane w spadku, analogicznie do przypadków, wymienionych w art. 22 ust. II p. p. 14, 15 i 16 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 27/X 1933 r. o prawie celnym („Dz. Ust. R. P.” Nr. 84, poz. 610), przy czym ust. II p. 14 wymienionego artykułu prawa celnego mówi o: mieniu używanem osób, przesiedlających się do polskiego obszaru celnego po rocznym conajmniej pobycie zagranicą, jeżeli odpowiada ich stanowi i stosunkom i ma służyć nadal do ich własnego użytku lub wykonywania zawodu, przy czym warunek jednorocznego pobytu zagranicą nie dotyczy dyplomatycznych i konsularnych przedstawicieli Państwa Polskiego, którzy na polecenie władzy przełożonej powracają do kraju w terminie wcześniejszym; punkt 15 mówi o wyprawach ślubnych, podarunkach zaręczynowych i ślubnych dla kobiet, zamieszkałych conajmniej od dwóch lat zagranicą i przesiedlających się do polskiego obszaru celnego wskutek zawarcia związku małżeńskiego z osobą, stale na tym obszarze zamieszkującą; wyprawy i podarunki powinny odpowiadać stanowi i stosunkom osoby, wychodzącej za mąż, i mogą być zwalniane od cła tylko w okresie roku od daty zawarcia związku małżeńskiego; Minister Skarbu może zarządzić zwolnienia od cła w okresie dalszego roku; punkt 16 mówi o przedmiotach używanych, pochodzących z spuścizny po osobie, zmarłej zagranicą, które na podstawie prawa spadkowego przypadły bezpośrednio spadkobiercom, zamieszkałym na polskim obszarze celnym;

8) towary, wywożone w przypadkach analogicznych do przypadków, wymienionych w art. 22 ust. I p. p. 3, 4, 5, 7, 9, ust. II p. p. 8, 11, 17, 18, 19, 20, 23 i 24 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 27/X 1933 r. o prawie celnym („Dz. Ust. R. P.” Nr. 84, poz. 610); (odnośne punkty art. 22 prawa celnego mówią: w ust. I p. 3 — o rzeczach, potrzebnych przy rokowaniach, rozprawach i dochodzeniach władz publicznych, lub stanowiących przedmiot postępowania tych władz; w punkcie 4 — o materiałach budowlanych, przyborach, potrzebnych do utrzymania ruchu i wogóle do wykonywania służby na drogach wodnych, łącznikowych torach i stacjach granicznych, które przywozi z zagranicy państwo sąsiednie, zobowiązane na podstawie umów do utrzymywania dróg i stacyj kolejowych na polskim obszarze celnym; w punkcie 5 — o dokumentach i aktach, nawet w oprawie; w punkcie 7 — o towarach, będących przedmiotem monopolów państwowych, wykonywanych przez Państwo, sprowadzanych przez zarządy monopolów z uwzględnieniem umownych postanowień dla monopolów, nie pozostających w zarządzie państwowym, oraz dla monopolów W. M. Gdańska; w punkcie 9 — o orderach i medalach, nadanych przez rządy państw zagranicznych, oraz o dyplomach i oznakach; w ust. II p. 8 — o honorowych upominkach oraz nagrodach, uzyskanych na zagranicznych kongresach, wystawach, konkursach, zawodach sportowych i t. p. przez osoby, zamieszkałe w kraju; w punkcie 11 — o przedmiotach pokazowych i pomocach naukowych dla instytucyj naukowych oraz dla szkół, zakładów naukowych i wychowawczych, z wyjątkiem przedmiotów, służących celom gospodarczym lub użytkowym, o drukach wszelkiego rodzaju, przeznaczonych dla publicznych zbiorów naukowych; w punkcie 17 — o odzieży, bieliznie i obuwiu — wszystko w stanie używanym, nadsyłanych w darze przez zagranicznych ofiarodawców jako wsparcie dla osób niezamożnych i przeznaczonych do własnego użytku tych osób; w punkcie 18 — o przedmiotach, nadsyłanych w darze przez zagranicznych ofiarodawców do własnego użytku pogorzalców, osób, dotkniętych powodzią lub uszkodzonych wskutek innych klęsk żywiołowych; w punkcie 19 — o przedmiotach, nadsyłanych

w darze przez zagranicznych ofiarodawców dla potrzeb ubogich kościołów, cerkwi, zborów, meczetów, synagog i domów modlitwy innych wyznań religijnych, przez Państwo uznanych; w punkcie 20 — o zwykłych materiałach budowlanych, przeznaczonych dla osób, wymienionych powyżej w p. 18, zamieszkałych w pasie granicznym, oraz dla kościołów i domów modlitwy, wymienionych w p. 19 i położonych w pasie granicznym — jeżeli sprowadzenie takich materiałów z kraju napotyka na niepomierne trudności lub powoduje zbyt wielkie koszty; w punkcie 23 — o blankietach tryptyków i książeczkach z przepustkami dla ruchu środków lokomocji, wydawanych zagranicą przez zagraniczne zrzeszenia; o plakatach i prospektach propagandowych, wydawanych zagranicą przez zagraniczne zrzeszenia i instytucje w związku z kongresami naukowymi, zawodami sportowymi i t. p.; w punkcie 24 — o biletach zagranicznych przedsiębiorstw przewozowych, wydawnictwach taryfowych oraz wszelkich drukach, wydawanych przez międzynarodowe organizacje lub zagraniczne zarządy kolejowe, pocztowe, radiotelegraficzne i t. p., nadsyłanych dla polskich rządów);

9) towary zagraniczne, przewożone w tranzycie, choćby łamanym (połączonym z przechowaniem lub przeładowaniem w Polsce pod dozorem celnym);

10) towary pochodzenia zagranicznego, przechowywane w kraju pod dozorem celnym (np. w składach celnych, magazynach celnych), również odprawione, jeżeli kwit celny nie został wydany stronie;

11) towary zagraniczne, oclone i wypuszczone do wolnego obrotu, a zwracane zagranicę za zwrotem uiszczono cła; udzielenie jednak zezwolenia Ministra Skarbu na powrotny wywóz za zwrotem uiszczono cła (art. 73 prawa celnego i § 129 ust. 7 przepisów wykonawczych do prawa celnego) będzie uzależnione od przedstawienia zaświadczenia walutowego w tym przypadku, gdy importer ma otrzymać spowrotem uiszczoną za zwrócony towar należność, przyczem art. 73 prawa celnego mówi, że: „1) zagraniczne towary celne mogą być za zezwoleniem władz celnych wywożone spowrotem zagranicę; 2) wywóz towarów, wymienionych w ust. 1, następuje na warunkach, ustalonych przez Ministra Skarbu w drodze rozporządzenia; 3) towary, wywożone według ust. 1, są wolne od należności celnych przywózowych, o ile zaś należności te zostały uiszczono, podlegają one zwrotowi; 4) wywóz towarów zagranicznych, które już weszły do wolnego obrotu, może nastąpić za zwrotem należności celnych tylko w wyjątkowych przypadkach, określonych przez Ministra Skarbu w drodze rozporządzenia; dla opakowań zewnętrznych i wewnętrznych, które były w przywozie oddzielnie oclone, mogą być w tym względzie przyznane ulgi; 5) zwolnienie od należności celnych lub ich zwrot według ust. 3 i 4 nie obejmuje opłat składowych (art. 17 p. d prawa celnego); 6) zagraniczne towary, których powrotny wywóz zagranicę został przez władze celne dozwolony, nie podlegają cłom i ograniczeniom wywozowym”; a § 129 ust. 6 przepisów wykonawczych do prawa celnego mówi, że: „jeżeli towary weszły do wolnego obrotu, powrotny ich wywóz za zwrotem cła może nastąpić w następujących przypadkach: a) gdy nabywca otrzymał towar uszkodzony lub niezdatny częściowo albo w całości do użytku, b) gdy otrzymał towar inny, niż zamówił u zagranicznego dostawcy, c) w innych wyjątkowych przypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie”...; wreszcie, ust. 7 tegoż § 129 mówi, że: „pozwolenie na powrotny wywóz według ust. 6 udziela Ministerstwo Skarbu, przyczem w przypadkach a i c strona powinna złożyć wniosek o powrotny wywóz w okresie 3 miesięcy, licząc od dnia uiszczenia należności celnych, a w przypadku b — w ciągu 1 miesiąca, licząc od dnia uiszczenia należności celnych”;

12) wszelkie towary o wartości, nie przekraczającej kwoty zł 50;

13) materiały i przedmioty, wysyłane zagranicę z przeznaczeniem do uzupełnienia zapasów i osprzętu polskich i gdańskich statków rybołówczych (np. bączek, przypraw do przyrządzania połowów, sieci, prowiantów dla załogi i t. p.).

Co się tyczy wywozu towarów na obszar W. M. Gdańska, to według zarządzenia Ministra Skarbu z dn. 16/VII 1936 r. przy wywozie z Polski do W. M. Gdańska niżej wymienionych towarów wymagane jest przedłożenie zaświadczeń walutowych. Są to:

I) drewno (poz. tar. celn. wyw. 14, 15, 16, 17, 18, i 19 i poz. tar. celn. przyw. 747 p. p. 3 i 4, 748, 749, 757 p. 3);

II a) trzoda chlewna (poz. tar. celn. wyw. 20 i 21),

b) bżkony (poz. tar. celn. wyw. 25);

III a) węgiel kamienny i koks (poz. tar. celn. przyw. 180 i 182),

b) brykiety z węgla kamiennego i koksu (poz. tar. celn. przyw. 184 p. 2);

IV a) zboża i nasiona roślin strączkowych (poz. tar. celn. przyw. 1 ÷ 13 i 15 ÷ 16),

b) mąka i produkty przemiału (poz. tar. celn. przyw. 27, 28, 285 i 286).

Przy wywozie powyższych towarów na obszar W. M. Gdańska zaświadczenia walutowe winny być przedstawiane — przy przejściu towarów przez granicę polsko-gdańską — placówce Kontroli Skarbowej.

Natomiast, w myśl zarządzenia Ministra Skarbu z dn. 10/VII 1936 r. w sprawie zwolnienia od obowiązku przedstawiania zaświadczeń walutowych przy wywozie niektórych towarów zaświadczenia walutowe nie są wymagane przy wywozie na obszar W. M. Gdańska następujących towarów:

1) towarów, wywożonych przez mieszkańców pasa nadgranicznego dla własnego użytku lub na drobny handel (np. na targi miejscowe);

2) wzorów i prób towarów;

3) przedmiotów, wysyłanych w darze do własnego użytku pogorzalców, osób, dotkniętych powodzią lub uszkodzonych wskutek innych klęsk żywiołowych;

4) wszelkich towarów, idących w postępowaniu przekazowym urzędów celnych;

5) wszelkich towarów, przeznaczonych do bezpośredniego przewozu przez publiczne przedsiębiorstwa przewozowe przez obszar W. M. Gdańska z Polski do Polski;

6) towarów, wywożonych do obszaru W. M. Gdańska i pokrytych świadectwami rozrachunkowymi, wskazującymi na przeznaczenie towaru do wywozu za granicę celną;

7) wszelkich towarów o wartości, nie przekraczającej kwoty zł 50;

8) towarów, zaopatrzonych w zaświadczenia Komisji Rozdzielczej dla Obrotu Produktami Spożywczymi z W. M. Gdańskiem w Toruniu.

W związku z powyższym Ministerstwo Skarbu wydało do dyrekcji cel i urzędów celnych instrukcję w sprawie kontroli wywozu towarów z Polski do W. M. Gdańska oraz z W. M. Gdańska za granicę celną L. D. IV 14987/3/36, która określa postępowanie wymienionych urzędów przy wywozie towarów z Polski do W. M. Gdańska oraz z W. M. Gdańska za granicę celną. Pierwsze jeszcze ukazały się instrukcja Ministerstwa Skarbu L. D. IV 11438/3/36 w sprawie postępowania z zaświadczeniami walutowymi, okólnik L. D. IV 12694/3/36 w sprawie przewozu drogą kołową i wodną towarów krajowych z Polski do Polski przez obszar W. M. Gdańska oraz przewozu drogą kołową towarów gdańskich przez Polskę, okólnik L. D. IV 13765/3/36 w sprawie numeracji kart formularza zaświadczenia walutowego oraz okólnik L. D. IV 13856/3/36 w sprawie zaświadczeń walutowych, dotyczących towarów, odprawianych do wywozu w wewnętrznych urzędach celnych.

Lista instytucji, za pośrednictwem których eksporter otrzymuje zaświadczenia walutowe, podana jest w zarządzeniu Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 15 maja 1936 r. w sprawie przyjmowania zgłoszeń wywozowych oraz wydawania zaświadczeń walutowych¹⁾, zmienionem dn. 4/VI 1936 r. oraz dn. 2/VII 1936 r.²⁾.

Kontrola obrotu towarowego z zagranicą i W. M. Gdańskiem, jak wiadomo, przeprowadzana jest przez Komisję Obrotu Towarowego, której eksporterzy obowiązani są zgłaszać każdy wywóz towarów zagranicę lub do W. M. Gdańska dla uzyskania zaświadczenia walutowego. Zaświadczenie to musi być następnie przedstawiane urzędowi celnemu lub placówce granicznej Kontroli Skarbowej przy wywozie towarów — dla poświadczenia wywozu.

t.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

POCIĄG — WYSTAWA W GDYNI. — W dn. 18 b. m. przybył do Gdyni pociąg — wystawa turystyczna Ziemi Pomorskiej. Prezesem i organizatorem wystawy jest Dyrektor D. O. K. P. w Toruniu Inż. B. Dobrzycki, protektorami zaś Wiceminister Komunikacji A. Bobkowski, Ks. Biskup Morski Dr. Okoniewski i Wojewoda Pomorski W. Raczkiwicz.

WYCIECZKA NA S/S „KOŚCIUSZKO”. — W dn. 18 b. m. s/s „Kościszko” wyruszył z portu w Gdyni do Kopenhagi z wycieczką turystyczną, w której wzięło udział ok. 500 pasażerów.

WYCIECZKA FRANCUSKICH OFICERÓW REZERWY W GDYNI. — W dn. 18 b. m. przybyła do Gdyni na s/s „Meknes” wycieczka francuskich oficerów rezerwy, którzy zostali w porcie przyjęci przez przedstawicieli Urzędu Morskiego i gdyńskiego Koła Związku Oficerów Rezerwy R. P. Goście zwiedzili port gdyński oraz miasto i po południu tego samego dnia wyruszyli w dalszą podróż do Leningradu.

¹⁾ P. tyg. „Polska Gospodarcza” zesz. 21/1936, str. 595.

²⁾ P. tyg. „Polska Gospodarcza” zesz. 26/1936, str. 744.

ANGIELSCY PARLAMENTARZYŚCI W GDYNI.— W dn. 21 b. m. przybyli do Gdyni z Gdańska członkowie Parlamentu angielskiego PP.: J. Griffith i A. Jenkins, którym towarzyszył Radca Weyers z Komisarjatu Generalnego R. P. Po złożeniu wizyty w Urzędzie Morskim goście zwiedzili port i jego urządzenia.

UCZESTNICY KOMISJI POLSKO-NIEMIECKIEJ W GDYNI.— W dn. 22 b. m. zwiedzali port gdyński uczestnicy Polsko-Niemieckiej Komisji Kontroli Obrotu Towarowego, w liczbie ok. 20 osób. Po porcie obwoził gości Dyrektor Urzędu Morskiego, Inż. St. Łęgowski, który udzielał wszelkich wyjaśnień i informacji.

RYNEK FRACHTOWY.— W tygodniu sprawozdawczym panował nadzwyczaj ożywiony ruch na rynku La Platy; premje, płacone ponad ustalone stawki minimalne, wynosiły sh 2/6 na wrzesień do portów Anglii i kontynentu.

Rynki północno-amerykański i Kanady — w przeciwieństwie do innych rynków — wykazywały słabe ożywienie. Frachtowanie zboża z St. Lawrence było bardzo ograniczone, również niewielkie było zapotrzebowanie tonnażu pod wywóz cukru z Kuby, na który proponowana stawka wynosiła sh 14/3 do portów Anglii/kontynentu na sierpień/wrzesień. Poszukiwany był tonnaż pod ładunki z Kolumbji Brytyjskiej do portów Dalekiego Wschodu i Południowej Afryki oraz pod ładunki złomu do Anglii, portów Dunaju, Japonji i t. d.

Pomimo, iż rynki wschodnie i Dalekiego Wschodu nie wykazywały wybitnej aktywności — jednakże panowała tendencja mocna przy niedostatecznej podaży tonnażu. W wywozie soi frachtowano ładunki na październik po stawce sh 25/6 z portu Dalny do Rotterdamu lub Hamburga, spodziewana jest jednak zwyżka do sh 26/6. Szereg kontraktów zawarto na ryż z Sajgonu po stawce sh 28/- do rejonu Dakar/Bordeaux — Rotterdam na wrzesień. Notowano zwyżkę frachtów na pszenicę z Indyj o 6 d na tonnie; m. in. zakontraktowany na wrzesień statek z Karachi — Marmagoa uzyskał sh 24/- za pszenicę, a sh 25/- za siemię lniane i ziarno palmowe do Anglii. Również mocną tendencję notowano na rynkach australijskich, gdzie zainteresowanie tonnażem dotyczyło ładunków na wrzesień, październik i listopad, i pomimo niewielu dokonanych kontraktów przyznawana była premja 6 d ponad ustalone stawki minimalne.

Na rynkach śródziemnomorskim i dunajskim panowała ogromne ożywienie przy zwyżce stawek frachtowych. Z portów Dunaju płacono sh 18/- do Anglii. Z portów czarnomorskich Z. S. R. R. zafrachtowano angielski statek pod żelazo lane do Japonji; zainteresowanie dużym tonnażem w tym kierunku jest znaczne. Pozatem frachtowano rudę z Poti do Baltimore po sh 16/- na wrzesień i węgiel z Marjupola do Stanów Zjedn. po sh. 13/6 na wrzesień i terminy późniejsze. Notowano szereg kontraktów na rudę i fosfaty z portów śródziemnomorskich do portów Anglii i kontynentu po zwyżkujących stawkach frachtowych.

PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM

POJĘCIE „UMOWY KARTELOWEJ” W WYROKU SĄDU KARTELOWEGO

Ostatni wyrok Sądu Kartelowego formalnie dotyczył kwestji drugorzędnej, bo ukarania grzywną uczestników kałowieckiej „Wspólnoty Interesów” za niezłożenie jej jako umowy kartelowej w należytych czasie do rejestru kartelowego. Przy tej jednak sposobności rozstrzygnął szereg kwestyj prejudycjalnych, mających pierwszorzędne znaczenie dla dalszej praktyki kartelowej. Wykraczałoby daleko poza ramy tego artykułu, gdybyśmy zechcieli w nim wszystkie te kwestje przedstawić. Dlatego ograniczę się narazie do dwu najważniejszych kwestyj, odkładając omówienie dalszych na później. Do tych najważniejszych należy przede wszystkim samo pojęcie umowy kartelowej w rozumieniu polskiej ustawy o kartelach.

W określeniu pojęcia umowy kartelowej Sąd Kartelowy oddalił się całkiem wyraźnie od swoich dawniejszych ustaleń, zawartych w poprzednich 2 wyrokach. Zastanawiając się ponownie nad celem umowy kartelowej, jako tem bezsprzecznie najbardziej miarodajnym znamieniem kartelowego charakteru danej umowy, Sąd Kartelowy po raz pierwszy podaje krytyce określenie tego celu, zawarte w art. 1 ustawy o kartelach. „Trzeba jednakże podkreślić — stwierdza Sąd Kartelowy — że użyte w art. 1 pojęcie „regulowanie” jest bardzo niejasne”.

W dalszym ciągu stwierdza Sąd Kartelowy, że „kontrola i regulowanie produkcji, zbytu, cen i warunków wymiany nie są właściwie celem samym w sobie, a są raczej środkiem do osiągnięcia celu kartelizacji. Celem zaś jej wedle określenia Tschierschky'ego jest ochrona przed niebezpieczeństwem swobodnej konkurencji zapomocą związania ważniejszych czynników konkurencji, a w pierwszym rzędzie cen i warunków wymiany. Określenie to należy uznać za słuszne, a w takim razie pod pojęcie „kontroli i regulowania” w art. 1 ustawy o kartelach podpadnie wszelka działalność, podjęta w celu ograniczenia konkurencji. Dlatego — konkluduje Sąd Kartelowy — każda umowa, bez względu na to, jaki typ organizacji gospodarczej tworzy, ulega nadzorowi Ministra Przemysłu i Handlu, jeżeli zawiera chociażby najlżejszą wskazówkę na zamiar oddziaływania na życie gospodarcze w kierunku ograniczenia gospodarczej wolności”.

Ujmując tak szeroko pojęcie umowy kartelowej, Sąd Kartelowy nie tylko przekreślił wszystkie swoje pierwotne ograniczenia tego pojęcia, ale, wydaje się, wykroczył częściowo nawet poza granice, jakie w tym względzie zakreślił art. 1 ustawy o kartelach.

Dając nowe określenie celu umowy kartelowej, Sąd Kartelowy odrzuca ustawowe jego określenie jako „regulowanie”, gdyż jest ono bardzo niejasne i niczego konkretnego nie mówi. Ten sam zarzut Sąd zdaje się odnosić do określenia „kontrola”, jakkolwiek tego wyraźnie nie wypowiada. Sąd uważa ponadto, że zarówno „regulowanie” jak i „kontrola” są tylko środkiem, a nie celem kartelizacji, którym jest ochrona przed niebezpieczeństwem swobodnej konkurencji, i dlatego wszelka działalność, podjęta w celu ograniczenia konkurencji, podpada pod pojęcie owego „regulowania” i „kontroli” z art. 1 ustawy o kartelach, nadając dotyczącej umowie charakter umowy kartelowej.

Ta argumentacja nie wydaje się przekonującą. Przede wszystkim należy ściśle odróżniać 4 odrębne kwestje: gospodarcze pojęcie kartelu i prawne ujęcie tego pojęcia; tego drugiego znów nie należy identyfikować z prawną definicją kartelu, która wogóle nie istnieje. Kartel jest bo-

wiem pojęciem wyłącznie i nawskroś gospodarczym, a nie prawnym, i właśnie dlatego nie istnieje żadne prawne pojęcie kartelu. Istota kartelu tkwi w tem, że jest on naturalnym przeciwieństwem wolnej konkurencji. W miejsce usuniętej konkurencji wstępuje odpowiednia monopolizacja rynku. Forma prawna, w jakiej to się dokonuje, będzie dla istoty kartelu z natury rzeczy zawsze obojętna. Dlatego dobrze się stało, że polska ustawa kartelowa, określając w art. 1 kartele, nie związała ich istoty absolutnie z żadną formą prawną i nie pokusiła się o stworzenie jakiejś prawnej definicji karteli, co jej niektórzy całkiem niesłusznie wytykają jako wadę. Stwarzając bowiem jakąkolwiek definicję kartelu, ustawa tem samem ograniczyłaby swoje zastosowanie tylko do tych umów kartelowych, które podpadałyby pod jej definicję kartelu — wbrew naczelnej intencji ustawy podporządkowania nadzorowi Państwa wszelkich możliwych umów kartelowych, niezależnie od ich formy i treści.

Z drugiej strony jednak konieczne jest wyraźne stwierdzenie w ustawie, do jakich organizacji gospodarczych należy ją stosować, co też nasza ustawa kartelowa uczyniła, stwierdzając w art. 1, że przepisom jej podlegają „umowy, uchwały i postanowienia, mające na celu drogą wzajemnych zobowiązań kontrolę lub regulowanie produkcji, zbytu, cen i warunków wymiany dóbr w dziedzinie górnictwa, przemysłu i handlu”. Określając w ten sposób umowy kartelowe (abstrahując od nie interesujących nas w tej chwili uchwał i postanowień) ustawa nie dała nam ich definicji, oczywiście gospodarczej (prawna, jak wskazałem, wogóle nie istnieje), bo pominęła najbardziej istotne ich znamię — ograniczenie lub wyłączenie konkurencji. Ustawa dała nam tylko prawne ujęcie umów kartelowych, eliminując przytem celowo z ich gospodarczego pojęcia najistotniejsze dla każdego kartelu znamię ograniczenia lub wyłączenia konkurencji, aby umożliwić przez to praktyczne stosowanie tej ustawy. Gdyby musiano w każdym wypadku praktycznego zastosowania ustawy kartelowej ustalić przedtem, że dana umowa kartelowa faktycznie ogranicza lub wyłącza konkurencję, natrafionoby często na nieprzewidywane trudności, które niejednokrotnie udaremniłyby wogóle możliwość stosowania tej ustawy. Kto w praktyce zetknął się bliżej chociażby z kilkoma kartelami, ten rozumie doskonale, jak często jest trudno twierdzić stanowczo, że pewien kartel rzeczywiście ogranicza lub wyłącza konkurencję, skoro tak często istnieje skuteczna konkurencja czy to ze strony krajowych outsiderów czy też ze strony zagranicznych importerów. Dlatego nawet najsilniejsze kartele niejednokrotnie tracą przemijając na dłuższe lub krótsze okresy czasu swoje monopolistyczne stanowisko (monopolistyczny wpływ) na rynku, bo powstaje nagle jakaś nowa konkurencja. Czyż mielibyśmy w takich okresach przejściowej utraty monopolistycznego władztwa nad konkurencją odmawiać danym kartelom ich kartelowego charakteru? A ileż niewątpliwych karteli obserwujemy w praktyce takich, które nigdy nie zdołały nawet skutecznie ograniczyć konkurencji, ale które ciągle o to walczą i każdej chwili mogą swój cel osiągnąć? Jak łatwo podczas samego ustalania, czy pewna umowa ogranicza konkurencję i jako taka jest kartelowa, może się zdarzyć, że umowa ta, zalednie od zmieniających się szybko stosunków faktycznych, będzie nawet dnia konkurencję ograniczać, już następnego dnia, albo jeszcze niedawno w ciągu tego samego dnia może już ten wpływ na konkurencję utracić, a więc zarazem i swój kartelowy charakter.

Moglibyśmy zatem łatwo dojść do absurdu, gdybyśmy musieli prawną klasyfikację każdej umowy kartelowej oprzeć na ustaleniu, że faktycznie

ogranicza ona lub wyłącza konkurencję. Znaczna część umów kartelowych wymknęłaby się wtedy trwale spod kompetencji ustawy kartelowej, bo nie dałoby się co do nich wogóle stanowczo ustalić, że ograniczają konkurencję; wiele innych niewątpliwych umów kartelowych podlegałoby znów ustawie kartelowej na zmianę — zależnie od zmieniającego się wpływu tych umów na konkurencję.

Dlatego ustawa musiała przyjąć inne, bardziej uchwytne, trwałe kryterium, na podstawie którego dałby się ustalić kartelowy charakter każdego kartelowego porozumienia. Kryterium takie ustawa znalazła w samej metodzie, w sposobie ograniczania względnie usuwania konkurencji na podstawie zawartej umowy kartelowej, podnosząc konsekwentnie ten sposób zbiorowego działania dwóch lub więcej uczestników umowy kartelowej do znaczenia jej celu, pomijając natomiast wszelkie dalsze cele każdej takiej umowy. Pominięcie tych dalszych celów jest przytem także z tego względu uzasadnione, że ograniczenie konkurencji, wskazane przez Sąd Kartelowy jako właściwy cel umowy kartelowej, jest w rzeczywistości również tylko środkiem do ostatecznego celu każdej umowy kartelowej, jakim jest osiągnięcie przez uczestników umowy lepszych zysków niż w stanie wolnej konkurencji. Cele kartelizacji i konkurencji są zatem identyczne. Nie zawsze jednakowe są tylko ich wyniki. Raz konkurencja daje lepsze zyski, raz kartelizacja. I dlatego zależnie od zmieniających się warunków w tych samych gałęziach przemysłu coraz na zmianę kartelizacja wypiera konkurencję, a konkurencja kartelizację. Natomiast trwale różne są tylko środki działania. Kartelizacja opiera się na wzajemnej kooperacji konkurentów, a konkurencja na ich wzajemnej walce.

Dlatego, aby porozumienia kartelowe ustawowo ściśle wyodrębnić, nie można ich prawnej klasyfikacji opierać na ich ostatecznym celu, lecz tylko i wyłącznie na środkach działania, stosowanych przez uczestników tych porozumień. Skoro samo ograniczenie czy wyłączenie konkurencji, jak wykazałem, jest praktycznie często trudne do ustalenia, należało sięgnąć głębiej, a mianowicie do tych technicznych postanowień umownych, które owo ograniczenie względnie wyłączenie konkurencji wywołują. Takimi postanowieniami są właśnie te, które traktują o kontroli lub regulacji produkcji, zbytu, cen i warunków wymiany.

Ujawniony fakt istnienia wzajemnego porozumienia dwóch lub więcej przedsiębiorców w celu wzajemnego kontrolowania albo wspólnego regulowania swojej produkcji, swego zbytu, cen albo warunków wymiany produkowanych względnie sprzedawanych przez siebie artykułów da się zawsze ustalić. Skoro właśnie ten fakt w całości lub w części jest podstawą istnienia każdej umowy kartelowej, ustawa, przyjąwszy ten fakt jako istotne kryterium rozpoznawcze umów kartelowych, stworzyła tem samem realną możliwość łatwego ustalenia istnienia każdej ujawnionej umowy kartelowej jako takiej.

Argument Sądu Kartelowego, że samo pojęcie „kontrola” lub „regulowanie” jest bardzo niejasne i niczego konkretnego jeszcze nie mówi — jest słuszny, jeżeli na samem pojęciu „kontroli” lub „regulacji” próbuje ktoś oprzeć całą definicję kartelu. Nie zapominajmy jednak, że nie było i z przedstawionych wyżej przyczyn nie mogło być celem ustawy kartelowej danie definicji kartelu (która pozatem jest ciągle jeszcze sporna zarówno w nauce jak i w praktyce), a tylko możliwe ściśle określenie tego stanu faktycznego, który wytwarza względnie każdej chwili może wytworzyć skutki kartelowe (ograniczenie konkurencji i odpowiednia monopolizacja rynku) i który wymaga dlatego trwałego nadzoru Ministra Przemysłu i Handlu. I właśnie ten stan faktyczny art. 1 ustawy kartelowej odzwierciedla wiernie i jasno, a przytem w sposób łatwy do ustalenia w praktyce.

Oparcie prawnej klasyfikacji umów jako kartelowych wyłącznie na momencie ograniczenia konkurencji nasuwa jeszcze inne uwagi. Sąd Kartelowy stwierdził, że każda umowa podlega ustawie kartelowej, skoro tylko „zawiera chociażby najbliższą wskazówkę na zamiar oddziaływania na życie gospodarcze w kierunku ograniczenia gospodarczej wolności”. Na tej podstawie należałoby przyjąć, że każda umowa o fuzji dwóch lub więcej przedsiębiorstw, która z konieczności musi w pewnym stopniu oddziaływać na życie gospodarcze w kierunku ograniczenia wolności, zwłaszcza, kiedy sfuzjonowane przedsiębiorstwa odgrywają w danej gałęzi przemysłu dominującą rolę i dzięki dokonanej fuzji nietylko ogranicza, ale całkiem wyłącza konkurencję. Natomiast zarówno z treści art. 1 jak i z całej polskiej ustawy kartelowej wynika całkiem wyraźnie, że do fuzji, powodujących powstanie jednolitego przedsiębiorstwa spółkowego lub pojedynczego, chociażby o charakterze najbardziej monopolistycznym, nie ma ta ustawa zastosowania — tak samo, jak do wszelkich innych prywatnych monopoli jednostkowych.

Ta rozszerzająca wykładnią pojęcia umowy kartelowej, wykraczająca wyraźnie poza ramy ustawy kartelowej, niewątpliwie nie leżała nawet w intencji Sądu Kartelowego. W innym bowiem ustępie motywów tego samego wyroku stwierdził Sąd Kartelowy, że „ustawa o kartelach wprowadza nadzór Ministra Przemysłu i Handlu nad ustrojami gospodarczymi w interesie publicznym, który wymaga dokładnego badania działalności zrzeszeń gospodarczych i strzeżenia, ażeby realizacja interesów skartelizowanych przedsiębiorstw nie odbywała się ze szkodą z punktu widzenia ogólnogospodarczego. Ten wzgląd przemawia za rozciągnięciem wykładnią zarówno pojęcia „regulowania”, jak wogóle zakresu uprawnień do nadzoru Ministra Przemysłu i Handlu”.

Przez „ustroje gospodarcze” (termin, którym Sąd Kartelowy chętnie się posługuje) można niewątpliwie rozumieć wszystko, a więc nietylko kartele, ale także fuzje, wogóle każde przedsiębiorstwo, każda komórka życia gospodarczego, która musi mieć zawsze jakiś ustrój. Sąd Kartelowy stwierdza jednak w dalszym ciągu wyraźnie, że mówiąc o „ustrojach gospodarczych” ma przecież na myśli tylko kartelowe „zrzeszenia gospodarcze”, przez które w tym wypadku rozumie wszelkie kartele, nietylko te, utworzone w formie zrzeszeń.

Wykraczająca poza ramy ustawy wykładnia pojęcia umowy kartelowej nie była zatem przez Sąd Kartelowy zamierzona. Jest ona wyłącznie następstwem oparcia prawnego kryterium umowy kartelowej na trudnym do uchwycenia fakcie ograniczenia konkurencji oraz łączącej się z tem zrozumiałej troski Sądu, aby nie ograniczyć przez to ustawowego zakresu nadzoru Ministra Przemysłu i Handlu nad ruchem kartelowym. Sąd przyjął ograniczenie konkurencji jako istotne kryterium prawne umów kartelowych, mimo że sam zdawał sobie sprawę z tego, że nie zawsze uda się je ustalić, czemu też dał wyraz w motywach wyroku, stwierdzając, „że ogromna różnorodność warunków życia gospodarczego uniemożliwia nieraz ściśle ustalenie charakteru umowy”. A trzeba stwierdzić, że rygorystycznych, w prywatną inicjatywę głęboko sięgających przepisów ustawy kartelowej nie powinno się stosować do umów, których charakteru kartelowego nie można ustalić.

Następstwem oparcia prawnej klasyfikacji umów kartelowych na fakcie ograniczenia konkurencji są również wyraźne trudności, na jakie Sąd Kartelowy natrafił, klasyfikując umowę katowickiej Wspólnoty Interesów jako umowę kartelową.

Na wstępie odnośnych rozważań daje Sąd Kartelowy definicję umowy wspólnoty interesów, stwierdzając, że „umowa wspólnoty interesów teoretycznie polega na ustanowieniu wspólnoty ryzyka i dochodu oraz klucza podziału zysków, jednakże szczególne umowy mogą ją przybliżyć również dobrze do kartelu podziału zysków jak do koncernu”.

Tak, jak pojęcie kartelu, koncernu, trustu, syndykatu i t. d., tak samo i pojęcie wspólnoty interesów bywa w literaturze najróżnorodniej definiowane. Mijałoby się z celem i charakterem tego artykułu, gdybym zechciał chociaż w skrócie te różne, często sprzeczne definicje wspólnoty interesów tu przedstawić. Dlatego ograniczę cytowanie literatury tylko do tych dwóch autorów niemieckich (Liefmanna i Tschierschky'ego), na których Sąd Kartelowy powołał się ostatnio, określając pojęcie umowy kartelowej — tem bardziej, że swoją definicję wspólnoty interesów oparł Sąd Kartelowy również na jednym z tych autorów, a mianowicie na Liefmannie (Kartelle, Konzerne und Trusts).

Przyjmując Liefmanna definicję wspólnoty interesów, Sąd Kartelowy zreagował ją jednak w ten sposób, że właściwie wykluczył możliwość, aby wspólnota interesów mogła być kartelem lub też koncernem. O tyle też definicja Sądu Kartelowego różni się od definicji Liefmanna. Sąd ogranicza bowiem pojęcie wspólnoty interesów do wspólnoty zysków jej uczestników oraz ich podziału wedle wspólnie ustalonego klucza, z tem, że „szczegółowy” (to znaczy treść) umowy wspólnoty interesów mogą ją „przybliżyć” do kartelu podziału zysków albo do koncernu. A więc tylko „przybliżyć” — a umowa przybliżona do umowy kartelowej czy do koncernu nie jest umową kartelową ani też koncernem. Znamienne jest przytem rozróżnienie, jakie Sąd Kartelowy wprowadził nie tylko między wspólnotą interesów a kartelem, ale także między wspólnotą interesów a koncernem. Z definicji Sądu Kartelowego wynika, że wspólnota interesów, koncern i kartel — to trzy różne organizacje gospodarcze, które mogą tylko przybliżyć się wzajemnie. Definiując zatem wspólnotę interesów, Sąd Kartelowy ograniczył zarazem nie tylko swoją obszerną definicję kartelu, daną w tym samym wyroku, ale również swoją pierwotną definicję kartelu, wyrażoną w pierwszym wyroku, która, jak wyżej przedstawiłem, między innymi obejmowała również wyraźnie także koncerty. Ponieważ pojęcie koncernu jest w nauce sporne, w praktyce zaś bywają tem mianem określane różne organizacje, a Sąd Kartelowy pojęcie koncernu wogóle nie określił, nie wiadomo, co przez koncern rozumiał i dlaczego wyodrębnił go zarówno spod pojęcia wspólnoty interesów jak i kartelu.

Inaczej natomiast ujmuje wspólnotę interesów Liefmann, na którym Sąd Kartelowy oparł swoją definicję wspólnoty interesów. Wspólnota interesów jest wedle Liefmanna umownym porozumieniem dwóch lub trzech, rzadko więcej przedsiębiorstw, zachowujących swoją samodzielność, która rozdziela zyski między uczestników wedle wspólnie ustalonego klucza¹⁾. Między wspólnotą interesów a koncernem Liefmann nie tylko nie widzi żadnej różnicy, ale przeciwnie przedstawia wspólnotę interesów jako jeden z klasycznych zasadniczych typów koncernów i dlatego też omawia wspólnotę interesów w rozdziale o koncernach. Liefmann widzi tylko różnicę między koncernem (wspólnotą interesów) a kartelem; wedle niego koncern nie dąży do monopolizacji rynku i dlatego nie jest kartelem; koncerty, zdaniem Liefmanna, są tylko wyrazem wspólnoty finansowej lub wspólnoty administracji przedsiębiorstw („finanzielle Betriebs- oder Verwaltungsgemeinschaften”). Konkerty — powiada Liefmann — „można zdefiniować jako zjednoczenie przedsiębiorstw, zachowujących prawnie swoją sa-

¹⁾ P.—Liefmann: „Kartelle, Konzerne u. Trusts”.

modzielność, do pewnej jednostki (jedności — „Einheit”) pod względem produkcyjno-technicznym, administracyjno-technicznym, handlowym, a mianowicie finansowym”, z tem, że cele te nie muszą łącznie istnieć w jednym koncernie. Równocześnie jednak stwierdza Liefmann, że koncern, a w szczególności wspólnota interesów, może nie tylko „przybliżyć się” do kartelu, ale, że „just najściślej spokrewniona z kartelami podziału zysków, innymi słowy, wspólnota interesów staje się kartelem, jeżeli obejmuje cały przemysł, jeżeli dąży do monopolistycznego stanowiska w przemyśle”.

Abstrahując w tej chwili od wykazywania nieściśłości i sprzeczności, jakie zachodzą u Liefmanna w ujęciu karteli, koncernów i trustów. Wystarczy przypomnieć, że polska ustawa kartelowa w swoim określeniu umów kartelowych pomija całkowicie ich znamię monopolistyczne — to właśnie, w którym Liefmann upatruje jedyną istotną różnicę między kartelem a koncernem (wspólnotą interesów); tem samem bowiem nic już nie stoi na przeszkodzie, aby pojęciem umowy kartelowej z art. 1 ustawy kartelowej objąć także koncerny (wspólnoty interesów) — nawet tak rozumiane, jak je pojmuje definicja Liefmanna.

Tschierschky, drugi autor, na którego Sąd Kartelowy powołał się, wyjaśniając pojęcie umowy kartelowej, tak znów określa wspólnotę interesów (zgodnie zresztą z opinią większości autorów niemieckich): „Istota wspólnoty interesów polega na wspólności zysku. Zysk uczestniczących przedsiębiorstw zlewa się razem i dzieli się wedle pewnego stałego klucza. Nie ulega wątpliwości, że takie urządzenie jest nadzwyczajnie zbliżone do kartelowego zjednoczenia. Ma ono skutek i w regule także zamiar konkurencję między uczestniczącymi przedsiębiorstwami wyłączyć albo chociaż zmniejszyć”¹⁾.

Stwierdzając trafnie, że wspólnota interesów — tak samo, jak kartel — wyłącza całkiem albo ogranicza konkurencję, co znów, jak wiemy, z natury rzeczy powoduje nieuniknienie odpowiednią monopolizację rynku, Tschierschky odrzuca tem samem ową rzekomą istotną różnicę (wpływ monopolistyczny), jaka, zdaniem Liefmanna, zachodzi między kartelem a wspólnotą interesów (koncernem). Tschierschky uważa natomiast, że wspólnota zysku, jako konieczny istotny obowiązek każdej wspólnoty interesów, nie jest koniecznym znamieniem kartelu i tem właśnie różni się od niego. Dalsza różnica między kartelem a wspólnotą interesów leży, zdaniem Tschierschky'ego, w tem, że wspólnota interesów nie ma za zadanie regulowania produkcji, zbytu, cen ani warunków wymiany, a tylko podział zysku. Tschierschky sam czuje, że trudno troszczyć się o dobry wspólny zysk w stanie walki konkurencyjnej uczestników wspólnoty, Tschierschky sam stwierdził zresztą wyraźnie, definiując wspólnotę interesów, że wyłącza ona lub ogranicza konkurencję — i dlatego wypowiedział równocześnie następujące charakterystyczne zdanie bezpośrednio po stwierdzeniu, że wspólnota interesów nie reguluje produkcji, zbytu i t. d.: „Wszelako wynika ze wspólnoty zysku dla każdego uczestniczącego przedsiębiorstwa obowiązek baczenia na osiągnięcie zysku, jednak ten ogólny obowiązek troskliwości nie wystarczy dla ściśle ograniczonych wymogów § 1”, t. j. dla przyjęcia istnienia umowy kartelowej w rozumieniu niemieckiej ustawy kartelowej. A czy mogą konkurenci inaczej troszczyć się o osiągnięcie wspólnego zysku, jeżeli nie przy pomocy stosownego uregulowania wzajemnej konkurencji, czyli jej ograniczenia lub nawet wyłączenia, co sam Tschierschky uważa za skutek i cel wspólnoty interesów? A cóż innego znów oznacza ograniczenie konkurencji, jeżeli nie odpowiednie uzgodnienie zasad, czyli uregulowanie produkcji lub zbytu albo cen albo warunków wymiany? W tego rodzaju wyraźne sprzeczności musi wpaść zawsze każdy, skoro zacznie konstruować pojęcia, oderwane od faktów i życia.

Nie twierdziłem natomiast nigdy i nie twierdzą teraz, by każdy koncern (wspólnota interesów) musiał być zawsze kartelem — tak samo, jak nie zawsze to wszystko, co się nazywa kartelem, musi być naprawdę kartelem w rozumieniu ustawy kartelowej. Owszem, nie wykluczam możliwości istnienia powiązań czysto finansowych dwóch lub więcej przedsiębiorstw, które rzeczywiście nie będą pozatem zajmować się żadną wspólną regulacją swojej produkcji czy zbytu. Związanie finansowo w ten sposób przedsiębiorstwa mogą być również określane mianem koncernu lub wspólnoty interesów, ale mimo to nie będzie można ich podciągnąć pod pojęcie umowy kartelowej. I dlatego znów wracam do tego, co już raz wyżej stwierdziłem: unikajmy chwytania się samych terminów — takich, jak: kartel, syndykat, koncern, wspólnota interesów, trust, pool i t. d., bo te terminy same absolutnie niczego konkretnego nam nie mówią; zwracajmy uwagę zawsze i wyłącznie na treść umowy, wypowiedzianą wyraźnie lub milcząco per facta concludentia, przez sposób wykonywania tej umowy oraz przez jej skutki; natomiast sama nazwa tej umowy niech będzie dla nas zawsze obojętna. Z tego też względu zasługuję naprawdę na uznanie określenie umowy kartelowej w art. 1 polskiej ustawy kartelowej, przy którym pominięto wogóle słowo „kartel” i żadnego podobnego też nie użyto, ograniczając się do rzeczowego, zwiezłego podania zasadniczej treści zobowiązań kartelowych, będących podstawą każdej organizacji kartelowej, a dających się w praktyce zawsze stosunkowo łatwo ustalić. Je-

żeli jakkolwiek umowa, nazwana „wspólnotą interesów”, będzie miała na celu kontrolę albo regulowanie produkcji albo zbytu, cen lub warunków wymiany dóbr, będzie umową kartelową; natomiast każda inna wspólnota interesów nią nie będzie.

Przechodząc skolei do oceny kartelowego charakteru wspólnoty interesów na praktycznym przykładzie katowickiej Wspólnoty Interesów — stwierdzić należy, że Sąd Kartelowy — mimo przedstawionego wyżej pewnego wyodrębnienia umowy wspólnoty od umowy kartelowej — uznał, że umowa katowickiej Wspólnoty Interesów jest umową kartelową w rozumieniu art. 1 ustawy o kartelach.

Jako pierwszy argument, przemawiający za kartelowym charakterem katowickiej Wspólnoty Interesów, wysuwa Sąd Kartelowy w uzasadnieniu decyzji udział firmy amerykańskiej Consolidated Silesian Steel Corporation w New-Yorku (C. S. S. C.), jako trzeciego uczestnika Wspólnoty Interesów, oraz rolę, jaką ten uczestnik odgrywa w Wspólnocie Interesów. Argument ten ujął Sąd Kartelowy następująco: „Przechodząc do rozważenia treści załączonej do akt umowy o wspólności pomiędzy wskazanymi spółkami, przedewszystkiem trzeba zaznaczyć, że, jak widać z tego dokumentu, umowa ta została zawarta pomiędzy wymienionymi spółkami, jednakże „w połączeniu gospodarczem” z firmą Consolidated Silesian Steel Corporation w New-Yorku (C. S. S. C.). Związek z tym trzecim wspólnikiem polega rzekomo na tem, że może on żądać pośredniego lub bezpośredniego zwrotu kosztów i wydatków za „współdziałanie i poparcie” (§ 5 umowy), w razie zwołania sądu polubownego, przewidzianego do rozstrzygnięcia wszelkich sporów, wynikających z umowy — mianuje przewodniczącego tego sądu (§ 13), a także rozstrzyga w przypadkach braku zgody przy powzięciu uchwał Rady Wspólnoty (p. III instrukcji Rady).

Już ten udział trzeciego wspólnika z dość nieokreślonymi prawami i zobowiązaniami wskazuje, że umowa pomiędzy oskarżonymi spółkami i Silesian Steel Corporation odchyłała się od typu umów koncernowych i obejmowała jakieś bliżej nieokreślone stosunki co do „połączenia gospodarczego”, „współdziałania” i „poparcia”, których znaczenie dla życia gospodarczego Polski mogło być bardzo doniosłe i najzupełniej uzasadniało wgląd Ministra Przemysłu i Handlu w warunki umowy”.

Wydaje mi się — co do samej strony faktycznej tego argumentu — że stwierdzenie tylko przypuszczalnej treści pewnej spółki („związek z tym trzecim wspólnikiem polega rzekomo na tem”...) za nie wystarczające do wydania o niej tak doniosłego w skutkach sądu, iż jest spółką kartelową. Tę samą uwagę nasuwa dalsze analogiczne ustalenie co do treści tej samej spółki, że obejmuje ona „jakieś bliżej nieokreślone stosunki”. Ustalenie kartelowego charakteru jakiegokolwiek umowy musi opierać się na pewnych konkretnych ustaleniach faktycznych. Jeżeli takich faktycznych wymogów (w art. 1 ustawy kartelowej wyraźnie określonych) ustalić nie można, nie można przyjąć kartelowego charakteru danej umowy, chociażby nawet pozory pozwalały przypuszczać, że jest to umowa kartelowa. Pozatem wydaje mi się, że doniosłość umowy, nie tylko zresztą kartelowej, nie może jeszcze uzasadnić wglądu Ministra Przemysłu i Handlu w treść danej prywatnej umowy gospodarczej, o ile tego rodzaju nadzór Ministra Przemysłu i Handlu nie jest wyraźnie przewidziany w ustawie.

W istocie rzeczy owo „połączenie gospodarcze” amerykańskiej Consolidated Silesian Steel Corporation z katowicką Wspólnotą Interesów przedstawia klasyczny typ połączenia czysto finansowego. Consolidated Silesian Steel Corporation uczestniczyła finansowo w kapitałach akcyjnych obu spółek, będących uczestnikami Wspólnoty, a to w Katowickiej Spółce Akcyjnej dla Górnictwa i Hutnictwa w 83%, a w Górnośląskich Zjednoczonych Hutach Królewska i Laura S. A. (via macierzysta spółka akc. Vereinigte Laura u. Königshütte w Berlinie) w 56%. Pozatem nie łączyl spółki amerykańskiej ze spółkami śląskimi ani żaden wspólny program produkcji ani zbytu, tem mniej żadne wspólne ustalenie cen lub warunków wymiany. Samo zaś „połączenie gospodarcze”, które istniało między spółką C. S. S. C. a Wspólnotą Interesów, nie miało wogóle charakteru umowy, polegało ono tylko na kapitałowym (rzeczowym) opanowaniu obu śląskich spółek przez spółkę amerykańską C. S. S. C. Tem samem brak temu „połączeniu gospodarczemu” istotnych znamion umowy kartelowej, określonej w art. 1 ustawy o kartelach; przedstawiało ono klasyczny przykład „koncernu”, nie będącego kartelem, mimo że koncern ten nie tylko ogranicza, ale wogóle wyłącza jakkolwiek konkurencję między uczestniczącymi w nim spółkami, w szczególności śląskimi.

Dalszy argument, na którym Sąd Kartelowy oparł kartelowy charakter katowickiej Wspólnoty Interesów — to niektóre postanowienia jej pisemnej umowy (statutu), które Sąd częściowo dosłownie cytuje w motywach wyroku.

Omawiając cel zawarcia umowy, stwierdza Sąd, że jest on „wyrażony w tak ogólnikowej formie, że stanowczego wniosku o jej charakterze wysnuć nie można”. Jednak trzeba zauważyć, że w § 1 umowy Wspólnoty cel jej określony jest całkiem wyraźnie: „Wychodząc z zamiaru uzyskania jak największej rentowności obu spółek przez wzajemną pomoc i współdziałanie celem racjonalizacji, potanienia i rozszerzenia produkcji, obniżenia kosztów handlowych, podwyższenia eksportu etc., zawarły spółki wspólnotę interesów, ażeby przy zacho-

1) P.—Tschierschky: „Kartellverordnung”.

waniu prawnej samodzielności i kompetencji swych prawnych organów mogły interesu swe prowadzić, jak gdyby tworzyły jedną całość gospodarczą". W treści umowy Wspólnoty stwierdzono zatem całkiem wyraźnie, że ma ona na celu regulowanie produkcji i zbytu (koszty handlowe i eksport), a tem samem zachodzą warunki, określone w art. 1 ustawy o kartelach, pozwalające ustalić bez jakichkolwiek wątpliwości kartelowy charakter Wspólnoty. Podnoszony ze strony obrony Wspólnoty argument, że ten, statutowo określony, cel Wspólnoty nie był w rzeczywistości wykonywany, jest dla oceny kartelowego charakteru Wspólnoty najzupełniej obojętny. Żadna z istniejących umów kartelowych nie przestaje być kartelową dlatego tylko, że nie jest przestrzegana czy wykonywana w całości lub częściowo. Przedmiotem ustawy kartelowej są wszystkie istniejące umowy kartelowe — niezależnie od tego, czy są wykonywane czy nie.

Jakkolwiek postanowienia o regulacji produkcji i zbytu, zawarte w paragrafie o celu umowy Wspólnoty, Sąd Kartelowy uznał za niewystarczające do wysnucia stanowczego wniosku o charakterze tej umowy, to jednak w dalszym ciągu, analizując statutowe prawo Rady Wspólnoty do „układania planu finansowo-handlowego” — Sąd stwierdził, że „pojęcie planu finansowo-handlowego zawiera w sobie niewątpliwie możliwość regulowania cen i zbytu, wymienionego w ust. 1 art. 1 ustawy o kartelach”. Czyli to samo, co częściowo (regulacja zbytu) § 1 umowy Wspólnoty wymienia całkiem wyraźnie jako jej cel, tu Sąd w drodze dedukcji wydobywa jako istotne znamię kartelowego charakteru Wspólnoty.

Dalszy argument Sądu Kartelowego, że „również postanowienie co do podwyższenia eksportu jest bardzo nieokreślone” — i że „może ono być dokonane sposobami, zagrażającymi dobru publicznemu, np. w przypadku eksportu deficytowego z jednoczesnym podniesieniem cen na rynku wewnętrznym dla pokrycia deficytu i t. p.” — nie przemawia, moim zdaniem, ani za kartelowym charakterem Wspólnoty ani przeciw. Ten argument byłby aktualny raczej przy rozważaniu kwestji, czy działalność Wspólnoty na odcinku eksportu nie zagraża dobru publicznemu i nie jest gospodarczo szkodliwa. Co do samego określenia podwyższenia eksportu jako statutowego celu Wspólnoty uważam za wskazane, aby w takich razach statut zawierał bliższe postanowienia, w jaki sposób to podwyższenie eksportu ma się odbywać. Jest to już wewnętrzna kwestja polityki gospodarczej Wspólnoty.

Tak samo nie wydaje się przemawiać ostatni argument, wskazujący — zdaniem Sądu Kartelowego — na kartelowy charakter Wspólnoty, a polegający na tem, że niektóre postanowienia umowy Wspólnoty (w szczególności §§ 2, 3 i 12) są tak szeroko ujęte, że dadzą się w nich zmieścić wszystkie cele, wymienione w ust. 1 art. 1 ustawy o kartelach. Sama taka możliwość nie wystarcza jednak do uznania danej umowy za kartelową. Wobec tego jednak, że § 1 umowy Wspólnoty stwierdza jej kartelowe cele całkiem wyraźnie, wynika stąd, że nie potrzeba już ustalenia, czy inne, ogólnie zredagowane, cele tej samej umowy mogą służyć także celom kartelowym.

R. Piotrowski

KRONIKA TYGODNIOWA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Rozporządzenie wykonawcze w sprawie targowisk — rozporz. Ministra Przem. i Han., w poroz. z Ministrami: Rolnictwa i Ref. Roln., Spraw Wewn. oraz Opieki Społ., z dn. 4/VIII 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 64, poz. 462).

Częściowa zmiana w opłatach za legalizację narzędzi mierniczych — rozporz. Ministra Przem. i Han. z dn. 14/VIII 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 64, poz. 463).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

10 września:

— T-wo Robót Kol. i Bud. „Tor”, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Mątejski 10.

11 września:

— „Ziem. T-wo Parcel.”, S. A. — o g. 10 w lok. S-ki we Lwowie, Szajnochy 2.

— „Siew” Hodowla Roślin w Włoszanowie, S. A. — o g. 17 w lok. T-wa Łowieckiego w Poznaniu, Młyńska 9.

14 września:

— „Browar Obywatelski”, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki w Tychach.

15 września:

— Huta Żel. „Kraków”, S. A. — o g. 12 w lok. S-ki w Krakowie, Rynek Gł. 9.

— Dom Mód „B. Herse”, S. A. — o g. 20 w lok. S-ki w W-wie, Marszałkowska 150.

16 września:

— „Wielkopolska Papiernia”, S. A. — o g. 16 w lok. Not. St. Esden-Tempskiego w Bydgoszczy, Dworcowa 2.

19 września:

— „Kolej Lok. Chełmża—Mełno”, S. A. — o g. 11 w lok. Magistratu w Grudziądzu.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

BUDŻET

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETOWE W LIPCIE 1936 R. — Według danych tymczasowych dochody i wydatki budżetowe Państwa w lipcu b. r. — w porównaniu z lipcem ub. r. — przedstawiały się następująco (w tys. zł):

	Dochody		Wydatki	
	lipiec 1935	lipiec 1936	lipiec 1935	lipiec 1936
A.—ADMINISTRACJA:				
Prezydent Rzeczypospolitej	20	10	249	231
Sejm	15	16	498	260
Senat	1	—	131	111
Kontrola Państwowa	—	—	384	388
Prezydjum Rady Ministrów	—	—	263	267
Min. Spraw Zagranicznych	761	717	3 333	2 871
„ „ Wojskowych	151	134	63 877	62 706
„ „ Wewnętrznych	1 759	1 544	17 529	15 431
„ Skarbu	85 681	109 426	9 355	9 609
„ Sprawiedliwości	2 842	2 747	7 195	6 879
„ Przemysłu i Handlu	1 953	2 534	4 959	3 464
„ Komunikacji	160	1 961	1 643	2 314
„ Rolnictwa i Ref. Roln.	82	131	4 103	3 298

Min. Wyzn. Rel. i Ośw. Publ.	87	180	26 065	25 904
„ Opieki Społecznej	445	1 546	4 687	3 211
„ Pocht i Telegrafów	—	—	106	139
Emerytury i zaopatrzenia	3 343	3 229	13 594	13 765
Renty inwalidzkie i pensje	—	—	8 659	8 129
Długi państwowe	—	—	16 888	15 893

R a z e m : 97 300 124 175 183 518 174 870

B. — PRZEDSIĘBIORSTWA:

Prezydjum Rady Ministrów:				
Polska Agencja Telegr.	—	5	—	—
M-stwo Spraw Wojskowych:				
Państw. Wytwórnia Uzbrojenia	—	—	—	—
Państw. Wytw. Prochu i Mat. Kruszących	—	—	—	—
Państw. Zakłady Inżynierji	—	—	176	1 000
Państw. Zakłady Lotnicze	—	—	—	670
Państwowe Zakłady Umundurowania	—	—	—	—
M-stwo Spraw Wewnętrznych:				
Gazeta Admin. i Pol. Państw. Państw. Zakłady Wodociągowe na G. Śląsku	—	3	—	—
	—	—	50	20

Państw. Zakłady Przemysłowo-Zbożowe	—	—	—	400
Ministerstwo Skarbu:				
Mennica Państwowa	—	—	—	—
Państw. Zakład Emerytalny	—	—	—	—
M-stwo Przemysłu i Handlu:				
Przedsięb. państwowe o kap. miesz. i wydzierżawione	858	43	—	—
Nadania górnicze i tereny naft.	47	127	—	—
„Polmin“ Państw. Fabr. Ol. Min.	—	170	—	—
Państw. Kop. Węgla „Brzeszcze“	—	10	—	—
Zjedn. Fabr. Zw. Azot. w Mościcach i Chorzowie	—	75	—	—
Ministerstwo Komunikacji:				
Polskie Koleje Państwowe	6 000	—	—	—
Państw. Wytwórnice Miterj. Drogowych	—	—	—	—
Ministerstwo Rolnictwa i Ref. Roln.:				
Lasy Państwowe	1 500	2 000	—	—
Państw. Przetwórnice Mięsne.	—	—	—	—
Ministerstwo Wyzn. Rel. i Oświecenia Publ.:				
Państwowe Wydawn. Książek Szkolnych	—	—	—	—
M-stwo Opieki Społecznej:				
Zdrojowiska Państwowe	—	—	—	—
Przeds. Państw. Zakładu Higjenu Szpitali Państwowe	94	—	89	123
M-stwo Poczty i Telegrafów:				
Polska Poczta, Telegraf i Telefon	1 000	2 663	—	—
Państw. Zakł. Tele- i Radjotechn.	—	—	—	—
R a z e m :	9 499	5 096	315	2 213

C. -- MONOPOLE:

Ministerstwo Skarbu:				
Monopol solny	4 000	3 000	—	—
„ tytoniowy	29 000	28 000	—	—
„ spirytusowy	16 510	15 525	—	—
„ zapalczany	—	—	—	—
Loterja państwowa	2 069	2 000	—	—
R a z e m :	51 579	48 526	—	—

D. — FUNDUSZE:

M-stwo Spraw Wojskowych:				
Fundusz Kwaterunku Wojsk.	—	—	—	—
M-stwo Skarbu:				
Państwowy Fundusz Budowlany	—	—	—	—
M-stwo Komunikacji:				
Państwowy Fundusz Drogowy	—	—	—	—
M-stwo Rolnictwa i Ref. Roln.:				
Fundusz Obrotowy Ref. Rolnej	—	—	—	—
M-stwo Wyzn. Rel. i Ośw. Publ.:				
Stypendja akademickie	—	—	110	—
M-stwo Opieki Społecznej:				
Fundusz Pracy	—	—	—	—
R a z e m :	—	—	110	—
Ogółem:	158 378	177 797	183 943	177 083

W okresie letnich miesięcy — z reguły najniższych dochodowo dla Państwa — lipiec wykazuje zazwyczaj lekką poprawę i wzmoczenie poziomu dochodów. W bież. roku budżetowym dochody budżetowe wykazują silną tendencję stabilizacyjną; w I kwartale spadały one, ale bardzo nieznacznie, stąd też i wzrost ich w lipcu — aczkolwiek, zgodnie z normalną w tym czasie tendencją, wystąpił — był stosunkowo niewielki. Zredukowane w bież. roku wydatki wykazały w lipcu również wzrost, i to prawie równy zwwyżce dochodów, stąd utrzymała się w lipcu na poziomie czerwcowym nadwyżka budżetowa. Poniższe zestawienie ilustruje liczbowo sytuację budżetową w lipcu w ostatnim 6-leciu (w miljn. zł):

1931/32 1932/33 1933/34 1934/35 1935/36 1936/37

Do ch o d y						
Czerwiec	175 8	147 8	132 3	135 0	145 1	174 1
Lipiec	192 8	171 9	142 8	143 6	158 4	177 8
Deficyt (nadwyżka)						
Czerwiec	43 6	39 3	24 1	36 5	36 1	+0 8
Lipiec	25 4	17 0	26 2	27 5	25 6	+0 7

Do ch o d y budżetowe osiągnęły w lipcu poziom rekordowy w ostatnim 5-leciu (od 1932 r.), były jednak jeszcze o niespełna 8%

mniejsze niż przed 6 laty (w lipcu 1931 r.), ale trzeba pamiętać, że w międzyczasie realna wartość złotego znakomicie wzrosła (wobec spadku cen). Wzrost dochodów w lipcu w stosunku do czerwca o zł 3·7 miljn. został osiągnięty tylko dzięki zwwyżce dochodów administracji (o zł 8·3 miljn.), a przede wszystkim zwwyżce decydujących w tej grupie dochodów Min. Skarbu, które w związku ze zwiększeniem się wpływów z danin podniosły się o zł 5·7 miljn. Pozostałe grupy dochodów, a więc wpłaty przedsiębiorstw i monopolów, wykazały w lipcu spadek w stosunku do czerwca: pierwsze — o zł 1·9 miljn. (zniżka wpłaty Lasów Państwowych z zł 4·5 miljn. do zł 2·0 miljn.), drugie — o zł 2·7 miljn.; wpłat funduszy wcale w lipcu — podobnie jak w czerwcu — nie było.

W porównaniu z lipcem 1935 r. dochody w lipcu 1936 r. były wyższe o zł 19·4 miljn., t. j. o ok. 11%. Zauważyć należy, że wpłaty przedsiębiorstw były w b. r. niższe niż w ub. r. (o zł 4·4 miljn.), podobnie i wpłaty monopolów (o zł 3·0 miljn.), a cały wzrost tegoroczny przypada na grupę administracji — o zł 26·9 miljn., a wewnątrz tej grupy — przede wszystkim na dochody Min. Skarbu, które podniosły się o zł 33·7 miljn., t. j. o blisko 2/5.

W y d a t k i b u d ż e t o w e — podobnie jak dochody — wykazują w bież. roku budżetowym małe różnice z miesiąca na miesiąc, przyczem przez I kwartał roku budż. lekko spadały, a w lipcu podniosły się o zł 3·8 miljn. Wzrost dotyczył w większym stopniu dopłat do przedsiębiorstw (stanowiących zresztą bardzo małą część budżetu), mianowicie wyniósł on w tej grupie wydatków zł 2·0 miljn.; zwwyżka wydatków administracji wyniosła zł 1·8 miljn. i wystąpiła głównie w zakresie obsługi długów państwowych, której wzrost stanowił zł 3·4 miljn.

W 1935 r. w lipcu wydatki były wyższe niż w 1936 r. o zł 6·9 miljn. Dopłaty do przedsiębiorstw były w 1935 r. mniejsze (o zł 1·9 miljn.), natomiast były w 1935 r. dopłaty do funduszy — w minimalnej zresztą sumie o zł 0·1 miljn. — których w b. r. wcale nie było. Ale cała różnica właściwie dotyczy grupy administracji, gdzie w 1936 r. dzięki polityce oszczędnościowej osiągnięto redukcję wydatków o zł 8·6 miljn., przyczem w zakresie obsługi długów zniżka wyniosła zł 1·0 miljn.

W okresie 4-miesięcznym kwiecień — lipiec roku budżetowego 1936/37 dochody budżetowe wyniosły zł 701·5 miljn. i były o zł 80·1 miljn. wyższe niż w tymże okresie 1935/36 r. Wzrost dochodów w bież. roku budżetowym nastąpił we wszystkich grupach. W grupie przedsiębiorstw wyniósł on zł 4·2 miljn., w grupie monopolów zł 6·1 miljn., a w grupie administracji aż zł 69·8 miljn.; decydujący był tu wzrost wpływów z danin. Wydatki budżetowe w okresie pierwszych 4 miesięcy 1936/37 r. wyniosły zł 699·7 miljn., a więc mniej niż dochody, czyli że zniknął deficyt, który w okresie analogicznym 1935/36 r. (przy wydatkach o zł 27·6 miljn. wyższych niż w b. r.) wynosił jeszcze zł 105·9 miljn., a na jego miejsce zjawiała się — drobna coppers — nadwyżka dochodów.

W stosunku do odpowiedniego okresu roku budżetowego 1934/35 okres kwiecień — lipiec roku budż. 1936/37 wykazuje wzrost dochodów (licząc w 1934/35 r. bez wpływów z Pożyczki Narodowej) o zł 121·0 miljn., wydatków zaś — tylko o zł 14·3 miljn. W zestawieniu z 4-miesięcznym okresem 1933/34 r. tenże okres 1936/37 r. wykazuje zwwyżkę dochodów o zł 124·8 miljn., a wydatków — o zł 32·6 miljn. (w tem wydatków na obsługę długów o zł 15·7 miljn.). Wreszcie, w stosunku do analogicznego okresu 1930/31 r., kiedy jeszcze — podobnie jak po 6 latach znów w bież. roku — gospodarka budżetowa wykazywała nadwyżkę dochodów, okres 4 miesięcy 1936/37 r. wykazuje spadek dochodów o zł 223·7 miljn. i bardzo podobną zniżkę wydatków, bo o zł 222·1 miljn. Równowaga więc, zagubiona od 1930 r., została znów w 1936 r. uchwycona. Należy podkreślić, że ze względu choćby na zmiany w zasadach budżetowania powyższe porównania globalnych sum wykonania budżetu dają tylko przybliżoną orientację co do ruchu dochodów i wydatków Państwa.

W stosunku do budżetu dochody, faktycznie osiągnięte w okresie kwiecień — lipiec bież. roku budż., stanowiły 32·4%, czyli niewiele mniej, niż wypada na 4 miesiące — przy założeniu równomierności w wykonywaniu budżetu (33·3%). Najlepiej wypadły wpłaty monopolów, które dały aż 35·7% sumy, przewidzianej z tego źródła w budżecie na cały rok. Dochody administracji wyniosły 32·6% całego rocznego budżetu, przyczem taki sam właśnie procent osiągnęły decydujące w tej grupie dochody Min. Skarbu. Wpłaty przedsiębiorstw wyniosły tylko 16·8% preliminarza na cały rok. Wydatki w okresie 4 miesięcy 1936/37 r. osiągnęły 32·2% budżetu, przyczem wydatki administracji wyniosły 32·3%, ale dopłaty do przedsiębiorstw tylko 30·5%.

Zauważyć należy, że w okresie pierwszych 4 miesięcy 1935/36 r. dochody dały w stosunku do budżetu mniej niż w bież. roku budżetowym (30·8% wobec 32·4%), przyczem dość znacznie niższe były wpłaty monopolów (32·7%) i w niewiele mniejszym stopniu — dochody administracji (30·3%); wpłaty przedsiębiorstw były w ub. r. w stosunku do budżetu wyższe (28·6%) niż w b. r. Wydatki budżetowe były w okresie kwiecień — lipiec 1935/36 r. zrealizowane w stopniu wyższym niż w b. r., bo wyniosły 33·5% budżetu.

WPLYWY Z DANIN ORAZ MONOPOLÓW W LIPCU 1936 R.— Według danych tymczasowych wpływy z danin publicznych oraz monopolów państwowych w lipcu 1936 r. przedstawiały się następująco (w tys. zł):

	Lipiec	
	1935	1936
I. — PODATKI BEZPOŚREDNIE		
Podatki gruntowe	2 858	2 799
10% dodatek do podatku gruntowego	149	—
Podatek od nieruchomości miejskich i niektórych wiejskich łącznie z dod. kryz.	9 334	11 095
Podatek przemysłowy	13 877	17 628
10% dodatek do podatku przemysłowego	247	—
Podatek dochodowy łącznie z dod. kryz.	11 358	16 810
„ nadzwyczajny od niektórych zajęć zawodowych	87	4
Podatek wojskowy	4	11
Podatek od kapitałów i rent	885	594
„ „ energii elektrycznej	344	336
„ „ uboju	675	673
Odsetki od zaległości, grzywny i kary i podatki zniesione	1 391	1 012
Razem:	41 209	50 962
2. — PODATEK MAJĄTKOWY		
	87	575
3. — NADZWYCZAJNA DANINA MAJĄTKOWA		
	4 400	577
4. — SPECJALNY PODATEK OD WYNAGRODZEŃ		
	—	15 553
5. — PODATKI POŚREDNIE		
Podatek od wina	115	127
„ „ piwa	1 026	1 154
„ „ cukru	11 460	17 824
„ „ drożdży	799	979
„ „ tłuszczów	102	126
„ „ olejów mineralnych	1 076	1 310
„ „ zapalniczek	—	—
„ „ kwasu octowego	18	29
„ „ „ węgłowego	98	174
„ „ „ cukru skrobiowego	121	149
Akcyzowe opłaty patentowe	305	324
Odsetki od zaległości, grzywny i kary	15	1
Razem:	15 135	22 197
6. — DODATKI DO PODATKU OD CUKRU		
	1 724	49
7. — CŁO		
	4 938	7 330
8. — OPŁATY STEMPOWE I DANINY POKREWNE		
Opłaty stempłowe	7 913	6 553
Podatek spadkowy i od darowizn	361	578
Razem:	8 274	7 131
9. — NADZWYCZ. DODATEK DO DANIN		
	6 109	1 303
10. — DANINA LASOWA		
	8	2
II. — MONOPOLE		
Monopol solny	4 000	3 000
„ tytoniowy	29 000	28 000
„ spirytusowy	16 510	15 525
„ zapalczany	—	1
Loteria państwowa	2 069	2 000
Razem:	51 579	48 526
Ogółem:	133 463	154 205

Wpływy skarbowe w pierwszych miesiącach roku budżetowego normalnie kurczą się, spadając zwykle już w kwietniu, a przejściowo podnosząc się czasem w maju, a z reguły i w lipcu. Wpływa na to, oczywiście, przede wszystkim układ kalendarza płatności podatkowych, a częściowo także wahania sezonowe w obrotach gospodarczych, będących podstawą wpływów z danin pośrednich (a częściowo i bezpośrednich). W bież. roku budżetowym rozwój sytuacji był nieco odmienny: w kwietniu wpływy z danin i monopolów coprawda, zgodnie z normalną tendencją, dość znacznie spadły, ale w dalszych miesiącach utrzymywały stałą tendencję zwyżkową.

Wahania wpływów w skarbowych (w poszczególnych miesiącach roku budżetowego w ostatnim 7-leciu 1930/31 ÷ 1936/37) ilustruje liczbowo następujące zestawienie:

	1930/31	1931/32	1932/33	1933/34	1934/35	1935/36	1936/37
	m i l i o n y zł						
Kwiecień	— 24'2	— 14'2	— 8'1	+ 9'5	+ 1'4	— 4'8	— 13'8
Maj	+ 9'2	+ 4'4	+ 14'9	— 15'1	— 15'4	— 0'5	+ 0'2
Czerwiec	— 25'3	— 23'0	— 22'7	— 10'5	— 4'2	— 10'3	+ 2'6
Lipiec	+ 18'5	+ 6'2	+ 6'1	+ 8'2	+ 8'8	+ 11'3	+ 3'2
Sierpień	— 19'9	— 10'5	— 9'4	— 5'8	— 3'7	— 3'9	—
Wrzesień	+ 9'0	— 0'8	+ 3'4	+ 6'3	+ 13'7	— 2'7	—
Październik	+ 14'4	+ 31'9	+ 19'4	+ 19'9	+ 13'1	+ 16'3	—
Listopad	— 7'7	— 15'0	+ 1'8	— 11'0	— 0'7	— 9'7	—
Grudzień	+ 27'7	+ 8'8	+ 7'6	+ 14'9	+ 6'8	+ 28'2	—
Styczeń	— 28'5	— 12'5	— 23'1	— 19'2	— 19'9	— 14'5	—
Luty	— 32'3	— 23'4	— 12'8	— 21'1	— 9'2	— 4'7	—
Marzec	+ 13'3	+ 8'1	+ 11'5	+ 18'9	+ 11'2	+ 19'5	—

Wzrost wpływów w lipcu w stosunku do czerwca w bież. roku budżetowym dotyczy tylko wpływów z danin (zwyżka o zł 5'9 miljn.), przy czym zwyżkowały przede wszystkim wpływy, związane ściśle z rozmiarami obrotów gospodarczych (podatki pośrednie, cła, opłaty stempłowe), natomiast wpłaty monopolów w lipcu obniżyły się (o zł 2'7 miljn.). Podobnie w stosunku do lipca ub. r. — wpłaty monopolów były w lipcu b. r. niższe (o zł 3'1 miljn.), natomiast znacznie wyższe (o zł 23'8 miljn.) były w b. r. wpływy z danin. Tutaj decydującą rolę odegrał specjalny podatek od wynagrodzeń, ale i inne wpływy wykazują w b. r. silny wzrost, zwłaszcza wpływy z podatków bezpośrednich i pośrednich.

Podatki bezpośrednie, które stanowią najważniejszą pozycję dochodową w zakresie danin, osiągnąwszy maksimum wpływów w czerwcu (zł 55'9 miljn.), w lipcu wykazały mniejszy dochód, bo wynoszący zł 51'0 miljn. Tłumaczy się to tem, że na lipiec w b. r. nie były wymierzone żadne — poza comiesięcznymi — terminy płatności. Stosunkowo biorąc, największy spadek wpływów w lipcu wykazały podatki: gruntowe — z zł 3'4 miljn. do zł 2'8 miljn. oraz od nieruchomości — z zł 14'1 miljn. do zł 11'1 miljn. (gdzie w czerwcu płatna była rata półroczna za 1936 r.), już w mniejszym stopniu — podatek dochodowy — z zł 18'2 miljn. do zł 16'8 miljn. (do 1/VI przedpła na podatek dochodowy od osób prawnych), a minimalnie tylko spadły wpływy z podatku przemysłowego — z zł 17'9 miljn. do zł 17'6 miljn. Zwiększyły się z zł 0'4 miljn. do zł 0'6 miljn. wpływy z podatku od kapitałów i rent.

Porównanie bież. roku z ubiegłym jest o tyle trudne, że w międzyczasie nastąpiła reforma większości tych podatków, dotykająca jednocześnie inne grupy danin, jak nadzwyczajny dodatek, daninę, opłaty stempłowe i t. p. Otóż, podatki bezpośrednie dały w lipcu b. r. o zł 9'8 miljn. więcej niż w lipcu ub. r., — mimo że w ub. r. przypadały terminy płatności podatku od nieruchomości i od obrotu — ale jednocześnie pamiętać trzeba, że w b. r. mniejsze były wpływy z opłat stempłowych o zł 1'4 miljn., wpływy z nadzwyczajnego dodatku do podatków bezpośrednich o zł 3'6 miljn. i wpływy z daniny majątkowej o zł 3'8 miljn. Podatki gruntowe wykazały w lipcu b. r. prawie taki sam wpływ jak w lipcu ub. r. (o zł 0'1 miljn. mniej). Wpływy z podatku od nieruchomości były w b. r. o zł 1'8 miljn. większe niż w ub. r. (łącznie z kryzysowym dodatkiem), choć w ub. r. w lipcu płatna była II rata (kwartalna) tego podatku; ale w b. r. do 30/VI płatna była rata półroczna podatku od nieruchomości, i wpływy z tego źródła przeszły na lipiec, a pozatem reforma włączyła do kalkulacji stawki dawne: i dodatek 15%-owy i daninę majątkową od nieruchomości. Dochód z podatku przemysłowego był w b. r. wyższy o zł 3'8 miljn. — mimo że w ub. r. przypadała płatność II raty podatku zryczałtowanego za 1935 r.; we wzroście tym widzimy częściowo wpływ reformy (skasowanie daniny majątkowej, części opłat stempłowych i wszelkich dodatków), ale częściowo także i wpływ poprawy gospodarczej, wyrażający się we wzroście opodatkowanych obrotów. Wpływy z podatku dochodowego były w lipcu b. r. aż o zł 7'5 miljn. wyższe niż w lipcu ub. r.; jest to wynikiem częściowo znów poprawy (zwiększenie już w 1935 r. dochodów), częściowo zaś skutkiem podniesienia stawek i obniżenia minimum opodatkowania.

Specjalny podatek od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszy publicznych, w lipcu dość znacznie zwyżkował (o zł 1'9 miljn.). Oczywiście, cały wpływ lipcowy (zł 15'6 miljn.) idzie na zwyżkę danin w b. r. w stosunku do ub. r., gdyż w ub. r. podatku tego jeszcze nie było.

Danina majątkowa, poprzesuwana do poszczególnych podatków bezpośrednich, dała w lipcu wpływy nikłe — zł 0'6 miljn. — podobnie zresztą jak w czerwcu; w ub. r. w lipcu wpływ z tego źródła był o zł 3'8 miljn. wyższy. Zlikwidowany już podatek majątkowy dał w lipcu b. r. zł 0'6 miljn. dochodu — wobec tylko zł 0'1 miljn. w czerwcu i zł 0'1 miljn. w lipcu ub. r.

Wpływy z podatków pośrednich, które już w czerwcu znacznie zwyżkowały (z zł 12'4 miljn. do zł 15'2 miljn.), w lipcu w dalszym ciągu silnie podniosły się, bo do zł 22'2 miljn. Wzrosły wpływy z po-

datku od piwa, od drożdży, od tłuszczów, od kwasu octowego, od kwasu węglowego, od cukru skrobiowego, ale najsilniej zwyżkował dominujący w grupie podatków pośrednich — podatek od cukru (z zł 11·3 miljn. do zł 17·8 miljn.). Mimo reformy — dał podatek od cukru w lipcu b. r. znacznie też więcej niż w lipcu ub. r. (o zł 6·4 miljn.), co wpłynęło głównie na zwyżkę ogólnej sumy wpływów z podatków pośrednich w b. r. w stosunku do ub. r. (o zł 7·1 miljn.), przyczem jednak także większość innych podatków wykazała w lipcu b. r. wzrost, co wskazuje na większe w b. r. obroty.

Reforma podatku od cukru związana była ze zniesieniem dodatku 10%-owego i dodatku specjalnego do podatku od cukru, co odbiło się też w b. r. odpowiednią redukcją wpływów. Jeśli chodzi o dodatek specjalny, to dał on w lipcu b. r. tylko zł 0·05 miljn. — wobec zł 0·08 miljn. w czerwcu, ale zł 1·7 miljn. w lipcu ub. r.

Wpływy z ceł, na których wahania wpływają zmiany nietyle w rozmiarach, co strukturze importu, a także zmiany taryfy (nowe konwencje i t. p.), wahania w sumach pomocy dla eksportu, wahania kredytów celnych, we wpłatach W. M. Gdańska i t. p. — wykazały w lipcu wzrost w stosunku do czerwca o zł 0·7 miljn., a w stosunku do lipca ub. r. aż o zł 2·4 miljn.; w tej różnicy rolę pewną odegrał już i wzrost globalny importu, związany z poprawą konjunktury.

Oplaty stemplowe, łącznie z daninami pokrewnymi, wykazały w lipcu wzrost wpływów z zł 6·5 miljn. (w czerwcu) do zł 7·1 miljn. Wpływy z podatku spadkowego wykazały wzrost o zł 0·25 miljn., z samych opłat stemplowych zaś — zł 0·4 miljn. W stosunku do lipca ub. r. dochód z podatku spadkowego zwiększył się o zł 0·2 miljn., a dochód z opłat stemplowych skurczył się o zł 1·4 miljn.; ten ostatni spadek pozostaje w związku z w kalkulowaniem niektórych opłat stemplowych do podatków bezpośrednich, jak również z ulgami specjalnymi, udzielonymi w międzyczasie.

Wpływy z nadzwyczajnych dodatków do danin w bież. roku budżetowym w lipcu wzrosły z zł 1·2 miljn. (w czerwcu) do zł 1·3 miljn., ale były znacznie, bo o zł 4·8 miljn., niższe niż w lipcu ub. r. — wobec zniesienia w b. r. dodatków do całego szeregu podatków.

Wpłaty monopolów — po osiągnięciu maksimum w maju (zł 59·6 miljn.) — ostatnio zostały zmniejszone (w czerwcu zł 51·2 miljn., w lipcu zł 48·5 miljn.). W lipcu w stosunku do czerwca niższe były wpłaty monopolów: tytoniowego — o zł 0·5 miljn., spirytusowego — o zł 2·0 miljn. i loterii — o zł 0·2 miljn. W lipcu ub. r. wpłaty monopolów były o zł 3·1 miljn. wyższe niż w lipcu b. r.; większe były zwłaszcza wpłaty monopolów: solnego — o zł 1·0 miljn., tytoniowego — o zł 1·0 miljn. i spirytusowego — o zł 1·0 miljn.

Zestawienie wpływów z danin i monopolów w miesiącu sprawozdawczym z przeciętną miesięczną wpływów, przewidzianych w budżecie na 1936/37 r., przedstawia się następująco (w miljn. zł):

	¹ / ₁₂ budżetu na 1936/37	Li- piec
Podatki bezpośrednie	54·7	51·0
Specjalny podatek od wynagrodzeń	12·5	15·6
Danina i podatek majątkowy	1·2	1·2
Podatki pośrednie	14·2	22·2
Cło	7·5	7·3
Oplaty stemplowe	6·5	7·1
Nadzwyczajny dodatek do danin	1·3	1·3
Monopole	49·6	48·5

Jak widzimy, w lipcu mniejsze od przeciętnej miesięcznej normy budżetowej były tylko wpływy z podatków bezpośrednich oraz (w bardzo niewielkim stopniu) z cła, a także wpłaty monopolów; wszystkie inne wpływy były wyższe od przeciętnej miesięcznej budżetu.

W okresie pierwszych 4 miesięcy 1936/37 r. wpływy z danin i monopolów osiągnęły sumę zł 601·8 miljn., a więc nieco więcej nawet niż ¹/₃ część wpływów, przewidzianych w budżecie. Jednocześnie wpływy te okazały się znacznie wyższymi niż w tymże okresie poprzednich 2 lat budżetowych, gdyż w 1935/36 r. wynosiły zł 521·0 miljn. i w 1934/35 r. zł 503·3 miljn.

Zestawienie wpływów z danin i monopolów w okresie 4 miesięcy 1936/37 r. z wpływami w tymże okresie w 1935/36 r. oraz z budżetem na rok 1936/37 przedstawia się następująco:

	Kwiecień÷lipiec	
	1935/36 miljn. zł	1936/37 % budżetu
Daniny publiczne	314·6	389·2 33·1
Podatki bezpośrednie	167·4	202·6 30·9
w tem:		
podatki gruntowe	15·9	17·6 31·8
podatek od nieruchomości	28·7	29·2 35·5
„ przemysłowy	49·8	61·6 26·6
„ dochodowy	59·9	83·7 32·8
Podatki pośrednie	52·7	64·4 37·7

w tem:		
podatek od cukru	37·4	48·4 41·4
Cło	26·1	29·7 33·0
Oplaty stemplowe	29·4	26·1 33·7
Podatek majątkowy	0·5	0·9 43·1
Danina majątkowa	10·8	4·0 33·3
Specj. podatek od wynagrodzeń	—	56·7 37·8
Dodatki do podatku od cukru	5·5	0·2 24·6
Nadzwyczajny dodatek do danin	22·1	4·7 29·5
Danina lasowa	0·03	0·03 16·5
Monopole	206·4	212·5 35·7

w tem:		
tytoniowy	106·5	113·6 37·6
spirytusowy	69·1	67·1 31·1

Ogółem daniny i monopole: 521·0 601·8 34·0

Daniny publiczne wykazały wpływ prawie równy normie budżetowej, przypadającej teoretycznie na 4 miesiące — przy założeniu równomierności wpływów (33·3%). Spośród danin wpływy wyższe od tej normy dały: specjalny podatek od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszy publicznych, podatki pośrednie, opłaty stemplowe oraz daniny majątkowe. Stosunkowo najwięcej odchylił od normy wpływ z nadzwyczajnego dodatku do danin, a pozatem, choć już niewiele tylko — podatki bezpośrednie i cło. Wpłaty monopolów dały w okresie sprawozdawczym dość znacznie więcej, niż przypada przeciętnie na 4 miesiące, bo 35·7% wobec 33·3%.

PODATKI I OPŁATY

PODATEK DOCHODOWY OD ZYSKÓW SANACYJNYCH OSÓB PRAWNYCH. — W ostatnich latach wiele osób prawnych, posiadających zadłużenia z tytułu kredytów towarowych lub inwestycyjnych, zaciąganych w latach dobrej konjunktury, uzyskuje od swych wierzycieli bonifikaty zadłużenia, polegające na skreśleniu zaległych odsetek lub części długu w kapitale. Uzyskiwane tą drogą przychody, o przyjętej w praktyce nazwie zysków sanacyjnych, obracają spółki akcyjne najczęściej na pokrycie strat z lat ubiegłych oraz na utworzenie lub powiększenie funduszy rezerwowych. Ponieważ zyski sanacyjne stanowią u osób prawnych pozycję, podlegającą podatkowi dochodowemu bez względu na to, czy są uzyskiwane wskutek układu sądowego, czy też na drodze dobrowolnej ugody — przeto zainteresowane spółki, chcąc uzyskać zwolnienie uzyskanych bonifikat od podatku dochodowego, występują z odpowiednimi podaniami do Ministerstwa Skarbu, które w przeważającej większości wypadków przypadający od zysków sanacyjnych podatek umarza.

Ostatnio, w związku z coraz liczniej napływającymi podaniami tego rodzaju, Pan Minister Skarbu, realizując jedną z uchwał Narady Gospodarczej, powołał do życia przy Departamencie Podatków i Opłat specjalną komisję opiniodawczą, składającą się z 2 przedstawicieli tego Ministerstwa oraz 1 przedstawiciela Ministerstwa Przemysłu i Handlu. Współudział tej komisji, która oceniać będzie zgłoszone wnioski osób prawnych o umorzenie podatku od zysków sanacyjnych przedewszystkiem pod kątem widzenia celowości sanacji i jej spodziewanego wpływu na przyszłą rentowność przedsiębiorstwa — ma na celu jednolite unormowanie zasad, stosowanych przy rozpatrywaniu podań, jak również usprawnienie i przyśpieszenie związanego z tem postępowania.

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE O KLASYFIKACJI GRUNTÓW. — W „Dz. Ust. R. P.” Nr. 62/1936, poz. 453 ogłoszone zostało rozporządzenie wykonawcze Ministra Skarbu z dn. 20/VI b. r. w sprawie wykonania ustawy o klasyfikacji gruntów. Rozporządzenie to zmienia w niektórych punktach poprzednie rozporządzenie wykonawcze z dn. 1 /VII 1935 r., które przestało obowiązywać z chwilą wydania omawianego rozporządzenia.

Ze zmian istotnych, mających znaczenie praktyczne, należy przede wszystkim wymienić przepis, który wprowadzony został do § 3. § 3 w nowym brzmieniu dopuszcza, by posiadacz gospodarstw wnosił o wyłączenie ich gruntów z podatkowej jednostki zbiorowej i klasyfikowanie ich oddzielnie — nie tylko, jak to było dotąd, do czasu wydania orzeczenia o klasyfikacji gruntów, lecz nawet i po wydaniu tego orzeczenia. Dalsza zmiana ma znaczenie dla gospodarstw, powstałych z przebudowy ustroju rolnego. Posiadacz takich gospodarstw mogą przy wniosku o wyłączenie ich gospodarstw ze zbiorowej jednostki podatkowej składać odręsy planu, sporządzonego w związku z przebudową ustroju rolnego, z naniesionem na ten plan gospodarstwem, a nie

potrzebują dostarczać specjalnego planu, sporządzonego dla tych celów przez mierniczego przysięgłego.

§ 10 rozszerza przepis, który odnosił się pierwotnie tylko do górnośląskiej części województwa śląskiego, na całe województwo. Przepis ten postanawia, że kandydatów na członków komisji klasyfikacyjnych przedstawia rada wojewódzka.

W § 17 wprowadzono uprawnienie członka komisji klasyfikacyjnej, który przy głosowaniu nie zgodził się z większością, do wnoszenia do protokołu z posiedzenia jego odrębnego zdania.

Często zachodziły trudności przy stosowaniu ust. 1 § 29, gdyż ustęp ten postanawiał, że grunty o zmiennym użytkowaniu w poszczególnych latach należy klasyfikować w zależności od ich przeważającego użytkowania w ostatnich 5 latach. Obecnie ustęp ten kładzie nacisk na naturalne właściwości gruntu, użytkowanego w różny sposób — i w zależności od tych naturalnych właściwości każe przede wszystkim je klasyfikować.

Klasyfikatorzy musieli często przerywać swą pracę ze względu na nieprzybycie wymienionych w ustępie 1 § 39 przedstawicieli gromady. W myśl nowego brzmienia ust. 2 tego paragrafu, nieobecność tych przedstawicieli nie stanowi przeszkody do dokonania czynności klasyfikacji gruntów.

W dążeniu do umożliwienia jaknajdalej idącej współpracy posiadaczy gruntów z komisjami klasyfikacyjnymi wprowadzono przepis, że nawet w wypadku, jeżeli posiadacz wniosie zastrzeżenie po terminie, powiatowa komisja klasyfikacyjna może mu darować przekroczenie terminu i wziąć pod uwagę treść zastrzeżenia.

W myśl nowego brzmienia ust. 2 § 49, musi przewodniczący powiatowej komisji klasyfikacyjnej zgłosić ewentualny sprzeciw już na posiedzeniu, na którym komisja orzekła w danej sprawie. Sprzeciw ten zostaje podany do wiadomości zainteresowanych równocześnie z orzeczeniem. Uzyskuje się przeto znaczne skrócenie procedury. Zupełnie zasadnicze znaczenie ma ust. 3, dodany do poprzednich w tym samym paragrafie. Postanawia on, mianowicie, że wniesienie odwołania lub sprzeciwu od orzeczenia komisji klasyfikacyjnej wstrzymuje uprawomocnienie się orzeczenia co do wszystkich gruntów, objętych orzeczeniem. Jest to ważne ze względu na grunty, przylegające do gruntu, co do którego wniesiono odwołanie lub sprzeciw, gdyż skutkiem tego, że klasyfikacja tych gruntów nie uprawomocnia się w czasie postępowania odwoławczego, może instancja odwoławcza zmienić klasyfikację gruntów przylegających, jeżeli uzna, że klasyfikacja gruntu — co do którego toczy się postępowanie odwoławcze — była wykonana wadliwie. W związku z tym przepisem uległ również odpowiedniej zmianie § 59.

Wprowadzony został wreszcie nowy rozdział „Opłaty za odpisy i odrsy z dokumentów”. W rozdziale tym, obejmującym § 65, wymienione są różne stawki taryfy za poszczególne odrsy lub odpisy, sporządzone z różnych dokumentów klasyfikacyjnych. Taryfa jest stunkowo bardzo niska — tak, że rolnicy będą, niewątpliwie, korzystali dla celów gospodarczych z planów, sporządzonych w związku z klasyfikacją gruntów. Zwłaszcza aerofotoplany znajdują zapewne wielu nabywców, gdyż widoczne są na nich szczegóły terenu ważne dla celów gospodarczych, a nie występujące na planach, sporządzonych drogą pomiarów bezpośrednich.

Inż. F. Zoll

POŚREDNI EKSPORT PÓLFABRYKATÓW I GOTOWYCH WYROBÓW DRZEWNYCH. — Min. Skarbu na podstawie art. 39 ustawy o państwowym podatku przemysłowym („Dz. Ust. R. P.” Nr. 46/1936, poz. 339) okólnikiem z dn. 10/VIII 1936 r. L. D. V 36206/4/36 zwolniło od podatku przemysłowego od obrotu obroty przedsiębiorstw przemysłowych z eksportu wyprodukowanych przez nie półfabrykatów i gotowych wyrobów drzewnych, dokonanego przez krajowych eksporterów drewna drogą morską za pośrednictwem krajowych lub gdańskich firm ekspedycyjnych, trudniących się zawodowo ekspedycją. Za krajowego eksportera drewna uważa się krajowe przedsiębiorstwa handlowe, zakupujące od przedsiębiorstw przemysłowych na własny rachunek półfabrykaty lub gotowe wyroby drzewne w celu wyeksportowania poza granice celne Państwa.

Powyższe zwolnienie przysługuje przedsiębiorstwom przemysłowym z urzędu (bez obowiązku składania indywidualnych podań) w odniesieniu do obrotów eksportowych, dokonanych od dn. 1/IX 1936 r., pod warunkiem: 1) prowadzenia prawidłowych ksiąg handlowych; 2) przedstawienia dowodu zawarcia transakcji z krajowym eksporterem drewna w sprawie eksportu półfabrykatów lub gotowych wyrobów drzewnych poza granice celne Państwa; 3) wykazania, iż przeznaczony na eksport półfabrykaty i gotowe wyroby drzewne zostały wysłane bezpośrednio pod adresem krajowego lub gdańskiego przedsiębiorstwa ekspedycyjnego; 4) złożenia zaświadczenia krajowego lub gdańskiego przedsiębiorstwa ekspedycyjnego, trudniącego się zawodowo ekspedycją morską, stwierdzającego, iż otrzymane transporty zostały załadowane na statek i wywiezione poza granice celne Państwa, oraz zawierającego numery otrzymanych wagonów ze wskazaniem ilości i rodzaju materiałów drzewnych, datę nadejścia wagonów, datę załadowania na statek i nazwę statku.

KALENDARZYK PODATKOWY NA WRZESIEŃ 1936 R. — We wrześniu b. r. płatne są podatki następujące:

1) do 25 września — zaliczka miesięczna na podatek przemysłowy od obrotu za 1936 r. w wysokości podatku, przypadającego od obrotu, osiągniętego w sierpniu — przez wszystkie przedsiębiorstwa, obowiązane do publicznego ogłaszania sprawozdań o swych operacjach lub do składania sprawozdań do zatwierdzenia, a z innych przedsiębiorstw — przez przedsiębiorstwa handlowe I i II kat. oraz przemysłowe I–V kat., prowadzące prawidłowe księgi handlowe;

2) do 15 września — II rata zryczałtowanego podatku przemysłowego od obrotu za 1936 r. przez drobne przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe;

3) do 15 września — podatek dochodowy na 1936 r. przez płatników, którym nakazy płatnicze na ten podatek doręczono w terminie do dn. 16/VIII b. r. Termin płatności la płatników, którzy nakazy płatnicze otrzymują po dn. 15/VIII b. r., upływa w 30 dni po doręczeniu nakazu;

4) do 7 września — podatek dochodowy od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę, wypłaconych przez służbową w sierpniu b. r.;

5) do 5 września — podatek od energii elektrycznej, pobrany w okresie 16–31/VIII b. r.; do 20 września — tenże podatek, pobrany przez sprzedawcę energii elektrycznej w okresie pierwszych 15 dni września b. r.

Ponadto płatne są we wrześniu zaległości, odroczone lub rozłożone na raty z terminem płatności w tym miesiącu, oraz podatki, na które płatnicy otrzymują nakazy płatnicze z terminem płatności również w tym miesiącu.

PIENIĄDZ I KREDYT

RACHUNKI W WALUTACH OBCYCH¹⁾

I. W wykonaniu § 14 ust. 1, 15 i 16 rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 24/VII 1936 r. Komisja Dewizowa zarządziła, co następuje:

Cudzoziemcy mogą posiadać w bankach dewizowych rachunki w walutach obcych dwojakiego rodzaju: 1) rachunki zagraniczne wolne w walutach obcych „stare” i 2) rachunki zagraniczne wolne w walutach obcych „nowe”.

Rachunki zagraniczne wolne w walutach obcych „stare” są to rachunki w walutach obcych, które cudzoziemcy posiadali w bankach dewizowych przed dn. 27/IV 1936 r. W granicach pokrycia, znajdującego się na tych rachunkach, dozwolone są wypłaty w kraju w równowartości wypłacanej sumy w złotych oraz przelewy na inne rachunki zagraniczne wolne zlotowe lub w walutach obcych „stare”, prowadzone w tym samym lub innym banku dewizowym; przekaz zagranicę wymaga każdorazowego zezwolenia Komisji Dewizowej. Wpłaty osób fizycznych lub prawnych, mających miejsce zamieszkania lub siedzibę w Polsce, na te rachunki oraz wpłaty cudzoziemców mogą być przyjmowane bez osobnego wyraźnego zezwolenia Komisji Dewizowej tylko w wypadkach i w formie podanych niżej w punktach a i b. Nie mogą być na te rachunki przyjmowane wpłaty, dopuszczone do przyjęcia na rachunki zagraniczne wolne w złotych, nawet w wypadkach, gdy zobowiązanie opiewa na walutę zagraniczną. Rachunki te mogą być również prowadzone przez instytucje bankowe, nieposiadające uprawnień banków dewizowych, na warunkach podanych w okólniku Komisji Dewizowej Nr. 8 ust. II.

Jeśli chodzi o rachunki zagraniczne wolne w walutach obcych „nowe” — to mogą banki dewizowe otwierać i prowadzić takie rachunki cudzoziemców, które mogą być kredytowane za:

a) zagraniczne środki płatnicze, przekazane bankowi z zagranicy przez cudzoziemców;

b) wpłaty osób fizycznych i prawnych, mających miejsce zamieszkania lub siedzibę w kraju, jeśli otrzymały zezwolenie na przekaz zagranicę zagranicznych środków płatniczych (np. inkaso weksli z adnotacją o zezwoleniu na przekaz równowartości).

W granicach pokrycia, znajdującego się na rachunku, dopuszczalne są bez osobnego zezwolenia przekazy zagranicę oraz przelewy na inne

¹⁾ P. okólnik Komisji Dewizowej Nr. 31 z dn. 21/VIII 1936 r.

zagraniczne rachunki wolne złotowe lub w walutach obcych („stare” lub „nowe”). Wyплаты na rzecz osób fizycznych i prawnych, mających siedzibę w Polsce, dopuszczalne są tylko w równowartości w złotych.

II. Komisja Dewizowa upoważniła — aż do odwołania — instytucje kredytowe do dopisywania odsetek na rachunkach krajowych w walutach obcych, prowadzonych przed dn. 27/IV 1936 r. i należących do osób fizycznych i prawnych, mających miejsce zamieszkania lub siedzibę w kraju.

Komisja Dewizowa wyjaśniła, że wypłata wszelkich zobowiązań, wyrażonych w walutach obcych, przez przedsiębiorstwa bankowe, jak np.: wkładów na rachunki bieżące, książeczki wkładowe i t. p., dopuszczalna jest wyłącznie w równowartości w złotych; wypłata w zagranicznych środkach płatniczych jest zabroniona z wyjątkiem wypadków, w których Komisja Dewizowa udzieliła na to zezwolenia specjalnego lub generalnego („rachunki walutowe specjalne”).

III. Komisja Dewizowa zezwoliła na wypłacanie przez banki polskie cudzoziemcom, przybywającym do Polski, sum, znajdujących się na rachunkach zagranicznych wolnych lub rachunkach gdańskich „Daki”.

WYMIANA ZAGRANICZNYCH ŚRODKÓW PŁATNICZYCH¹⁾

I. W związku z § 13 rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 24/VII 1936 r. instrukcja Ministerstwa Skarbu z dn. 8/VIII 1936 r. przewiduje możliwość wywiezienia przez cudzoziemców innych środków płatniczych niż posiadane przy wjeździe do Polski, oraz ograniczenie prawa wywozu środków płatniczych, uwidocznionych na zaświadczeniu o przywozie pieniędzy i walorów, wydanem przez właściwe organa celne.

Wobec powyższego Komisja Dewizowa zarządziła, co następuje:

1. — Oddziały Banku Polskiego i banki dewizowe zostają upoważnione do zamiany cudzoziemcom przywiezionych przez nich zagranicznych środków płatniczych, jeśli są wyszczególnione w zaświadczeniu o przywozie, wydanem przez organa celne, oraz imiennych czeków turystycznych (trawelers cheques), wystawionych zagranicą, jeśli dany cudzoziemiec jest pierwotnym właścicielem czeku turystycznego:

a) na inne zagraniczne środki płatnicze, opiewające na tę samą walutę obcą;

b) do wysokości równowartości zł 200 na inne zagraniczne środki płatnicze, opiewające na inną walutę zagraniczną; ponadto

c) w wyjątkowych wypadkach w stosunku do zagranicznych turystów, którzy przy wjeździe z Polski pragną pozostałą część pieniędzy polskich, uzyskanych ze sprzedaży przywiezionych zagranicznych środków płatniczych, nie użytą w Polsce, a nie przekraczającą zł 200, zamienić spowrotem na walutę zagraniczną, zezwolona jest zamiana na zagraniczne środki płatnicze, opiewające na taką samą walutę, jak kupione pierwotnie od tegoż cudzoziemca; zamiana taka może mieć miejsce tylko wówczas, jeśli cudzoziemiec może wykazać się imiennem pokwitowaniem, stwierdzającym sprzedaż przywiezionych środków płatniczych uprawnionemu do skupu przedsiębiorstwu bankowemu; pokwitowanie to winien bank dewizowy, dokonujący zamiany, dołączyć do swych dowodów.

W wypadkach a, b i c należy — celem umożliwienia cudzoziemcowi skorzystania z prawa wywiezienia, bez specjalnego zezwolenia, innych środków płatniczych niż faktycznie przywiezione — umieścić na zaświadczeniu o przywozie, wydanem przez urząd celny, odpowiednią adnotację, zawierającą sumę i rodzaj przyjętych i wydanych wzamian środków płatniczych, datę oraz podpis firmowy banku dewizowego. Jeśli zamieniono czeki podróżnicze, na które cudzoziemiec przy wjeździe nie otrzymał zaświadczenia, należy adnotację umieścić w paszporcie.

2. — Oddziały Banku Polskiego i banki dewizowe, skupujące bądź przyjmujące zagraniczne środki płatnicze, przywiezione przez cudzoziemca z zagranicy, na zapłatę eksportu towarów z Polski lub inne cele — winny umieścić na zaświadczeniu o przywozie adnotację, stwierdzającą

użycie części przywiezionych środków płatniczych na dany cel i zmniejszenie wskutek tego sumy, dopuszczonej do powrotnego wywozu; adnotacja banku powinna zawierać: sumę i rodzaj środków płatniczych oraz datę i podpis firmowy banku. Jeśli cudzoziemiec zużył w ten sposób wszystkie środki płatnicze, wyszczególnione w zaświadczeniu, zaświadczenie to winno być zatrzymane i dołączone do akt.

3. — W dokumentach, dotyczących tranzakcji, wymienionych pod p. p. 1 i 2, winny być zanotowane numer i data zaświadczenia oraz siedziba urzędu celnego.

II. Komisja Dewizowa upoważniła — aż do odwołania — oddziały Banku Polskiego i banki dewizowe do wydawania zgłaszającym się klientom reszty banknotów zagranicznych, których część została zafiarowana do skupu, w takich samych pieniądzach zagranicznych, np. klientowi, posiadającemu banknot studolarowy i zamierzającemu sprzedać bankowi — 50, można wydać resztę, t. j. — 50 — w banknotach dolarowych.

OBRÓT PAPIERAMI WARTOŚCIOWEMI CUDZOZIEMCÓW¹⁾

W związku z art. 7 dekretu Prezydenta Rzplitej z dn. 26/IV 1936 r. oraz § 9 rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 24/VII 1936 r. Komisja Dewizowa zarządziła, co następuje:

1. — Przyjmowanie do depozytu papierów wartościowych i dywidendowych oraz kuponów od takich papierów, nadesłanych z zagranicy na rzecz cudzoziemców lub osób fizycznych i prawnych, mających siedzibę w Polsce, jakoteż złożonych przez osoby zamieszkałe, bądź przebywające w Polsce, na rzecz cudzoziemców — jest zabronione bez specjalnego zezwolenia Komisji Dewizowej.

2. — Bank Polski, banki dewizowe i instytucje kredytowe, nie posiadające uprawnień banków dewizowych, mogą administrować:

a) papierami procentowymi i dywidendowymi, które znajdowały się w depozytach cudzoziemców przed dn. 26/IV 1936 r.;

b) papierami, przyjętymi do depozytu cudzoziemców po tym terminie na podstawie zezwolenia Komisji Dewizowej.

3. — Wykonywanie czynności, wchodzących w zakres administrowania papierami procentowymi i dywidendowymi oraz kuponami od takich papierów, należącymi do cudzoziemców, przez inne osoby, niż wymienione w p. 2 — jest zabronione bez specjalnego zezwolenia Komisji Dewizowej.

4. — Instytucje, wymienione w p. 2, mają prawo w szczególności:

a) inkasować kupony, papiery wylosowane lub wypowiedziane, premje oraz sumy, przypadające do wypłaty z likwidacji spółek akcyjnych;

b) przeprowadzać konwersję i wymianę;

c) wymieniać talony na nowe arkusze kuponowe;

d) wykonywać prawo poboru nowych akcji lub sprzedaż tego prawa;

e) wykonywać prawo głosu.

5. — Przy wykonywaniu czynności, wymienionych w p. 4, muszą być przestrzegane następujące zasady:

a) pieniądze, uzyskane z inkasa etc., winny być zapisane na rachunek zablokowany — chyba że specjalne przepisy, odnoszące się do kraju, w którym właściciel depozytu ma miejsce zamieszkania, przewidują możliwość przekazania tego rodzaju należności drogą, temi przepisami ustaloną (np. Austria, Gdańsk);

b) papiery, pochodzące z konwersji, wymiany etc., winny być złożone do tego depozytu, z którego pochodziły papiery składowane;

c) fundusze, potrzebne na wykonanie prawa poboru lub inne cele, winny być dostarczone bankowi przez cudzoziemca w dewizie, z rachunku zagranicznego wolnego lub w inny sposób, przewidziany specjalnymi przepisami, odnoszącymi się do niektórych krajów (np. Austria, Gdańsk); jeśli właściciel depozytu posiada na rachunku zablokowanym fundusze, pochodzące z inkasa kuponów, premij etc., wówczas mogą te fundusze być użyte na wykonanie prawa poboru lub dopłaty w związku z konwersją albo wymianą.

¹⁾ P. okólnik Komisji Dewizowej Nr. 32 z dn. 24/VIII 1936 r.

¹⁾ P. okólnik Komisji Dewizowej Nr. 33 z dn. 26/VIII 1936 r.

6. — Bank Polski i banki dewizowe — w razie otrzymania z zagranicy papierów procentowych i dywidendowych lub kuponów i talonów od takich papierów, z polecenia i na rzecz cudzoziemców, nadesłanych bez zezwolenia Komisji Dewizowej — mogą wykonać czynności, wymienione w punkcie 4 a + c, z tem jednak zastrzeżeniem, że po dokonaniu tych czynności papiery zostaną zwrócone zagranicę. Kwoty, uzyskane z inkasa kuponów, premij i t. p. od takich papierów, mogą być zapisane tylko na rachunek zablokowany, nawet w tych przypadkach, kiedy obowiązujące przepisy przewidują możliwość przekazania tego rodzaju należności w drodze specjalnej (np. Austria, Gdańsk). Kwoty, potrzebne na dokonanie wspomnianych czynności, muszą być dostarczone bądź w dewizie, bądź z rachunku zagranicznego wolnego lub w inny sposób, przewidziany specjalnymi przepisami, odnoszącymi się do niektórych krajów (np. Austria, Gdańsk).

7. — Zezwolenia Komisji Dewizowej na przyjęcie papierów procentowych i dywidendowych do depozytu, przywóz z zagranicy, wysłanie zagranicę, sprzedaż lub przeniesienie do depozytu innej osoby takich papierów — podlegają opłacie manipulacyjnej na rzecz Komisji Dewizowej w wysokości $\frac{1}{2} \frac{0}{100}$ od wartości kursowej lub od wartości nominalnej, jeśli papiery nie są dopuszczone do notowań — o ile wartość przekracza kwotę zł 3 000¹⁾.

ULGI W KREDYTACH MELJORACYJNYCH PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO — p. str. 1015.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 17 do 22 sierpnia 1936 r.

Podobnie, jak i okres poprzedzający — okres sprawozdawczy na rynku dewizowym zachował słaby nastrój dla większości dewiz i w stopniu bardzo silnym ograniczone obroty. Zarówno markami niemieckimi, jak i koronami norweskimi w dalszym ciągu nie interesowano się zupełnie. Grupę dewiz zwiększających tworzą (zyski w zł na 100 jednostkach walutowych): belgi 0.10, floreny holenderskie 0.20, korony szwedzkie 0.05 i korony duńskie 0.15; zmniejszowały natomiast: dolary zwykłe Stanów Zjedn. o zł 0.00 $\frac{1}{8}$ i telegraficzne o zł 0.00 $\frac{1}{4}$ na \$ 1, funty szterlingi — o zł 0.01 na £ 1, franki francuskie o zł 0.01 i szwajcarskie o zł 0.08 na 100 frankach.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	5'31 $\frac{1}{2}$	5'31 $\frac{1}{4}$	5'31 $\frac{3}{8}$
" " " telegr.	\$ 1	5'31 $\frac{3}{8}$	5'31 $\frac{3}{8}$	5'31 $\frac{1}{2}$
Funty szterlingi	£ 1	26'77	26'72	26'73
Franki francuskie	100 fr.	35'00	34'99	34'99
Franki szwajcarskie	100 fr.	173'30	173'20	173'20
Belgi	100 blg.	89'77	89'58	89'68
Marki niemieckie	100 RM	—	—	—
Korony czeskosłow.	100 kor.	21'96	21'96	21'96
Liry włoskie	100 lir.	—	—	—
Floreny holenderskie	100 fl.	361'15	360'90	361'00
Guldeny gdańskie	100 guld.	—	—	—
Korony szwedzkie	100 kor.	137'95	137'75	137'80
Korony duńskie	100 kor.	—	—	119'35
Korony norweskie	100 kor.	—	—	—

Na rynku papierów lokacyjnych państwowych w zasadzie trwała mocna tendencja z okresu poprzedzającego; jedyny tu wyjątek stanowiła 6% Poż. Dolarowa, obiegająca — przy słabym zresztą zainteresowaniu — po kursie, obniżonym o 0.50% nom. Gros obrotów, jak zwykle, koncentrowało się przy 7% Poż. Stabilizacyjnej, która systematycznie zwiększając od początku okresu zamknęła swój bilans tygodniowy zyskiem w wysokości 1.00% nom.; o nieco mniej, gdyż o 0.75% nom., poprawiła swe notowania 5% Poż. Konwersyjna. Natomiast nie doszło zupełnie do transakcyj 5% Poż. Konwers. Kol. Jeśli chodzi o pożyczki premjowe — to sztuki i serje I emisji 3% Poż. Premjowej Inwestycyjnej obiegały po kursie utrzymanym, a sztuki II emisji i serje tejże emisji po kursie podwyższonym: w pierwszym wypadku — o zł 0.50, a w drugim — o zł 0.25. Druga z pożyczek premjowych — 4% Poż. Dolarowa — zwiększała o zł 0.50.

Stan rynku papierów lokacyjnych prywatnych nie uległ poprawie; w dalszym ciągu okazywane mu zainteresowanie było mi-

nimalne, powodując martwość tego rynku. Poza zniżkującymi o 0.50% nom. 5% L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r. — pozostałe papiery odnotowały następujące zyski (w % -ach nominalu): 4 $\frac{1}{2}$ % L. Z. Tow. Kred. Ziemińskiego 0.50, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Radomia z 1933 r. 1.00 i 5% L. Z. Tow. Kred. m. Siedlec z 1933 r. 1.50.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj- wyższy	Kurs naj- niższy	Ostatni kurs w tygodniu
Papiery państwowe				
3% Pożyczka Premjowa Inwestycyjna				w zł
I emisja sztuki	zł w zł. 100	64'00	63'00	64'00
" " serje	" " " "	79'00	77'00	79'00
II " sztuki	" " " "	62'75	61'15	62'75
" " serje	" " " "	74'75	74'50	74'75
4% Pożyczka dolarowa	\$ ¹⁾	48'25	47'25	48'00
w % % nominalu				
5% Pożyczka Konwersyjna	zł	47'00	46'50	46'75
5% " Konwers. Kol.	zł	—	—	—
6% " Dolarowa	\$	62'50	61'00	62'50
7% " Stabilizacyjna ²⁾	\$ ³⁾	49'50	47'50	49'50
				-50'25 ⁴⁾

Listy zastawne

i obligacje banków

7%	L. Z. Państw. Banku Roln.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8%	" " " "	zł w zł. 1927	94'00	94'00	94'00
7%	" Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8%	" " " "	zł w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
7%	Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8%	" " " "	zł w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
5%	Obl. Bud. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	—	—	—
5 $\frac{1}{2}$ %	L. Z. Banku " "	zł w zł. 1924	81'00	81'00	81'00
5 $\frac{1}{2}$ %	" " " "	zł w zł. 1927	81'00	81'00	81'00
5 $\frac{1}{2}$ %	Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1924	81'00	81'00	81'00
5 $\frac{1}{2}$ %	" " " "	zł w zł. 1927	81'00	81'00	81'00

Listy zastawne i obligacje

towarzystw kredytowych

4 $\frac{1}{2}$ %	L. Z. T-wa Kred. Ziemińskiego	zł	45'75	44'75	45'50
					-45'25
4 $\frac{1}{2}$ %	" " Pozn. Ziem. Kredyt.	zł	.	.	40'50
5%	" " Tow. Kred. m. Warszawy	zł	.	.	53'00
5%	" " " Kred. m. Warszawy z 1933 r.	zł	53'50	52'75	53'00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r.	zł	47'88	47'25	47'25
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Piotrkowa	zł	.	.	45'00
5%	" " " m. Radomia z 1933 r.	zł	39'00	38'75	39'00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Siedlec z 1933 r.	zł	.	.	29'00

Obligacje miast

VI	6% Poż. Konwers. m. Warszawy	zł	.	.	53'75
VIII i IX	6% " " " "	zł	.	.	51'00

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH⁵⁾

(maksimum—minimum—ultimo; w nawiasach—obroty)

	3 ÷ 8/VIII	10 ÷ 14/VIII	17 ÷ 21/VIII
New-York			
6% dolarowa			
1920	50—49 $\frac{1}{8}$ —50 (7 000)	52 $\frac{1}{2}$ —49 $\frac{1}{4}$ —50 $\frac{1}{4}$ (35 000)	50—50—50 (1 000)
8% Dillon			
1925	46 $\frac{7}{8}$ —44 $\frac{1}{8}$ —46 $\frac{1}{2}$ (95 000)	49 $\frac{3}{8}$ —46—49 (69 000)	50 $\frac{3}{4}$ —48 $\frac{3}{4}$ —50 $\frac{1}{2}$ (61 000)
7% stabilizac.			
1927	64—62—63 $\frac{1}{4}$ (47 000)	69—63 $\frac{3}{4}$ —68 (91 000)	70—70—70 (9 000)

¹⁾ \$ 5 = zł 44 57.

²⁾ Z wyłączeniem transzy francuskiej.

³⁾ \$ 1 = 5 18 fr. szwajc. = Hfl. 2 488 4.

⁴⁾ Dotyczy drobnych odcinków.

⁵⁾ Kursy w % -ach nominalu, obroty — w jednostkach walutowych danego kraju (w Medjolanie — w tysiącach).

7% Warszawy 1928	39 ¹ / ₈ —36—39 (70 000)	42—39 ¹ / ₈ —42 (65 000)	43—41—43 (54 000)
7% Śląska 1928	40 ³ / ₄ —37 ³ / ₄ —40 (23 000)	42 ³ / ₄ —40 ¹ / ₈ —42 ³ / ₄ (57 000)	43—41 ¹ / ₂ —43 (19 000)
Londyn 7% stabilizac. 1927	72'80—69'80 —71'80	76'68—71'93 —76'18	78'30—76'55 —77'80
Zurych 7% stabilizac. 1927	—	39'00—36'25 —38'50	—
Paryż 7% stabilizac. 1927	43'25—40'12	42'74—40'39	41'43—37'32
Medjolan 7% włoska 1924	g i e ł d a n i e c z y n n a		

Z BANKU POLSKIEGO

STAN RACHUNKÓW BANKU POLSKIEGO W DN. 10 SIERPNIA 1936 R.—Pierwsza dekada sierpnia w zakresie zwyczajnych obrotów walutowych Banku dała nadwyżkę skupu walut dewiz nad ich sprzedaż przez Bank, przyczem suma obrotów uległa nieznacznej niższości. W porównaniu z analogiczną dekadą ub. r. dekada sprawozdawcza wykazuje redukcję obrotów o jakąś $\frac{1}{3}$, ale skup był w b. r. wyższy, a tylko zmniejszyła się znacznie sprzedaż.

Pomyślnie kształtowanie się obrotów walutowych Banku sprawiło, że nastąpiła zwyżka rezerw walutowych, które podniosły się o $zł 2.1$ miljn. do $zł 10.4$ miljn., osiągając poziom nienotowany już od II dekady czerwca i tylko o $zł 1.4$ miljn. niższy od poziomu sprzed roku, t. j. w dn. 10/VIII ub. r.

Jednocześnie wzrósł w I dekadzie sierpnia i zapas złota, mianowicie dzięki drobnemu skupowi złota, dokonywanemu przez oddziały Banku. Skup ten wyniósł $zł 178$ tys. (w I dekadzie sierpnia ub. r. tylko $zł 80$ tys.), podnosząc zapas złota do $zł 166.1$ miljn. — poziomu o $zł 0.8$ miljn. wyższego niż przed miesiącem, ale zato bardzo poważnie, bo o $zł 145.1$ miljn., niższego niż przed rokiem.

Powyższy zapas złota w stosunku do sumy obiegu biletów bankowych i podlegającej pokryciu części natychmiast płatnych zobowiązań (przeżytki ich ponad 100 miljn., uznane przez statut za pewne niezmienné minimum tych zobowiązań) wyniósł na ultimo dekady sprawozdawczej 33.88%, czyli więcej niż na ultimo lipca, więcej także niż przed miesiącem, ale jednocześnie znacznie mniej niż przed rokiem, jak to wykazuje następujące zestawienie procentowego pokrycia złotem obiegu i zobowiązań:

	%
10/VII 1936	33'40
31/VII „	33'75
10/VIII „	33'88
10/VIII 1935	49'19

Wzrost procentu pokrycia w I dekadzie sierpnia był stosunkowo silniejszy niż wzrost sumy pokrycia, t. j. zapasu złota, bo jednocześnie zmniejszyła się suma obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań (właściwie ich części, podlegającej pokryciu), mianowicie z $zł 1173.7$ miljn. do $zł 1170.1$ miljn. (względnie z $zł 1073.7$ miljn. do $zł 1070.1$ miljn.).

Lekki spadek sumy obiegu i zobowiązań powstał jedynie dzięki niższości zobowiązań (z $zł 175.3$ miljn. do $zł 171.2$ miljn.), gdyż obieg biletów bankowych nie wykazał normalnej na początku miesiąca niższości, ale nawet (choć minimalnie) wzrósł — z $zł 998.4$ miljn. do $zł 998.9$ miljn.

Spadek zobowiązań w I dekadzie sierpnia dotyczy w niewielkim stopniu pozycji „różne rachunki”, które saldo obniżyło się z $zł 28.2$ miljn. do $zł 27.6$ miljn., głównie zaś — lokaty żyrowych, które — wbrew normalnej tendencji — skurczyły się z $zł 147.1$ miljn. do $zł 143.6$ miljn. Lokaty kas państwowych, utrzymujące się od bardzo długiego już czasu na bardzo niskim poziomie, wykazały w I dekadzie spadek o $zł 0.4$ miljn., lokaty zaś na rachunkach prywatnych obniżyły się o $zł 3.1$ miljn., osiągając poziom dość znacznie niższy niż przed miesiącem, a jeszcze silniej — niż przed rokiem, jak to widzimy z następującego zestawienia (w miljn. zł):

	Lokaty żyrowe:	
	kas państwowych	pozostałe
10/VII 1936	1'1	162'7
31/VII „	1'4	145'6

10/VIII 1936	1'0	142'5
10/VIII 1935	2'9	182'3

Obieg biletów bankowych wzrósł w I dekadzie sierpnia o $zł 0.5$ miljn., wykazując odmienną tendencję niż na początku poprzednich miesięcy b. r., kiedy z reguły następowało kurczenie się obiegu po ultimo miesięcznym (w I dekadzie stycznia o $zł 50.0$ miljn., lutego — o $zł 11.3$ miljn., marca — o $zł 28.1$ miljn., kwietnia — o $zł 7.2$ miljn., czerwca — o $zł 43.8$ miljn., lipca — o $zł 27.5$ miljn.) — z jednym jeszcze wyjątkiem, mianowicie I dekady maja, kiedy obieg wzrósł o $zł 0.1$ miljn.

Zwyżka obiegu w dekadzie sprawozdawczej o $zł 0.5$ miljn. doprowadziła go do poziomu wyższego niż przed miesiącem, a także niż przed rokiem, jak to wykazuje następujące zestawienie (w miljn. zł):

10/VII 1936	991'1
31/VII „	998'4
10/VIII „	998'9
10/VIII 1935	929'9

Drobnemu wzrostowi obiegu odpowiadał stosunkowo znacznie większy (choć w sumie niewielki) dopływ lokat żyrowych do Banku. Poza to zwyżkowo na obieg oddziaływał lekki dopływ złota i dewiz do Banku, zniżkowo zaś — spadek kredytów.

Zniżka kredytów Banku w dekadzie sprawozdawczej nie była jednak wielka. Przedewszystkiem — znów wbrew normalnej tendencji — nie skurczył się portfel wekslowy, zwiększając się nawet o $zł 0.2$ miljn. (w I dekadzie lipca — spadek o $zł 8.8$ miljn., czerwca — o $zł 5.6$ miljn., maja — o $zł 4.9$ miljn., marca — o $zł 5.8$ miljn., lutego — o $zł 22.7$ miljn. i stycznia — o $zł 53.3$ miljn., a tylko w I dekadzie kwietnia — wzrost o $zł 6.9$ miljn.). Portfel skupionych przez Bank biletów skarbowych (kurczący się już od początku lipca) obniżył się nieznacznie, bo tylko o $zł 1.4$ miljn. Jedynie pożyczki zastawowe spadły poważnie, bo o $zł 12.4$ miljn. (na ultimo lipca wzrosły o $zł 22.1$ miljn.).

W okresie miesięcznym — od końca I dekady lipca do końca I dekady sierpnia — portfel wekslowy lekko wzrósł, natomiast pozostałe z formy kredytów wykazały spadek, co liczbowo ilustruje następujące zestawienie (w miljn. zł):

	Wzrost (+)	lub spadek (—)
Kredyty dyskontowe	+ 3'9	
Pożyczki zastawowe		— 6'3
Bilety skarbowe		— 10'7

W okresie rocznym 10/VIII 1935 ÷ 10/VIII 1936 wzrósł nieznacznie bardzo portfel wekslowy, więcej niż podwoiły się pożyczki zastawowe, a portfel biletów skarbowych dość wydatnie skurczył się. Liczbowo ten ruch kredytów przedstawia poniższe zestawienie (w miljn. zł):

	Wzrost (+)	lub spadek (—)
Kredyty dyskontowe	+ 5'3	
Pożyczki zastawowe		+ 63'8
Bilety skarbowe		— 11'5

Co się tyczy innych operacji czynnych Banku, to nastąpił w dekadzie sprawozdawczej (podobnie jak w I dekadzie ultimowej lipca) spadek zapasu skupionych przez Bank monet i bilonu z emisji skarbowej, mianowicie o $zł 5.3$ miljn., natomiast wzrost portfelu skupionych przez Bank papierów kredytu długoterminowego, mianowicie o $zł 1.7$ miljn.

Całe bankowe pokrycie obiegu, obejmujące rezerwy walutowe i wszystkie formy operacji kredytowych Banku, kształtowało się w I dekadzie sierpnia w porównaniu ze stanem przed miesiącem następująco (w tys. zł):

	10/VII	31/VII	10/VIII
Waluty i dewizy	10 033	8 330	10 435
Weksle krajowe	631 166	634 874	635 102
Bilety skarbowe	55 619	46 258	44 879
Polskie monety srebrne i bilon	29 899	28 065	22 738
Pożyczki zabezpieczone zastawami	130 391	136 494	124 122
Papiery proc. własne	108 950	109 199	110 920
Dług Skarbu Państwa	90 000	90 000	90 000
Razem:	1 056 058	1 053 220	1 038 196

Obieg monet srebrnych i bilonu, emitowanych przez Skarb Państwa, wykazał w I dekadzie sierpnia wzrost — podobnie jak i obieg biletów, emitowanych przez Bank Polski — i to wzrost silniejszy, bo wynoszący $zł 5.1$ miljn. Zmiany w stanie i strukturze obiegu bilonowego wykazuje następujące zestawienie (w miljn. zł):

	10/VII	31/VII	10/VIII
Monety srebrne (10-, 5-, 2-złotowe)	318'5	326'2	330'6
w tem:			
10-złotówki	141'9	145'4	147'8
5-złotówki	113'7	115'7	117'2
Bilon srebrny i niklowy	80'1	83'1	83'8
Razem:	398'6	409'2	414'3

Całkowity obieg pieniężny, t. j. obieg biletów Banku Polskiego łącznie z obiegiem monet srebrnych i bilonu, wynosił na ultimo I dekady sierpnia zł 1 413'3 miljn. — wobec zł 1 389'7 miljn. przed miesiącem (dn. 10/VII b. r.) i zł 1 325'9 miljn. przed rokiem (dn. 10/VIII ub. r.).

Obieg łącznie z lokatami żyrowymi stanowił w dn. 10/VIII zł 1 556'9 miljn., czyli mniej więcej tyleż co przed miesiącem (zł 1 553'5 miljn.), a nieco więcej niż przed rokiem (zł 1 511'1 miljn.).

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

KRONIKA ZAGRANICZNA

OGÓLNE

O NOWY PODZIAŁ SUROWCÓW I KOLONIJ. — Państwa przeludnione i pozbawione, mimo swego wysokiego uprzemysłowienia surowców, a przede wszystkim Włochy, Niemcy, Japonia i Polska, wysuwają ostatnio kwestję nowego podziału kolonij, mandatów i rynków. Kwestja ta nie przestanie już być aktualna i będzie coraz częściej i energiczniej poruszana nie tylko w prasie, lecz i w Genewie. Należy pamiętać, że Liga Narodów dysponuje również, aczkolwiek jedynie teoretycznie, kolonjami, na które są porozdawane przez nią mandaty głównie tym państwom, które i bez tego posiadają nadmiar własnych i dawnych kolonij.

W związku z wysuwaniem żądania bardziej sprawiedliwego rozdziału surowców, ciekawem staje się pytanie, jak one są właściwie obecnie podzielone. Na pytanie powyższe odpowiedź dawano już niejednokrotnie w prasie zagranicznej, zwłaszcza w pismach angielskich, niemieckich i włoskich. Najbardziej chyba wyczerpujące dane przedstawił artykuł londyńskiego „The Economist”, ogłoszony zaraz po przemówieniu Sir Samuela Hoare w Genewie o konieczności przeprowadzenia ankiety międzynarodowej o udostępnieniu dla wszystkich krajów głównych surowców.

Według zestawienia, przytoczonego przez pismo powyższe, obszary i ludności, posiadane przez różne państwa europejskie, przedstawiają się następująco:

	Powierzchnia		Ludność	
	tys. km ²	% ogóln. pow.	liczba	% ludn. świata
Imperjum Brytyjskie i Egipt	35 597	27	511 612	25
Francja	12 540	9	86 110	4
Holandja	2 080	2	69 258	3
Stany Zjedn.	9 682	7	140 632	7
Związek Sowiecki	21 274	16	168 000	5'3
Reszta świata	51 766	39	1 069 040	53
w tem:				
Belgia	2 469	1'9	21 283	1'1
Portugalia	2 187	1'6	15 519	0'8
Hiszpanja	837	0'6	25 005	1'3

Z zestawienia powyższego wynika, że Imperjum Brytyjskie posiada 27% całego obszaru oraz panuje nad czwartą częścią ludności świata. Co do innych 2 wielkich państw kolonialnych — Francji i Holandji — stanowią one mniejsze od Z. S. R. R. i Stanów Zjedn. imperja — tak pod względem obszaru, jak i zaludnienia.

Tablica nie uwzględnia 2 wielkich mocarstw azjatyckich — Chin, których obszar wraz z kresami (Mandzurją, Mongolją, Tybetem i Turkiestanem Wschodnim) liczy ok. 11 miljn. km² i ponad 475 miljn. ludności, czyli tyle powierzchni i mieszkańców, ile cała Europa, oraz Cesarstwa Nipponu o obszarze 681 tys. km²

i przeszło 95 miljn. ludności (nie licząc w tem Mandzurji).

Imperjum Brytyjskie składa się pod względem obszaru przeważnie z dominjów — Kanady, Australji, Afryki Południowej, Nowej Zelandji, Irlandji i Nowej Ziemi, oraz Indji, których udział w zaludnieniu Imperjum jest największy. Dodajmy, że dominja prowadzi swą własną zupełnie niezależną od macierzy politykę migracyjną i celną.

Większe znaczenie dla interesującego nas zagadnienia posiada kwestja podziału podstawowych surowców pomiędzy wymienione wyżej organizmy polityczne. Tablica poniższa, podana również przez „The Economist”, obrazuje wyczerpująco udział różnych narodów zachodnich w produkcji światowej tych surowców, decydujących o potęgę przemysłowej i samowystarczalności gospodarczej, a więc i o potęgę politycznej i militarnej:

	Produkcja światowa	Imperjum Brytyjskie	Francja	Holandia	Stany Zjedn.	Z. S. R. R.	Reszta świata
Pszemica — miljn. q	1 312	23'4	9'1	0'3	10'9	21'2	35'1
Jęczmień „ „	379	14'6	10'3	0'3	6'9	17'8	50'1
Kukurydza „ „	1 100	5'9	1'4	1'4	55'0	4'3	32'0
Soja — tys. q	67 870	—	—	2'7	4'7	1'5	91'1
Oliwa roślinna — tys. q	13 550	20'6	12'4	9'7	—	—	57'3
Kawa „ „	24 980	2'1	0'9	4'4	1'2	—	91'4
Kakao „ „	5 800	55'0	12'4	0'3	0'2	—	32'1
Kopra „ „	16 260	25'0	2'3	34'2	34'6	—	3'9
Arachidy „ „	60 700	62'8	14'1	3'8	6'8	—	12'5
Nasiona lniane „ „	36 000	8'6	0'5	0'1	3'7	21'7	65'4
Bawełna „ „	51 000	24'4	0'2	—	49'2	7'1	19'1
Wełna — tys. tonn	1 659	50'9	3'5	0'1	12'3	3'8	29'4
Juta — tys. q	14 605	99'5	—	—	—	—	0'5
Kauczuk — tys. tonn	1 031	58'0	1'9	37'2	—	—	2'9
Węgiel — miljn. tonn	1 100	25'4	4'5	1'2	34'4	8'5	26'0
Węgiel brunatny — miljn. t	178	3'7	0'6	0'1	—	—	95'6
Nafta „ „	208	1'8	—	2'9	59'8	11'7	23'8
Ruda żelazna „ „	116	10'0	29'0	—	22'1	18'8	20'1
Miedź — tys. tonn	1 050	29'8	—	—	16'8	3'0	50'4
Nikiel „ „	45	94'3	—	—	0'2	2'2	3'3
Cyna „ „	122	43'1	1'0	16'4	—	—	39'5
Olów „ „	1 180	44'5	0'7	—	21'2	1'1	32'5
Cynk „ „	1 185	34'8	0'6	—	29'8	1'7	33'1
Chrom „ „	409	33'5	—	—	0'2	27'5	38'8
Siarka „ „	2 830	4'8	3'0	—	3'9	—	88'3
Mangan „ „	1 751	30'4	0'4	0'6	2'2	59'3	7'1
Piryty „ „	6 592	4'1	2'9	—	4'4	3'6	85'0
Bauksyt „ „	1 137	3'9	46'5	9'2	14'1	—	26'3
Potas „ „	1 910	0'2	19'8	—	6'9	—	73'1
Złoto — tys. kg	794	64'7	1'0	0'4	10'3	19'1	12'5
Srebro „ „	5 667	18'5	0'2	0'5	12'8	—	68'0

Jak widać z powyższego, Imperjum Brytyjskie posiada najróżnorodniejsze i najbogatsze zasoby surowców. Niema prawie surowców, którymi nie dysponowałyby Anglicy. Co do Francji — znaczne są jej bogactwa w zakresie plantacji oliwkowych, arachid, kakao, oraz rud żelaznych, bauksytu, potasu. Holandia natomiast odgrywa na rynku światowym ważną rolę w zakresie kopry, kauczuku i cyny. Stany Zjednoczone mogą kontrolować rynek światowy co do dostaw kopry, kukurydzy, bawełny, nafty, ołowiu, cynku i srebra. Sowiety mogą wpływać na rynek swymi dostawami pszenicy, nasienia lnianego i rud chromu i manganu.

Co się tyczy „reszty świata” — najpoważniejszymi produktami obrotu w handlu międzynarodowym są: pszenica, kukurydza, soja, olej roślinny, kawa, nasienie lniane, węgiel brunatny, miedź, ruda chromu, siarka, piryt, potas i srebro.

Wśród krajów, zaliczonych do „reszty świata”, wielką rolę odgrywają: w zakresie produkcji pszenicy — Argentyna, Włochy i Niemcy, w zakresie produkcji jęczmienia — Niemcy, Francja, Polska, Hiszpanja, Czechosłowacja, Argentyna, Turcja, Japonia i Korea, w zakresie kukurydzy — Ameryka Południowa i Europa Południowa, w zakresie soi — Mandzu-

ANGLJA

rja (76·7% całej produkcji światowej), w zakresie olejów roślinnych — Europa, kawy — Brazylja (72·7%), nasion lnianych — Argentyna, węgla brunatnego — Niemcy, miedzi — Europa, Chili, Peru, Meksyk, Japonia i Kongo Belgijskie, cyny — Boliwia, ołowiu — Meksyk, Niemcy, Hiszpanja, Jugosławja, cynku — Europa, zwłaszcza Niemcy, potasu — Niemcy i srebra — Meksyk, Boliwia, Peru, Japonia, Niemcy, Jugosławja i Hiszpanja.

Co do produkcji niektórych surowców — Imperjum Brytyjskie jest w stanie dzierżyć w mniejszym lub większym stopniu kontrolę nad rynkiem światowym w dziedzinie następujących surowców: kakao, arachidów, wełny, juty, kauczuku, niklu i złota, których posiada ponad 50% zasobów światowych, dalej — rudy manganu i chromu, cynku, ołowiu i cyny (ponad 30%), wreszcie — pszenicy, olejów roślinnych, kopry, bawełny, węgla, miedzi i srebra (ponad 20%).

Zatem większością zasobów surowcowych dysponuje niezaprzecalnie Imperjum Brytyjskie, na które spada z tego względu przede wszystkim obowiązek pomyśleć o tem, w jaki sposób należałoby zaspokoić potrzeby innych narodów i państw, domagających się nowego podziału surowców, kolonij i mandatów.

W. G. D.

FRANCJA

RZĄDOWY PROGRAM ROBÓT PUBLICZNYCH. — Jednym z kompleksu zadań, jakie obecny Rząd francuski postawił przed sobą, jest zmniejszenie bezrobocia drogą wzmożenia robót publicznych; projekt rządowy robót publicznych został przez Parlament przyjęty.

Plan robót, przewidziany na lata 1936 ÷ 1939, wymagać będzie kapitału ok. 20 miljard. franków. Czynniki zainteresowane twierdzą, że suma ta nie jest bynajmniej zbyt wielką; jest ona mniejsza niż w programach podobnych prac, wykonanych w Niemczech, Włoszech i Z. S. R. R. Premier Blum wyjaśnił, że naumyślnie nie prelimitowano wyższej kwoty, aby z jednej strony nie wywołać zwykłej cen materiałów budowlanych, a z drugiej — aby nie spowodować napływu robotników cudzoziemskich. W końcowych miesiącach 1936 r. utrzymywać się będzie w ruchu jedynie te roboty, które rozpoczęte były w b. r.

Na pierwszą transzę robót przewiduje się kredyt 4 miljard., i Rząd został upoważniony do przyniesienia odpowiednich kroków jeszcze przed dn. 31/XII b. r. Na roboty z resortu Ministerstwa Rolnictwa i Oświaty przypadnie czwarta część. Minister Gospodarstwa Narodowego upewnił sfery rolnicze, iż na prace na wsi przeznaczonych będzie 1½ miljard. franków. Ustawa upoważniła Rząd do skracania terminów w procedurze wywłaszczeniowej, do płacenia w rentach państwowych po kursie dnia odszkodowań właścicielom nieruchomości, oraz do reorganizacji instytucji, mających się zająć wykonaniem programu robót publicznych.

W swych pracach przygotowawczych Rząd nie myśli narazie o wypuszczeniu nowych bonów skarbowych, ani o sięganiu do rezerw Skarbu Państwa; jedynie tylko Skarb Państwa udzieli awansu w wysokości 500 miljard. franków, które będą zwrócone po rozpoczęciu robót.

W Parlamencie podniesione były objeKCje co do ewentualnej podwyżki cen artykułów spożywczych, które mogą nastąpić w związku z większym zapotrzebowaniem na materiały budowlane i inne. Rząd odpowiedział, że podwyższając jednocześnie koszty produkcji i zwiększając ją, rozłoży koszty na większą ilość sprzedanych towarów, ograniczając w ten sposób zwykłe cen.

BUDŻET NA ROK 1936/37. — Tegoroczna mowa bieżąca Kanclerza Skarbu Chamberlaina przyniosła szereg niespodzianek. Obok zmian w podatku dochodowym i zaostrzenia środków przeciwko unikaniu podatków — propozycje, dotyczące znacznego podwyższenia cła od herbaty, przedłużenia i rozszerzenia

ochrony celnej przemysłów kluczowych, jak również inne propozycje natury finansowo-gospodarczej wyłyły dość nieoczekiwanie.

Przedłożony projekt budżetu na rok 1936/37 jest skolei piątym budżetem obecnego Kanclerza Skarbu i w dalszym ciągu hołduje zasadzie budżetu zrównoważonego.

Rozwój budżetu w Anglii przedstawiał się w ostatnich latach następująco (w milj. £):

	1929/30	1930/31	1931/32	1932/33	1933/34	1934/35	1935/36	1936/37
Wydatki	815	858	851	827	809	805	845	894·2
Dochody	829	881	851	859	775	797	842	803·7
Deficyt (—) lub nadwyżka (+)		— 14	— 23	0	— 32	+ 34	+ 8	+ 3
								+ 0·5

Anglja rozpoczęła akcję sanowania swego budżetu już w 1931 r. Akcja ta poszła w 2 kierunkach: 1) obniżenia strony rozchodowej budżetu i 2) podwyższenia dochodowej. Po stronie rozchodowej największe niebezpieczeństwo dla budżetu stanowiła stale wzrastająca w związku z pogłębiającą się depresją gospodarczą ogólna kwota zasiłków dla bezrobotnych. Akcja sanacyjna poszła zatem przede wszystkim w kierunku obniżenia tych zasiłków, obniżenia uposażeń urzędniczych oraz z drugiej strony w kierunku podwyżki podatków, w szczególności najwydatniejszego z nich — podatku dochodowego.

Zapoczątkowana w ten sposób akcja dała wyniki pomyślne. Budżet został nietylko zrównoważony, ale występująca w między czasie poprawa gospodarcza w kraju pozwoliła nadto na poczynienie w następnych budżetach szeregu poważnych zmian, w szczególności pod kątem zmniejszenia nacisku fiskalnego na społeczeństwo. Z jednej więc strony wprowadzono szereg ulg w podatku dochodowym, z drugiej zaś podniesiono niektóre pozycje wydatków, przede wszystkim tych, które padły ofiarą poprzednich „cięć” budżetowych. Przywrócono więc przede wszystkim zapomogi dla bezrobotnych oraz pobory urzędnicze do wysokości z 1931 r. Mimo tych niekorzystnych dla samego budżetu zmian równowaga budżetowa została utrzymana.

Przy takim dorobku zjawiał się obecny Kanclerz Skarbu w Parlamencie z projektem budżetowym na 1936/37 r. W tym roku jednak w swej tece ministerjalnej nie przyniósł prezentów ani dla podatników ani urzędników ani też bezrobotnych, jak to był zwykły czynić w ostatnich latach. Przeciwnie, zwrócił się do społeczeństwa o nowe „ofiary” dla Skarbu, mimo że dochody Państwa ostatnio stale wzrastały. Wpływ z podatków w ostatnim roku mimo obniżek stawek dał o £ 36 milj. więcej niż w roku poprzednim. Podatek dochodowy osiągnął wysokość z roku najlepszej konjunktury, t. j. z 1929 r., podczas gdy podatek spadkowy osiągnął wysokość jak nigdy dotychczas.

Dla ogólnej orientacji podane są poniżej główne pozycje budżetu na rok 1936/37 w porównaniu z wykonaniem budżetu za rok 1935/36 (w milj. £):

	1935/36	1936/37
D o c h o d y ¹⁾ :		
Podatki bezpośrednie	404·9	420·0
w tem:		
podatek dochodowy	238·1	248·0
dodatek do pod. doch.	51·0	54·5
podatki spadkowe	87·9	89·0
opłaty	25·8	27·0
inne	2·1	1·5
Cła	196·6	204·0
Akcyzy	106·7	110·0

¹⁾ Na podstawie obowiązujących obecnie stawek podatkowych.

Opłaty od pojazdów mechanicznych	4·9	5·0
Wpływy niepodatkowe	39·7	37·6
Urzędy samowystarczalne	91·8	95·8
Razem:	844·7	872·4

W y d a t k i:		
Obsługa długu narodowego	237·9	235·3
Obrona narodowa	136·9	158·2
Administracja państwowa	375·1	378·8
Koszt dozbrojenia	—	25·6
Urzędy samowystarczalne	91·8	95·8
Razem:	841·7	893·7

Jak już wyżej wspomniano, budżet na rok bieżący wzrósł o ok. £ 49 milj., bijąc rekord wysokości po wojnie.

Dług narodowy wynosił na dz. 1/IV b. r. zawrotną sumę £ 7807 milj. (na dz. 1/IV 1913 r. £ 649·8 milj.). Dla budżetu jednak ma znaczenie nie wysokość długu, lecz jego roczna obsługa. Wysokość brytyjskiego długu narodowego nie wykazała od marca 1934 r. istotniejszych zmian, natomiast koszt jego obsługi zmniejszył się o ok. £ 4·8 milj. — dzięki obniżeniu stawek procentowych w związku z dokonaniem w swoim czasie konwersjami niektórych pożyczek. W bieżącym roku obsługa długu narodowego ma w dalszym ciągu nieznacznie się obniżyć i wynieść £ 235·3 milj. — wobec £ 237·9 milj. w poprzednim roku. Tak więc ważna pozycja w wydatkach — obsługa długu — nie wykazuje większych zmian w nowym budżecie.

Za wzrost zaprojektowanego budżetu całkowicie odpowiedzialny jest budżet obrony narodowej. Wydatki na ten cel prelimituje się w wysokości £ 158·2 milj. (wobec £ 136·9 milj. w zeszłym roku i £ 77·1 milj. w roku 1913/14); kwota ta nie obejmuje dodatkowych wydatków na dozbrojenie, które zgodnie z ogłoszonym planem wyniosą w bieżącym roku okragło £ 25·6 milj. (przyczem całość tego planu obliczona jest na kilka lat na kwotę kilkuset milionów). Wzrost zatem budżetu wojskowego wyniesie £ 46·9 milj., czyli mniej więcej tyle, ile wzrost całego budżetu.

Inne pozycje wydatków nie wykazują większych zmian.

Dla pokrycia wzrostu budżetu przewiduje się 2 następujące możliwości: 1) zwykłe wpływy spowodu ożywiającego się życia gospodarczego, 2) nowe wpływy na skutek przeprowadzenia specjalnych zabiegów finansowo-gospodarczych, przeważnie o charakterze zwykłych podatkowych.

Jak z wyżej zamieszczonej tablicy wynika, Kanclerz Skarbu spodziewa się, że zwykła wpływów spowodu wzrostu konjunktury przyniesie ok. £ 26 milj., z czego na podatki przypadnie około £ 15 milj., a na cła i akcyzy ok. £ 11 milj. Co do reszty — sięgnięto do starej metody: podwyższenia podatków. I tak, zaproponowana podwyżka cła od herbaty o 2 d od 1 lb, czyli o 50%, oraz od piwa o £ 1 od beczki — ma dać dodatkowo

£ 3·5 miljn. Dla zrównoważenia budżetu użyto również finansów samodzielnego dotychczas funduszu drogowego. Propozycja Kanclerza przewiduje mianowicie zniesienie tej samodzielności i włączenie całego funduszu do budżetu państwowego. Resztę niepokrytej kwoty ma dać najwydatniejszy z podatków — podatek dochodowy. Dotychczasową jego stawkę standardową podwyższa się o 3 d do sh 4/9 od £ 1 czyli z 22½% na 23¾%; da to dodatkowo dość pokaźną sumę ok. £ 15 miljn. Jednocześnie dla złagodzenia ciężaru tego podatku przewiduje się podwyższenie minimum wolnego od podatku z £ 170 na £ 180 dla małżeństwa i potrącenia z £ 50 na £ 60 na każde dziecko, co daje ubytek w wysokości ok. £ 2 miljn. Na czysto zatem podwyżka podatku dochodowego ma dać ok. £ 12 miljn., co łącznie wystarczyłoby dla pokrycia reszty deficytu.

Dla zwiększenia wydajności podatku dochodowego zaproponowano również szereg środków, mających na celu niedopuszczenie do t. zw. „legalnego” unikania tego podatku. W szczególności unikanie podatku drogą tworzenia spółek jednoosobowych, przekazywania pieniędzy zagranicę ma być na przyszłość uniemożliwione. W odniesieniu do tego ostatniego wypadku projekt przewiduje, że „osoby, przebywające zwykle w Wielkiej Brytanii, które przekazują swoje kapitały w taki sposób, że dochód z tych kapitałów staje się płatnym na rzecz osób, przebywających lub zamieszkających poza Zjednoczonym Królestwem, a które przytem mają możliwość korzystania obecnie lub w przyszłości z jakiegokolwiek dochodu tej zagranicznej osoby, winny być opodatkowane od tego dochodu tak długo, jak długo dochód ten podlegałby podatkowi jako osiągnięty w Zjednoczonym Królestwie”. Wyjątek stanowi tylko wtedy, gdy osoba zainteresowana dostatecznie udowodni, że przeniesienie kapitału lub pokrewna operacja została uskuteczniiona nie w celu uniknięcia podatku dochodowego. Obustrzono również przepisy, odnoszące się do t. zw. spółek rodzinnych (pozostających pod kontrolą nie więcej niż 5 osób).

Na zakończenie należy stwierdzić, że przedstawiając projekt budżetu Rząd zdecydował się na utrzymanie równowagi budżetowej oraz na sfinansowanie, wbrew pewnym przewidywaniom, planu dozbrojenia przynajmniej w jego fazie początkowej nie w drodze pożyczki, lecz przez podwyższenie podatków. Wysokość obciążenia podatkowego jest w Anglii bardzo duża. Jak podaje Kanclerz, obywatel brytyjski wpłacił w ub. r. tytułem podatków (bez podatków samorządowych) £ 15/6/1, obywatel włoski £ 6/2/4 i amerykański £ 6/14/4; w b. r. ciężar ten jeszcze bardziej wzrosnie, a w latach następnych wzrastać będzie nie tylko ze względu na wydatki na dozbrojenie, lecz także ze względu na wzrost wydatków na utrzymanie zwiększonej siły zbrojnej. Ma to oczywiście również duże znaczenie dla zagranicy, w szczególności dla krajów, które mogłyby w innych warunkach ewentualnie liczyć na angielski rynek kredytowy.

M. M.

PROJEKT POPIERANIA ROLNICTWA.

— Szkocka izba rolnicza opracowała plan popierania rolnictwa brytyjskiego, które znajduje się w trudnej sytuacji spowodowanej niskimi cenami rynkowymi. Jako główny argument wzmocnienia krajowej produkcji rolniczej wysuwa się konieczność uniezależnienia się od zagranicy na wypadek wojny. Ta tendencja ujawnia się wyraźnie w podstawowych wytycznych planu, które przedstawiają się następująco:

Wzmocnienie produkcji roślinnej i hodowlanej ma być tak znaczne, aby w razie potrzeby mogła ona być szybko i wydatnie powiększona.

Należy otoczyć specjalną opieką szkolenie nowych wykwalifikowanych sił w rolnictwie i dążyć do optymalnego wykorzystania możliwości pracy dla nich.

Intensyfikacja produkcji krajowej nie może stać na przeszkodzie zabezpieczeniu przywozu na wypadek wojny. Konieczne jest także umożliwienie przechowywania znacznych zapasów.

Ponieważ urzeczywistnienia tego nowego planu wymaga znacznych zasobów finansowych, przeto przewiduje się stworzenie specjalnego funduszu „Special Agricultural Fund”. Administracja tego funduszu ma spocząć w rękach wyznaczonej przez Rząd stałej rady „Permanent Agricultural Commission”. Fundusz ma udzielać poparcia finansowego najbardziej przez spadek cen zagrożonym gałęziom rolnictwa, a specjalnie tym, których egzystencję podrywa import. Podobnie ma popierać kupców, handlujących produktami krajowymi.

Dla zasilania funduszu rolnego przewiduje się wpływ z celi i opłat od artykułów importowanych. Zdaniem szkockiej izby rolniczej, nie będą one uciążliwsze od obecnego systemu kontyngentów i zakazów przywozu. Stawki mogą być niewielkie, gdyż znaczny ilościowo import gwarantuje dostateczne wpływy.

NIEMCY

POROZUMIENIE GOSPODARCZE Z LITWĄ. — Stosunki pomiędzy Niemcami a Litwą, które pozostawały ostatnimi czasy wiele do życzenia — uległy znacznej poprawie w wyniku zawarcia w dn. 5/VIII w Berlinie traktatu gospodarczego, składającego się z 4 części: 1) układu o wzajemnej wymianie towarów, 2) umowy clearingowej co do rozrachunków w obrotach handlowych, 3) porozumienia weterynaryjnego i 4) układu o małym ruchu granicznym. Traktat powyższy posiada nie tylko znaczenie gospodarcze, lecz ma się również przyczynić do polepszenia stosunków politycznych.

Układ, o którym mowa, został zawarty na okres roczny, a mianowicie do dn. 31/VII 1937 r., i już obowiązuje. Nowy traktat, uzupełniający umowę handlową i nawigacyjną z października 1928 r., ma za zadanie oprzeć obroty handlowe na zasadzie wzajemności oraz je rozszerzyć.

W okresie lat 1926 ÷ 1930 obroty handlowe niemiecko-litewskie były nader ożywione, wynosząc RM 50 ÷ 60 miljn. rocznie. Najwyższy poziom osiągnęły one w 1930 r., gdy przywóz niemiecki z Litwy wyniósł RM 67·9 miljn., a wywóz na Litwę — RM 60·1 miljn. Z chwilą dojścia do władzy narodowych socjalistów, a więc w 1933 r., obroty te spadły przeszło 3-krotnie i zmniejszyły się od tego czasu coraz bardziej, jak to ilustruje zestawienie następujące (w miljn. RM):

	Wywóz z Litwy do Niemiec	Przywóz z Niemiec na Litwę
1933	22	19
1934	15	14
1935	2·6	6·7

Z liczb powyższych wynika również, że bilans handlowy, który kształtował się poprzednio na korzyść Litwy, stał się w 1935 r. ujemnym dla tego kraju. Poza to jest widoczne z tego zestawienia, że w ostatnim roku sprawozdawczym ogólny spadek obrotów był tak znaczny, że groził już prawie zerwaniem stosunków handlowych pomiędzy obu krajami.

Jak już wyżej zaznaczono, największą uciążliwość w tym okresie ekspozycji litewskiej do Niemiec. Przyczyną tego było przedewszystkiem zastosowanie ostatnio przez Niemcy nieurzędowego bojkotu w stosunku do produktów

rolnych Litwy, a to celem zmuszenia tego kraju do ustępliwości pod względem politycznym. Zawierając nowy traktat, Niemcy miały na celu zaopatrywanie się w litewskie produkty rolne, a Litwa — wykorzystanie nader pojemnego rynku niemieckiego dla zbytu tych produktów oraz do wyrównania biernego dla siebie bilansu handlowego.

Traktat przewiduje w pierwszym roku wymianę towarów na kwotę RM 12·6 miljn., czyli 30 miljn. litów, przyczem oba kraje zobowiązują się, że nie będą kupowały więcej niż strona druga. Niemcy mają importować z Litwy przedewszystkiem świnie, które stanowią zwykle główną część przywozu z tego kraju i których import jest obliczony na RM 3·6 miljn. Kontyngent masła ustalono na RM 2·5 miljn., jaj — na RM 0·5 miljn., bydła ubojowego i cieląt — na RM 0·4 miljn., drzewa — na RM 1 miljn., jarzyn — na RM 1 miljn., lnu — na RM 0·5 miljn., gęsi — na RM 0·5 miljn., oraz różnych innych produktów (zboże, nasiona, koniczyna, raki, szczeciina, skóry surowe i t. d.) — na mniejsze sumy. Naogół 2/3 wywozu litewskiego do Niemiec będą stanowiły zwierzęta, mięso i produkty mleczarskie. Natomiast Litwa będzie sprowadzała z Niemiec przeważnie wyroby przemysłowe.

Chcąc uwzględnić specjalne interesy ludności niemieckiej w okręgu klajpedzkim, Niemcy zapewniły sobie w traktacie prawo nabywania 40% kontyngentu świń na terytorjum Klajpedy i to bezpośrednio od producentów. Jak się łatwo domyśleć, koncesja ta nosi m. in. charakter polityczny. Ponieważ władze litewskie kontrolują handel swego kraju, ustępstwo powyższe stanowi również poważny wyłom w systemie handlu zagranicznego Litwy. Wreszcie dzięki temu zastrzeżeniu Niemcy zacieśniają swe stosunki gospodarcze, a przez to i polityczne, z mniejszością niemiecką na Litwie.

Układ przewiduje następnie, że i pozostałe 60% kontyngentu świń będą transportowane do Niemiec przez Klajpedę. W tym wypadku w grę mają wchodzić jednak względy weterynaryjne.

Co do umowy clearingowej — to rozrachunki pomiędzy obu państwami nie nastarczą poważnych trudności, bo zakupy obu stron mają być mn. w. zrównane w kwocie ok. RM 12·6 miljn.

Pozatem traktat zawiera nader ważne dla Litwy postanowienie, zgodnie z którym podczas tranzytu bydła i mięsa litewskiego przez Niemcy, na terytorjum niemieckim nie będą już ustanowione, jak dawniej, specjalne punkty kontroli.

Porozumienie o małym ruchu granicznym wprowadza 10-kilometrową strefę graniczną. Naskutek tego specjalne przywileje uzyskuje miasto Tylża. Jednocześnie strefa ta obejmuje prawie połowę okręgu Klajpedy. W ten sposób mniejszość niemiecka na pograniczu otrzymuje możliwość wejścia w bezpośredni kontakt gospodarczy z Rzeszą.

Po upływie rocznego terminu obowiązywania układu może on być przedłużony, o ile obie strony dojdą w tym przedmiocie do porozumienia przed dn. 1/VII 1937 r. Porozumienie to ma przeważnie na celu zmianę kontyngentów towarowych.

Oceniając znaczenie polityczne traktatu, półurzędowe pismo „Deutsch Diplomatisch-Politische Korrespondenz” zaznacza: „Układ oznacza nową pracę pozytywną Niemiec, która ułatwi sytuację w Europie Wschodniej. Układ powitać z radością wszyscy ci, komu zależy na utworzeniu pokojowych i bezpiecznych warunków w Europie, a to głównie dlatego, że niedawno jeszcze przypisywano Niemcom najgorsze zamiary w stosunku do ich sąsiadki Litwy, tylko z tego powodu, że Niemcy

interesowały się losem Niemców w okręgu kłajpedzkim. Pogłoski o tych zamiarach zostały obecnie obalone”.

W. D.

RUMUNJA

UTWORZENIE NAJWYŻSZEJ RADY GOSPODARZEJ.—Po kilku nieudanych próbach powołana została do życia w Rumunii Najwyższa Rada Gospodarcza, podporządkowana Prezydjum Rady Ministrów. Zakres jej działania będzie następujący:

a) udzielanie zasadniczych opinii przy projektach ustaw o charakterze gospodarczym lub socjalnym — niezależnie od tego, czy projekty te wychodzą z Iona Rządu, czy też stanowią inicjatywę parlamentarną;

b) udzielanie opinii o projektach wszelkich układów i umów o charakterze gospodarczym, finansowym lub socjalnym, dalej delegowanie, na życzenie Rządu, ekspertów i rzeczoznawców do komisji, oraz współpraca przy opracowywaniu tekstów układów i umów,

c) przeprowadzanie studjów i badań w zakresie zagadnień gospodarczych, finansowych i socjalnych.

Bez zasięgnięcia opinii Najwyższej Rady Gospodarczej żaden projekt, dotyczący spraw gospodarczych, nie może być wniesiony do Izby Ustawodawczej.

Jak z powyższego wynika, znaczenie Rady Gospodarczej jest duże i rola jej — daleko idąca.

Członkowie Rady, w liczbie 26, mają być wybrani na okres 5-letni w sposób następujący: 5 delegatów ze Związku Izb Rolniczych, 4 przemysłowców i 4 kupców, jako delegatów Związku Izb Handlowo-Przemysłowych, 3 delegatów ze Związku Izb Rzemieślniczych, 10 delegatów, wysuniętych przez Radę Ministrów, a mianowicie: 1 delegat Najw. Rady Bankowej, 1 delegat Zjednoczonych Syndykatów Rolniczych, 1 delegat Zjedn. Przemysłowców w Rumunii, 1 delegat Centralnej Kasy Dobroczynności Publicznej, 1 delegat Centr. Kasy Kooperatyw, oraz po 1 delegacie ministerstw: Rolnictwa, Przemysłu i Handlu, Pracy i Opieki Społecznej, Robót Publicznych i Komunikacji, oraz Skarbu.

HISZPANJA

UCHYLENIE MORATORJUM WEKSLOWEGO.—Dekret Rządu madryckiego uchylił z dniem 17/VIII (który to termin został przesunięty do dn. 19, a potem do dn. 20 b. m.) moratorium wekslowe. Weksle płatne za okazaniem mogą być natychmiast przedstawione do zapłaty. Termin płatności akceptów, nieprzyjętych w okresie moratorium, będzie biegł od chwili zaakceptowania. Zobowiązany wekslowo może jednak usprawiedliwić zwłokę — o ile ma ona związek z ostatnimi wypadkami w Hiszpanji. O ile wierzyciel nie uzna tego usprawiedliwienia za wystarczające, to może zaskarżyć dłużnika do sądu rozjemczego (bez sporządzania protestu). Sąd rozjemczy, powołany postanowieniem tego samego dekretu, albo zezwała na przesunięcie terminu płatności, albo stwierdza bezpodstawność uchylenia się dłużnika od zapłaty we właściwym terminie. W tym ostatnim wypadku posiadacz weksłu może natychmiast sporządzić protest. Od decyzji sądu rozjemczego służy prawo apelacji do wyższej, również w dekrecie przewidzianej, instancji.

Zwłoka jest niedopuszczalna przy sumach mniejszych niż 250 pesetów.

Do czasu przywrócenia normalnego prawodawstwa handlowego wszystkie prawa posiadacza weksłu pozostają w mocy, nawet gdy weksel nie zostanie w terminie przedstawiony do zapłaty. Weksle, płatne inaczej jak natychmiast

lub w pewien czas po okazaniu — uważane będą, zgodnie z nowym dekretem, za płatne w 25 dni po pierwotnym terminie.

Oczywiście, że wszystkie powyższe przepisy nie mają wpływu na możliwość transferu zagranicę należnych z weksli sum; w dalszym ciągu wymagana jest do tego zgoda madryckiej Centrali Dewiz.

BRAZYLJA

IMPORT ŻELAZA I STALI.—W okresie ostatnich lat produkcja żelaza i stali w Brazylii wykazuje poważny wzrost. W okresie lat 1928÷1935 produkcja krajowa wzrosła z 72 869 t do 175 871 t. Mimo tego wzrostu produkcja pozostaje jednak daleko w tyle za zapotrzebowaniem wewnętrznym. Przywóz żelaza i stali wynosił w 1928 r. 107 579 t, w 1935 r. — 98 566 t; produkcja krajowa pokrywa więc obecnie 67% zapotrzebowania — wobec 33% w 1928 r.

Wobec tego jednak, że przywóz ma tendencję rosnącą (począwszy od najniższego stanu w 1931 r., kiedy wynosił 26 230 t) — możliwości eksportu żelaza i stali do Brazylii przedstawiają się raczej korzystnie, przyczem konkurencja produkcji krajowej jest mniej groźna, niż to mogłoby się wydawać na pierwszy rzut oka.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH.—Ceny w okresie 9 ÷ 22/VIII b. r. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires i Liverpoolu — w \$, w Hamburgu — w Hfl. — za 100 kg):

	9 ÷ 15/VIII	17 ÷ 22/VIII	Wzrost (+) lub spadek (-)
P s z e n i c a			
Berlin . . .	21'90	21'90	—
Praga . . .	164'61	164'61	—
Chicago . . .	4'78	4'91	+ 2'7
Buenos Aires	3'92	3'94	+ 0'5
Liverpool . .	4'09 ¹ / ₂	4'24	+ 3'6
Wiedeń . . .	33'08	33'87 ¹ / ₂	+ 2'3
Hamburg . . .	6'67	6'66	- 0'2

	16'20	129'12	3'15	26'44	3'69
Ż y t o					
Berlin . . .	16'20	16'20	—	—	—
Praga . . .	129'12	129'12	—	—	—
Chicago . . .	3'15	3'34	+ 6'0	—	—
Wiedeń . . .	26'44	24'43 ¹ / ₂	- 0'02	—	—
Hamburg . . .	3'69	3'82	+ 3'5	—	—

	115'16	4'62	3'74	26'12 ¹ / ₂	4'02
O w i e s					
Berlin . . .	—	—	—	—	—
Praga . . .	115'16	115'16	—	—	—
Chicago . . .	4'62	3'25	- 29'7	—	—
Buenos Aires	—	—	—	—	—
Liverpool . .	3'74	3'74	—	—	—
Wiedeń . . .	26'12 ¹ / ₂	26'12 ¹ / ₂	—	—	—
Hamburg . . .	4'02	4'20	+ 4'4	—	—

	129'50	5'92	—
Jęczmień browarowy			
Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	129'50	129'50	—
Chicago . . .	5'92	6'10	+ 3'0
Wiedeń . . .	—	30'92	—
Hamburg . . .	—	—	—

METALE

ŻELAZO.—W I połowie sierpnia ogólna sytuacja na światowym rynku żelaza była niejednolita. W Anglii i Niemczech panowało w dalszym ciągu ożywienie, w Belgii zaznaczyła się pewna poprawa, podczas gdy

we Francji położenie było nadal niewyjaśnione. Międzynarodowy kartel gwoździ i drutu (Iweco) został przedłużony do końca 1940 r. Międzynarodowe biuro sprzedaży blachy cienkiej rozpoczęło swą działalność od dn. 1 b. m. Warunki przystąpienia Anglii do międzynarodowego kartelu stali zostały już ostatecznie uregulowane, pozostały do załatwienia niektóre sprawy drobniejsze, jak: obniżenie angielskich ceł przywozowych na żelazo o 10% od wartości, a także ustalenie pewnych kwot przywozowych dla krajów, nienależących do kartelu, jak: Stany Zjedn., Kanada, Japonia, Szwecja i Z. S. R. R. Spodziewana po dojściu do ostatecznego porozumienia z Anglią wyżka cen kartelowych została wprowadzona tylko na niektórych rynkach europejskich (sh 3 na 1 t żelaza prętowego i formowego), na innych zaś (głównie wschodnio-azjatyckich) ceny zostały nawet obniżone (o sh 7 ÷ 10 na t) ze względu na konkurencję japońską.

W poszczególnych krajach położenie na wewnętrznych rynkach żelaza przedstawiało się następująco:

W Niemczech ogólny stan rynku żelaznego był w dalszym ciągu pomyślny; odnosi się to zwłaszcza do rynku wewnętrznego, gdyż wywóz ulegał pewnym wahaniom. Przewidywania na najbliższą przyszłość są również korzystne, gdyż trwa ożywiony ruch inwestycyjny (np. ma być zbudowanych ok. 10 tys. m nowych mostów), ruch budowlany też jest bardzo silny, nie mówiąc już o intensywnych zbrojeniach. Największe zapotrzebowanie panuje na żelazo kształtowe, co się wyraziło w dużym wzroście produkcji: z 96 tys. t w styczniu b. r. do 135 tys. t w czerwcu (35%). Wywóz tego gatunku żelaza jest ograniczony, np. w czerwcu stanowił 9·8 tys. t. Wytwórczość (ok. 330 tys. t miesięcznie) i zbyt żelaza prętowego utrzymuje się mniej więcej na tym samym poziomie od początku roku. Złwłaszcza są poszukiwane stale wysokogatunkowe. Terminy dostaw wynoszą dla gatunków handlowych 6 ÷ 8 tygodni, a dla stali specjalnych 3 ÷ 4 miesiące. Duże zapotrzebowanie panowało również na krajowym rynku blachy wszelkiej grubości. Eksport blachy grubej zmniejszył się znacznie, średniej — nieco się zwiększył, a cenniejszej — pozostał bez zmiany. Zbyt wewnętrzny szyn pozostawał bez zmiany, wywóz zaś wzrósł poważnie, a mianowicie z 19·3 tys. t w maju do 38·7 tys. t w czerwcu. Ogromny wzrost eksportu wykazały rury, gdyż o 81 tys. t w czerwcu; w lipcu i sierpniu zapowiada się wywóz jeszcze lepszy.

We Francji wprowadzenie 40-godzinnego tygodnia pracy zagraża poważnymi trudnościami w hutnictwie francuskim. Wywoła ono albo zmniejszenie produkcji, albo też konieczność przyjęcia nowych 10 tys. robotników. Ponieważ brak jest bezrobotnych wykwalifikowanych robotników francuskich, trzeba byłoby sprowadzić cudzoziemców. Z drugiej zaś strony zmniejszenie produkcji pociągnęłoby za sobą wzrost cen, konieczność przywozu niektórych artykułów z zagranicy i wpłynęłoby ujemnie na eksport.

Na belgijskim rynku żelaza, pomimo okresu letniego, zaznaczyło się duże ożywienie. Złwłaszcza wzrósł eksport do Ameryki Południowej i Środkowej. Stany Zjedn. wykazują zainteresowanie dla żelaza profilowego i prętowego, a Japonia — dla półwyrobów. Sezon letni odbił się tylko na wywozie do Anglii, który się zmniejszył. Zbyt na rynku wewnętrznym był zadowalający. Zamówienia, udzielone przez Cosibel, osiągnęły w okresie sprawozdawczym 65 tys. t, z czego na eksport wypada 65%.

W Anglii na rynku żelaza panowało duże ożywienie w przeciwieństwie do zwykłego

w sierpniu zastoju. Popyt na żelazo na rynku wewnętrznym był tak duży, że tylko nieznaczna nadwyżka pozostawała na wywóz. Wślad za zwykłą cen eksportowych angielskich nastąpiła także wyżka ze strony kartelu stali na niektórych rynkach europejskich. Cała produkcja surowki znajduje natychmiastowy zbytny na rynku krajowym, i huty mają trudności z wykonaniem zaległych zamówień. Jednakże sytuacja jest naogół lepsza niż przed kilku tygodniami, i dostawy odbywają się bardziej regularnie. Już teraz są zawierane kontrakty na I kwartał 1937 r. Na rynku półwyrobów panuje wielkie ożywienie, i niektóre huty zalegają z wypełnieniem zamówień, chociaż pracują w pełnej wydajności. W zbyciu wyrobów gotowych daje się zauważyć lekkie sezonowe osłabienie, chociaż i tutaj stan zatrudnienia jest bardzo dobry.

Ceny wywozowe żelaza większych wytwórców europejskich: Anglii, Belgii wraz z Luksemburgiem i Francji — w £ zł. fob port — notowane były w dn. 14/VIII 1936 r., jak następuje:

	Wielka Brytania	Belgia i Luksemburg	Francja
	za 1016 kg	za 1000 kg	
S u r ó w k a:			
odlewn. Nr. III (2'5-3'0% Si)	—	1.19.0	1.19.0
tomasowska	—	1.18.0	—
fermatytowa	—	—	—
ferromangan	—	—	—
P ó ł w y t w ó r:			
kęsy	—	2. 7.0	2. 7.0
platyny	—	2. 8.0	2. 8.0
W y t w o r y g o t o w e:			
żelazo sztabowe	—	3. 3.6	3. 3.6
belki	—	3. 1.6	3. 1.6
kątowniki	—	3. 2.6	3. 2.6
blacha okrętowa, rezerwarowa i t. p.	—	—	—
szyny stalowe	—	5.10.0	5.10.0
bednarka	—	4. 0.0	4. 0.0
drut - walcówka	—	4.10.0	4.10.0
blacha tomasowska	—	4. 9.0	4. 9.6
blacha czarna (24 gage)	—	—	—
drut ocynkowany	—	6. 7.6	6. 7.6
gwoździe druciane	—	5.10.0	5.10.0

METALE NIEŻELAZNE. — W I połowie sierpnia, pomimo niespokojnego nastroju, panującego na światowym rynku me-

tali, wskutek hiszpańskiej wojny domowej i rozruchów, wybuchających w innych krajach — poziom cen utrzymał się na dosyć stałym poziomie, ze względu na zwiększone zużycie metali i korzystny stan zapasów. Tendencja jest nierównomierna, gdyż miedź i ołów wykazują usposobienie mocne, podczas gdy cyna i cynk zniżkują. Zwyżka ceny platyny o £ ½ na uncji nastąpiła wskutek pogłosek o mającym powstać kartelu platynowym, co spowodowało zakupy spekulacyjne. Należy jednak przypuszczać, że zwyżka ta się nie utrzyma.

Na rynkach poszczególnych metali położenie przedstawiało się następująco:

Na rynku miedzi panowała tendencja mocna. W lipcu b. r. sprzedaż miedzi w Stanach Zjedn. osiągnęła rekordową wysokość 175 468 short t (po 907 kg), czyli 159 169 t. Ubytek produkcji miedzi w Hiszpanji, wywołany wojną domową, został zrównoważony przez zezwolenie ze strony kartelu na zwiększenie wytwórczości w innych krajach o 5% od 1 b. m. Istnieje nadzieja, że obecny korzystny stan rynku miedzi utrzyma się przez czas dłuższy, przyczem możliwość pewnej nieznacznej zwyżki cen nie jest wykluczona.

Na rynku cyny panował nastrój niespokojny i tendencja zniżkowa. Przyczyniły się do tego pogłoski o rozbiciu się rokowań z Siamem co do przedłużenia ograniczeń produkcji. W razie zawarcia porozumienia z Siamem i Kongo belgijskim ceny cyny mogłyby dojść najwyżej do poziomu £ pap. 200.

Rynek ołowiu wykazywał tendencję stałą. Była ona jeszcze wzmocniona przez ubytek dostaw z Hiszpanji wskutek wojny domowej. Wogóle na rynku tym ustalił się stan równowagi, który utrzyma się zapewne przez czas dłuższy.

Rynek cynku w dalszym ciągu przedstawiał się bardzo słabo. Wskutek ostatecznego rozbicia się rokowań co do wznowienia kartelu cynkowego, na rynku londyńskim zaznaczyła się wzmocniona podaż cynku ze strony krajów kontynentalnych przy zniżkowej tendencji cen. Nie jest jednak prawdopodobne, aby ceny spadły znacznie poniżej obecnego poziomu.

Ruch cen poszczególnych metali w okresie sprawozdawczym kształtował się następująco (pierwsza liczba oznacza transakcje gotówkowe, druga — terminowe): miedź standard zyskała w obu wypadkach po £ 13/16, miedź elektrolityczna i rafinowana podniosły się w cenie o £ 1 ¼, cyna zniżkowała o £ 2 ¼ wzgl. o £ 2 ½, ołów za gotówkę pozostał bez

zmiany, a w transakcjach terminowych zwyżkował o £ 3/8. Cynk zniżkował o £ 3/8 wzgl. ¼, platyna podrożała o £ ½ na uncji, srebro za gotówkę pozostało bez zmiany, a na termin spadło o d 1/16 na uncji, złoto zniżkowało o d 5 ½ na uncji. Blacha biała i inne metale zmian nie wykazały.

— Na rynku starych metali zaznaczyła się lekka tendencja zwyżkowa. W Niemczech ceny były regulowane rozporządzeniami. We Francji notowano w dn. 14/VIII (w nawiasie — ceny z dn. 20/VII) następujące ceny — we fr. fr. za 100 kg loco Paryż: miedź 222 (217), bronz 202 (197), mosiądz 115 (110), cynk 60 (60), ołów 105 (100).

W poniższym zestawieniu podane są ceny wymienionych metali — w £ za 1 c16 kg, z wyjątkiem: blachy białej, która notowana jest w sh za skrzynkę o 112 arkuszach o wym. 20" X 14" X 0.24 mm, platyny — w £ za uncję, złota — w sh za uncję i srebra — w d za uncję:

Metal	Poprzedni okres ultimo	Okres maksym. ultimo	Okres minimum	Okres sprawozdawczy ultimo
M i e d ź standard:				
kasa .	37 ¹³ / ₁₆ -7/8	39 ¹ / ₁₆ 38	38 ³ / ₄ -18 ¹ / ₁₆	
term. .	38 ¹ / ₁₆ -1/8	39 ¹ / ₁₆ 38 ⁵ / ₁₆	39-1/16	
elektrol. .	41 ³ / ₄ -42 ¹ / ₄	43 ¹ / ₂ 42	43-1/2	
rafinow. .	40 ³ / ₄ -42	43 ¹ / ₄ 41	42-43 ¹ / ₄	
C y n a:				
kasa .	184 ³ / ₄ -85	185 ¹ / ₂ 181 ¹ / ₈	182 ¹ / ₂ -8 ³ / ₄	
term. .	181 ¹ / ₂ -82	184 ¹ / ₂ 178	179-1/2	
O ł ó w:				
kasa .	16 ³ / ₄	16 ¹³ / ₁₆ 16 ⁵ / ₁₆	16 ³ / ₄	
term. .	16 ¹ / ₂	17 16 ³ / ₈	16 ¹ / ₈	
C y n k:				
kasa .	13 ⁷ / ₈	13 ⁷ / ₈ 13 ³ / ₈	13 ¹ / ₂	
term. .	14	14 ¹ / ₈ 13 ⁵ / ₈	13 ³ / ₄	
G l i n:				
dla kraju	100	100	100	100
„ zagr.	—	—	—	—
N i k i e l:				
dla kraju	200-205	205	200	200-205
„ zagr	200-205	205	200	200-205
B l a c h a				
biała .	18.9-19.1 ½	19.1 ½	18.9	18.9-19.1 ½
P l a t y n a				
„spong“	8	8 ½	8 ½	8 ½
S r e b r o:				
kasa .	19 ¹ / ₂	19 ⁹ / ₁₆ 19 ¹ / ₂	19 ¹ / ₂	19 ¹ / ₂
term. .	19 ⁹ / ₁₆	19 ⁹ / ₁₆ 19 ¹ / ₂	19 ¹ / ₂	19 ¹ / ₂
Z ł o t o .	138.9 ½	138.7 ½	138.4	138.4

PRZEDRUK DOZWOLONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 5 12 50 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu.

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZAGRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki — zł 600; II i III str. okł. — zł 500; str. zwycz.: 1 str. — zł 400, 1/2 str. — 250, 1/4 str. — zł 150, 1/8 str. — zł 90. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓLEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, 1/2 str. — zł 110, 1/3 str. — zł 80, 1/4 str. — zł 70, 1/8 str. — zł 55, 1/16 str. — zł 40, 1/32 str. — zł 20. Za ogłoszenia listkowe, tabelaryczne, bilansowe i t. p. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor naczelny: CZESŁAW PECHE

Redaktor: WACŁAW SZURIG

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
JERZY LUBOWICKI

Redaktor działu rolniczego:
CZESŁAW BOBROWSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
BOLESŁAW KACZMARKIEWICZ

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL“

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Siew“, Hodowla Roślin w Włoszanie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 11 września 1936 r. o godz. 17 w lokalu Towarzystwa Łowieckiego w Poznaniu, ul. Młyńska 9, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności Spółki i przedłożenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1935/36 r.; 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1935/36 r. oraz udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 5) Wybór członków Rady Nadzorczej oraz ustalenie djet dla Rady Nadzorczej w myśl § 5 statutu; 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, podlegają stwierdzeniu według księgi akcjonariuszów Spółki „Siew“.

Zarząd: (—) Czesław Danielewicz, (—) Stefan Chosłowski.
1865-33-35

II OGŁOSZENIE

Niniejszem zawiadamiamy, że w dn. 11 września 1936 r. o godz. 6 popoł. odbędzie się w lokalu Towarzystwa Ubezpieczeń „Przyszłość” Sp. Akc. w Warszawie, przy ul. Królewskiej 35

XVI ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Tow. Ubezpieczeń „Przyszłość“, Spółka Akc. w Warszawie

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie, wybór przewodniczącego i skrutatorów; 2) Sprawozdanie Rady Zarządzającej z działalności i sprawozdanie rachunkowe za 1935 r.; 3) Zatwierdzenie zamknięcia rachunkowego za 1935 r.; 4) Ustalenie ilości członków Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej i ich wybór; 5) Ustalenie wynagrodzenia członków Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 6) Wnioski i zapytania.

Prawo do głosowania na Walnym Zgromadzeniu mają akcjonariusze, którzy najpóźniej na 8 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożyli swoje akcje w Zarządzie Spółki.

Dodatkowe sprawy na porządek dzienny mogą być zgłoszone najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Rada Nadzorcza.
1867-33-35

III OGŁOSZENIE

Likwidatorzy Spółki Akcyjnej pod nazwą Spółka Akcyjna „Cukrownia Trawniki“

zawiadamiają, że zgodnie z uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dn. 4 lipca r. b.

Spółka przeszła w stan likwidacji

co zgłoszone zostało do Wydziału Rejestrowego Sądu Okręgowego w Lublinie w dn. 17 lipca 1936 r.

Jednocześnie likwidatorzy na zasadzie art. 449 Kodeksu Handlowego (Dz. Ust. R. P. Nr. 57 z dn. 27 czerwca 1934 r., poz. 502) wzywają wierzycieli Spółki do zgłoszenia swoich pretensyj do Spółki (poczta Trawniki) w ciągu sześciu miesięcy od daty niniejszego ogłoszenia.
1816b

II OGŁOSZENIE

Zarząd Cukrowni Unisław, Spółki Akcyjnej w Unisławiu

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 12 września 1936 r. o godz. 15 w pokoju konferencyjnym Cukrowni Unisław Sp. Akc. w Unisławiu odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Sprawozdanie Zarządu; 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej z przedłożeniem bilansu i wniosek o udzielenie absolutorjum; 3) Uchwała o podziale czystego zysku; 4) Wybór nowych członków Zarządu w miejsce statutowo ustępujących PP. właściciela dóbr ryc. Franciszka Kauffmanna, Szyborno i właściciela dóbr ryc. Ludolfa hr. Alvenslebena, Cichoradz; 5) Wybór nowych członków Rady Nadzorczej w miejsce statutowo ustępujących PP. właściciela dóbr Jana Szlosowskiego Dębiny i dzierżawcy dóbr ryc. Jerzego Fiedlera, Wybcz; 6) Sprawa zelektryfikowania cukrowni i przystosowania jej urządzeń do produkcji cukru białego.
1892

POSTANOWIENIE

Sąd Okręgowy w Cieszynie, jako rejestrowy zarządza w ts. rejestrze handlowym dział BI-213 przy spółce handlowej

Cukrownia Chybie, Spółka Akcyjna w Chybiu

wykreślenie wszystkich dotychczasowych wpisów, w ich miejsce zaś wpis następujący:

Firma: Cukrownia Chybie, Spółka Akcyjna.

Siedziba: Chybie.

Przedmiot przedsiębiorstwa: fabrykacja i rafinowanie cukru, sprzedaż cukru oraz działalność przemysłowa i handlowa w zakresie cukrownictwa, jak również przeróbka produktów ubocznych, odpadkowych i pochodnych, a także fabrykacja spirytusu i drożdży.

Kapitał akcyjny: zł 3 000 000.00.

Ilość i wartość nominalna akcji: 30 000 po zł 100.00.

Zarząd składa się z dwóch członków. Do składania oświadczeń i podpisywania w imieniu Spółki konieczne jest współdziałanie dwóch członków Zarządu lub jednego członka Zarządu łącznie z prokurentem.

Członkowie Zarządu: inż. Adam Piotrowski, Tadeusz Dembiński.

Prokurenci: inż. Rudolf Krajewski, Robert Cielecki i Jan Rożyło — łącznie.

Rodzaj Spółki: akcyjna.

Pismo przeznaczone do ogłoszeń: „Monitor Polski” i „Polska Gospodarcza”.

Uchwałą Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dn. 28/X 1935 r. Nr. rep. 206/35 zmieniono i uwzględniono z przepisami K. H. statut Spółki.

Data wpisu: 30 grudnia 1935 r.

1904

R. H. B. II. 187

POSTANOWIENIE

Dnia 26 czerwca 1936 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział II Handlowy, w sprawie firmy:

Kolej Lokalna Kraków—Kocmyrzów, Spółka Akcyjna

postanawia wpisać do rejestru handlowego:

Likwidatorami wybrano: Prof. dr. Adama Krzyżanowskiego, Roberta Ceceniowskiego, Mgr. Bolesława Kaczmarskiego, Dr. Juliana Kaczkowskiego.

Spółka została rozwiązana i przeszła w stan likwidacji.

Data wpisu: 27 czerwca 1936 r.

1888

Śląski Zakład Kredytowy, Spółka Akcyjna w Bielsku

dotychczasowe wpisy wykreślił i wpisał:

Firma brzmi odtąd: Śląski Zakład Kredytowy, Spółka Akcyjna, z dodaniem w razie potrzeby, tłumaczenia w języku francuskim: Crédit Silésien Société Anonyme, lub w języku niemieckim: Schlesische Kredit-Anstalt Aktiengesellschaft.

Siedziba przedsiębiorstwa (zakładu głównego): Bielsko.

Oddział: w Katowicach.

Przedmiot przedsiębiorstwa: Prowadzenie przedsiębiorstwa bankowego, a w szczególności dokonywania następujących czynności bankowych:

1) eskont i reeskonto weksli i innych terminowych zobowiązań, opiewających na walutę krajową i zagraniczną;

2) kupno i sprzedaż papierów wartościowych na rachunek własny i obcy oraz przyjmowanie walorów na przechowanie;

Nabywanie własnych akcji i udzielanie pożyczek na własne akcje jest niedozwolone; bank nie może również nabywać papierów dywidendowych na rachunek własny na sumę, przewyższającą połowę kapitału zakładowego;

3) udzielanie pożyczek, zaliczek, kredytów w rachunku bieżącym lub w formie akceptów oraz na zastaw towarów i papierów wartościowych;

4) udzielanie pożyczek hipotecznych na nieruchomości i przyjmowanie w drodze cesji zahipotekowanych wierzytelności;

5) przyjmowanie sum pieniężnych na rachunek bieżący;

6) wydawanie akredytyw i wykonanie wszelkich przekazów;

7) zakładanie i finansowanie przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych;

8) inkaso weksli oraz wszelkich innych dokumentów i papierów;

9) ubezpieczanie papierów wartościowych od strat w wypadku ich wylosowania;

10) udzielanie poręczeń.

Kapitał akcyjny wynosi zł 3 000 000 wpłacony w całości podzielony na 30.000 sztuk akcji na okaziciela po zł 100 wartości nominalnej.

Członkowie zarządu: Dr. Jakób Podczaski, Zygmunt Pollak, Dr. Kazimierz Weinstein, Stanisław Wojtyła.

Prokurenci: Fryderyk Kestel, Dawid Richtmann, Leopold Rotter, Izydor Broder, Ferdynand Grubner. Prokura jest łączna.

Reprezentuje spółkę dwóch członków zarządu łącznie albo członek zarządu łącznie z prokurentem lub dwóch prokurentów łącznie.

Rodzaj osoby prawnej: spółka akcyjna.

Pismo przeznaczone do ogłoszeń: „Monitor Polski”, „Gazeta Urzędowa Województwa Śląskiego” i „Polska Gospodarcza”.

Uchwałą Walnego Zgromadzenia z dn. 26 marca 1936 r. numer repertorium 465 statut spółki zmieniono i uzgodniono z przepisami kodeksu handlowego, a Ministrowie Skarbu oraz Przemysłu i Handlu na zmianę tę zezwolili postanowieniem z dn. 2 października 1935 r. Zarządzono z urzędu powyższy wpis w rejestrze oddziału w Katowicach. 1889

I OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna Polskiego Towarzystwa Składów Naftowych w likwidacji

zawiadamia, że w dn. 5 października r. b. o godz. 18 (ul. Wspólna 8 m. 1) odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie Komisji Likwidacyjnej wraz ze sprawozdaniem kasowym za okres od 26/VI 1935 r. do 5 X 1936 r. i udzielenie absolutorjum Komisji; 2) Ostateczna likwidacja Towarzystwa i sprawa przechowania ksiąg i dokumentów; 3) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, życzący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć akcje lub świadectwa depozytowe na tydzień przed terminem Zgromadzenia w siedzibie Komisji (Warszawa, Wspólna 8 m. 1). 1886-35-37

II OGŁOSZENIE

Zarząd T-wa Budowy i Eksploatacji Kolei Dojazdowych w Polsce SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE BUDŻETOWE

odbędzie się w dn. 9 września 1936 r. o godz. 12 w siedzibie Spółki przy ul. Stalowej 60 w Warszawie z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie;

2) Wybór przewodniczącego;

3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie budżetu na 1937 r.;

4) Odczytanie sprawozdania Komisji Szacunkowej, powołanej przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu do oszacowania majątku Spółki a to zgodnie z art. 441 § 3 Kodeksu Handlowego;

5) Ustalenie nowego bilansu otwarcia na dz. 1 stycznia 1936 r.;

6) Zmiana statutu, a mianowicie:

§ 4. — Uchyła się ustęp pierwszy i zastępuje treścią następującą: „Kapitał akcyjny Spółki wynosi według majątkowego bilansu brutto na dz. 1 stycznia 1936 r. zł 900 000.00 (dziewięćset tysięcy) i podzielony jest na 9 000 akcji. Wartość imienna każdej akcji wynosi zł 100.00 (sto)”.

§ 12. — Uchyła się treść dotychczasową i zastępuje następującą: „Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbywa się najpóźniej w maju każdego roku”.

§ 13. — W ustępie 1, zdanie 1 skreśla się wyraz „Sprawozdawczego”. W ustępie 1 zdanie 2 po wyrazie „ubiegły” dodaje się wyrazy „jak również budżetu i planu działalności na rok następny”. Uchyła się ustęp drugi.

§ 14. — Wyrazy „Prawo o Spółkach Akcyjnych” zastępuje się wyrazami „Kodeks Handlowy”.

§ 17. — Uchyła się zdanie drugie ustępu 1 oraz ustęp 2 i zastępuje treścią następującą: „Pierwsze ogłoszenie w „Monitorze Polskim” powinno być dokonane przynajmniej na trzy tygodnie, a drugie przynajmniej na dziesięć dni przed terminem Zgromadzenia”.

§ 27. — Uchyła się treść dotychczasową i zastępuje następującą: „Zarząd składa się najmniej z trzech członków, wybieranych przez Walne Zgromadzenie spośród akcjonariuszów lub poza ich grona na okres lat trzech. Ilość członków Zarządu określana będzie przez Walne Zgromadzenie co trzy lata, w związku z wyborami do Zarządu”.

§ 31. — Uchyła się zdanie ostatnie.

§ 45. — W ustępie 2, zdanie 2 skreśla się wyraz „sprawozdawczem”.

§ 54. — Wyrazy „prawa o Spółkach Akcyjnych z dn. 22 marca 1928 r. („Dziennik Ustaw R. P.” Nr. 39 poz. 383)” zastępuje się wyrazami „Kodeksu Handlowego”.

§ 62. — W ustępie ostatnim wyrazy „Prawie o spółkach akcyjnych „Dz. Ust. R. P.” Nr. 39, poz. 383 z 1928 r.)” zastępuje się wyrazami „Kodeksie Handlowym”.

§ 66.—Wyrazy „prawa o spółkach akcyjnych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 39, poz. 363 z 1928 r.)” zastępuje się wyrazami „Kodeksu Handlowego”.

7) Udzielenie Zarządowi zezwolenia na hipoteczne obciążenie majątku Spółki;

8) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Zgromadzeniu, powinni złożyć w Spółce najpóźniej na 7 dni przed jego odbyciem bądź swoje akcje bądź też świadectwa depozytowe na złożenie ich u notariusza lub w krajowej instytucji kredytowej. 1895

W tutejszym rejestrze handlowym dział B pod nr. 94 przy firmie:

„HATEMORSK” TOWARZYSTWO DLA HANDLU I TRANSPORTU MORSKIEGO, SPÓŁKA AKCYJNA W GDYNI

6 maja 1936 r. dopisano:

Firmę wykreślono z urzędu.

1891

Sąd Rejestrowy w Gdyni.

Zarząd Spółki Akcyjnej Przemysłu Włóknistego (Société Anonyme de l'Industrie Textile)

o kapitale 36 milionów franków francuskich z siedzibą w Paryżu 76 rue de la Victoire, zaprasza PP. Akcjonariuszów na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

zwołane w drodze nadzwyczajnej, które odbędzie się w piątek dn. 18 września 1936 r. o godz. 14.30 w lokalu Zarządu, 76 rue de la Victoire w Paryżu z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie Rady Zarządzającej; 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 3) Uchwalenie nowego brzmienia uchwały Nr. 2, powziętej przez Walne Zgromadzenie z dn. 29 czerwca 1936 r.; 3) Zatwierdzenie w razie potrzeby uchwał, 1, 3, 4, 5 i 6 powziętych przez wyżej wymienione Zgromadzenie.

Akcjonariusze pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu winni złożyć swe akcje najpóźniej do dn. 2 września br. w Paryżu: w Société Générale de Crédit Industriel et Commercial 66 de la Victoire w Paryżu, w paryskich oddziałach miejskich i podmiejskich tego banku lub na prowincji w bankach miejscowych zastępujących powyższą instytucję, w Brukseli: w Société Belge de Crédit Industriel et Commercial, 60 rue Royale. Po myśli postanowień art. 31 statutu Walne Zgromadzenie składa się ze wszystkich akcjonariuszy posiadających najmniej 10 akcji pełnowpłaconych. Akcjonariusze, posiadający mniej niż 10 akcji, mają prawo połączyć się celem uzyskania pożądanej ilości akcji i być zastąpieni przez jednego z nich. Akcjonariusze mogą być reprezentowani na Walnym Zgromadzeniu jedynie przez pełnomocnika, który sam jest członkiem tego Zgromadzenia.

1900

I OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryki Celulozy i Papieru Zasław—Zagórz

SPÓŁKA AKCYJNA

podaje do wiadomości, że w dn. 25 września 1936 r. o godz. 11 rano w kancelarii Adwokata Józefa Polikiera (Nowogrodzka 43) odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z porządkiem obrad:

1) Zagajenie zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu, bilans i rachunek zysków i strat za ostatnie lata operacyjne; 3) Likwidacja spółki; 4) Wybór komisji Likwidacyjnej; 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący przyjąć udział w Walnym Zgromadzeniu winni zgłaszać swoje akcje conajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w biurze Zarządu od godz. 10—12, w Warszawie, przy ul. Wiejskiej 14.

1896

I OGŁOSZENIE

Zarząd „Elektrowni Okręgowej na Sanie, Spółka Akcyjna“

podaje do wiadomości, że w dn. 25 września 1936 r. o godz. 12-ej rano w kancelarii adwokata Józefa Polikiera (Nowogrodzka 43) odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z porządkiem obrad:

1) Zagajenie zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu, bilans i rachunek zysków i strat za ostatnie lata operacyjne; 3) Likwidacja spółki; 4) Wybór Komisji Likwidacyjnej; 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący przyjąć udział w Walnym Zgromadzeniu winni zgłaszać swoje akcje conajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w biurze Zarządu od godz. 10—12, w Warszawie, przy ul. Wiejskiej 14.

1897

I OGŁOSZENIE

Zarząd Polskich Zakładów Philips, Spółka Akcyjna

podaje do wiadomości, iż Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów, ogłoszone w Polsce Gospodarczej Nr. Nr. 32 i 33 nie odbędzie się w dn. 25 sierpnia r. b.

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

Polskich Zakładów Philips Spółka Akcyjna odbędzie się w dn. 25 września r. b. o godz. 5 po poł. w siedzibie Zarządu Spółki przy ul. Karolkowej 36/44 Warszawa.

Porządek obrad:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za okres operacyjny od 1/V 1935 r. — 30/IV 1936 r.;
- 4) Udzielenie absolutorjum Zarządowi z wykonania przez niego obowiązków;
- 5) Powzięcie uchwały o podziale zysków;
- 6) Wybór nowego członka Rady Nadzorczej;
- 7) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, życzący sobie brać udział w Walnym Zgromadzeniu winni złożyć swoje akcje w siedzibie Spółki, lub też dowody na złożenie akcji w Rotterdamsche Bankvereinigung N. V. w Rotterdamie, albo w Swiss Bank Corporation w Londynie, najpóźniej na tydzień przed Walnym Zgromadzeniem.

1890

RHB II 219

POSTANOWIENIE

Dnia 3 sierpnia 1936 r.

Sąd okręgowy w Krakowie Wydział II Handlowy w sprawie firmy

„ARTIGRAPH“ ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE DLA WYROBU REKLAM ARTYSTYCZNYCH I OPAKOWAŃ Z PAPIERU I BLACHY, SPÓŁKA AKCYJNA

postanawia wpisać do rejestru handlowego:

Firma Spółki brzmi: „Artigraph“ Zakłady Przemysłowe dla Wyrobu Reklam Artystycznych i Opakowań z Papieru i Blachy Spółka Akcyjna“.

Członkowie Zarządu Richard Bruchsteiner i Dr. Harald Reininghaus ustąpili. W ich miejsce ustanowiono członkami Zarządu Zdzisława Kamińskiego i Abrama Majera Baniuka.

Zmieniono §§ 1, 11, 12, 16, 17, 19, statutu: Rada Nadzorcza składa się conajmniej z 6 a najwyżej z 12 członków, wybieranych przez Walne Zgromadzenie.

Data wpisu: 3 sierpnia 1936 r.

1887

Spółka Akcyjna „Nasza Księgarnia“ w Warszawie

Bilans zamknięcia na dz. 31 marca 1936 r.

AKTYWA. — Ruchomości zł 29 164.81; Kasa zł 17.28; P. K. O. zł 2 129.90; Papiery procentowe zł 2 948.00; Udziały zł 500.00; Towary zł 339 892.35; Dłużnicy zł 117 605.62; Różni za n/weksle gwaranc. zł 13 000.00; **Razem zł 505 257.96.**

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 120 000.00; Kapitał zapasowy zł 38 035.45; Fundusz specjalny zł 40 000.00; Kapitał amortyzacyjny zł 12 360.19; Akcepty zł 51 100.00; Wierzyciele zł 202 198.66; N/wgwarancje wekslowe zł 13 000.00; Czysty zysk zł 28 563.66; **Razem zł 505 257.96.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 230.00; Koszty sprzedaży zł 159 133.46; Koszty kredytów zł 1 254.38; Podatki zł 14 384.31; Inne wydatki zł 795.49; Strata na odbiorcach zł 900.56; Czysty zysk zł 28 563.66; **Razem zł 205 261.86.**

MA. — Zysk brutto na sprzedanych towarach zł 203 465.12; Inne zyski zł 237.00; Odsetki w P. K. O. zł 369.61; Odzyskana strata na odbiorcach z ub. r. zł 1 190.13; **Razem zł 205 261.86.**

1894

II OGŁOSZENIE
RADA NADZORCZA

Ziemińskiego Towarzystwa Parcelacyjnego, Spółki Akcyjnej

we Lwowie, ul. Szajnochy 2

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszy, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 11 września 1936 r. o godz. 10 przed poł. w lokalu Spółki przy ul. Szajnochy L. 2 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu z przebiegu i stanu interesów Spółki oraz przedłożenie bilansu;
- 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej, dotyczące bilansu, rachunku strat i zysków i ich zatwierdzenie oraz udzielenie absolutorjum władzom Spółki;
- 4) Wybór członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej na dalszy okres;
- 5) Wnioski.

Prawo do głosowania na Walnym Zgromadzeniu mają akcjonariusze, którzy najpóźniej na 8 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożą swoje akcje w Zarządzie Spółki.

1884-34-35

Rada Nadzorcza.

Zarząd Spółki Akcyjnej

Cukrowni i Rafinerji „Borowiczki“

niniejszem zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 24 września 1936 r. o godz. 18 w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Langiewicza Nr. 17 odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności Spółki za 1935/36;
- 3) Zatwierdzenie bilansu, rachunku zysków i strat za 1935/36 r. oraz podział zysku;
- 4) Udzielenie absolutorjum Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej;
- 5) Zatwierdzenie budżetu i planu działania na rok operacyjny 1936/37, udzielenie Zarządowi prawa kredytowania się i przekraczania budżetu o 10% oraz przenoszenie z jednej pozycji na drugą;
- 6) Wybory członków Rady Nadzorczej;
- 7) Wolne wnioski PP. Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu winni złożyć swe akcje, względnie świadectwa depozytowe przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w biurze Cukrowni „Borowiczki“ w Warszawie, Warecka Nr. 9 m. 16 z zachowaniem przepisów art. 59 Prawa o Spółkach Akcyjnych.

1893-35-36

III ogłoszenie o otwarciu likwidacji Spółki

Kolej Lokalna Kraków—Kocmyrzów, Spółka Akcyjna

w l i k w i d a c j i

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Kraków — Kocmyrzów“ uchwaliło w dn. 23 maja 1936 r.

otwarcie likwidacji Spółki

z dn. 1 czerwca 1936 r.

Wobec tego zzywa się wierzycieli Spółki do zgłoszenia wierzytelności do dn. 1 marca 1937 r. w Biurze Małopolskich Kolei Lokalnych we Lwowie, przy ulicy Jagiellońskiej Nr. 1 II p.

Likwidatorowie

Robert Ceceniowski m. p.
Dr. Julian Kaczkowski m. p.
Mgr. Bolesław Kaczmarkiewicz m. p.
Prof. Dr. Adam Krzyżanowski m. p.
1901

Towarzystwo Ubezpieczeń „Europa“, Spółka Akcyjna

Bilans w dn 31 grudnia 1935 r.

STAN CZYNNY. — I. Kasa zł 41 090.12; II. Instytucje kredytowe zł 30 524.53; III. Papiery wartościowe - krajowe posiadające ubezpieczenie prawne zł 405 339.85; IV. Pożyczki hipoteczne zł 840 500.00; V. Nieruchomości zł 3 319 225.46; VI. Pożyczki pod zastaw własnych polis. zł 1 018 974.94; VII. Dłużnicy: Oddziały zł 112 395.32; Ajenci zł 87 503.97; Różni z tytułu zaległ. składki zł 274 361.53; Inni zł 149 939.52; Zakłady Ubezpieczeń zł 2 133.94; VIII. Ruchomości biurowe zł 83 164.67; IX. Inne aktywa zł 360 438.25; X. Strata zł 531 971.42; **Razem zł 7 257 563.52.**

STAN BIERNY. — I. Kapitały i fundusze własne Zakładu 1) emitowany kapitał akcyjny zł 1 000 000 00 (akcji 10 000 szt. à zł 100.00), 2) rezerwa na wątpliwe należności zł 407 540.18; II. Fundusz ubezpieczeniowy: 1) rezerwa składek od ubezp. bezpośr. zł 4 988 815.87, 2) przeniesienie składek zł 118 851.94; III. Fundusze i rezerwy techniczne: 1) rezerwa na nieuregulowane sumy płatne i wykupy na udział własny zł 147 614.14, 2) przeniesienie składek zł 79 234.62; IV. Fundusz na umorzenie wart. nieruch. zł 236 796.37; V. Wierzyciele: 1) ajenci zł 336.96, 2) zakłady ubezpieczeń zł 60 993.10, 3) inni zł 135 000.00; VI. Niepodniesiony udział w zwrotach ubezp. zł 4 956.37; VII. Nieuiszczone podatki i opłaty zł 13 632.27; VIII. Inne pasywa zł 63 794.70; **Razem zł 7 257 563.52.**

Rachunek strat i zysków

PRZYCHÓD. — I. Zysk w roku sprawozdawczym na r-ku ubezpieczeń na życie zł 37 347.44; II. Zysk na kursie walut obcych zł 9 497.65; III. Przeniesiony kapitał zapasowy zł 9 600.00; IV. Strata zł 531 971.42; **Razem zł 588 416.51.**

ROZCHÓD. — I. Strata z roku poprzedniego zł 330 349.51; II. Inne odpisy i straty nieobjęte poszczególnymi rachunkami: 1) odpisano z wartości ruchomości zł 30 592.92, 2) odpisano z wartości nieruchomości zł 20 729.83, 3) odpisano na stratę na sprzedaży papierów wartościowych zł 4 651.01, 4) odpisano na rachunek rezerw na wątpliwe należności zł 202 093.21; **Razem zł 588 416.51.**

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy, odbyte w dn. 24 sierpnia 1936 r. uchwaliło pokryć stratę w kwocie zł 531 971.42.

1903

I OGŁOSZENIE

„Pionier“ Spółka Akcyjna dla Poszukiwania i Wydobywania Minerałów Bitumicznych

zaprasza niniejszem PP. Akcjonariuszów na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE SPÓŁKI

które odbędzie się we Lwowie w lokalu biura Spółki przy ul. Szajnochy 2 w dn. 24 września 1936 r. o godz. 12,30 z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego zebrania;
- 2) Sprawozdanie, bilans i rachunek strat i zysków za rok administracyjny 1935/36;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków oraz udzielenie absolutorjum Zarządowi;
- 5) Wybór członków Zarządu;
- 6) Wynagrodzenie Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wybór członków Komisji Rewizyjnej;
- 8) Wolne wnioski.

1908-35-37

PODRÓŻUJCIE SAMOLOTAMI

C. Hartwig, Spółka Akcyjna w Poznaniu

Bilans zamknięcia na dz. 31/XII 1934 r.

STAN CZYNNY. — R-k kasy zł 47 968.89; R-k banków zł 43 093.34; R-k weksli zł 25 582.76; R-k papierów procentowych w portfelu zł 45 989.70; R-k kaucji w gotówce zł 4 730.82; R-k kaucji w papierach procentowych zł 38 144.00; R-k dłużników zł 430 269.40; R-k sum przechodnich zł 105 127.40; R-k wykładów do obliczenia klientom zł 4 519.00; R-k Zarządu z oddziałami zł 227 809.75; R-k oddziałów między sobą zł 48 550.85; R-k udziałów w obcych przedsiębiorstwach zł 83 834.00; R-k nieruchomości zł 3 191 968.70; R-k ruchomości zł 175 736.25; R-k koni zł 117 295.00; R-k wozów zł 118 690.10; R-k uprzęży zł 15 632.65; R-k samochodów zł 38 347.00; R-k taboru wodnego zł 52 613.88; R-k zapasów towarów zł 2 177.12; Strata za 1933 r. zł 146 825.12; Strata za 1934 r. zł 173 641.62; **Razem aktywa zł 5 138 547.33.**

R-k inkasa zł 448 366.25; R-k gwarancji bankowych zł 41 750.00; R-k gwarancji w akceptach zł 22 445.00; R-k reklamacji kolejowych i celnych zł 19 511.63; R-k depozytów zł 40 133.36.

STAN BIERNY. — R-k kapitału akcyjnego zł 2 000 000.00; R-k funduszu zapasowego zł 62 330.72; R-k funduszu amortyzacyjnego zł 366 322.98; R-k banków zł 1 327 687.79; R-k wierzycieli zł 175 760.02; R-k sum przechodnich zł 43 543.79; R-k długów hipotecznych zł 79 216.61; R-k Zarządu z oddziałami zł 227 809.73; R-k oddziałów między sobą zł 48 550.85; R-k obligacji z tytułu weksli zdyskontowanych zł 17 487.74; R-k akceptów własnych zł 789 837.10; **Razem pasywa zł 5 138 547.33.**

R-k różnych za inkaśo zł 448 366.25; R-k gwarancji bankowych zł 41 750.00; R-k gwarancji w akceptach zł 22 445.00; R-k różnych za reklamacje kolejowe i celne zł 19 511.63; R-k różnych za depozyty zł 40 133.36.

Rachunek strat i zysków

R-k podatków zł 79 489.80; R-k świadczeń socjalnych zł 90 406.47; R-k pensji Zarządu zł 43 200.00, pracowników zł 442 339.34; R-k robocizny zł 292 770.90; R-k kosztów handlowych zł 211 004.68; R-k utrzymania taboru i pojazdów mechanicznych zł 131 918.26; R-k procentów i prowizji bankowych zł 227 739.92; **Razem zł 1 518 869.37.**

R-k wpływów z ekspedycji zł 1 313 245.16; R-k dochodu z nieruchomości zł 28 237.80; R-k odzyskanych strat zł 3 433.54; R-k nadwyżki na papierach procentowych zł 311.25; Strata zł 173 641.62; **Razem zł 1 518 869.37.**

Rada Nadzorcza:

(—) Broniewski

Zarząd:

(—) Weber (—) E. Hellwig

Komisja Rewizyjna Rady Nadzorczej:

(—) Słomski (—) Kuczyk (—) K. Karpiński

Bilans zamknięcia na dz. 31/XII 1935 r.

STAN CZYNNY. — R-k kasy zł 44 056.43; R-k banków zł 62 660.11; R-k weksli zł 19 781.06; R-k papierów procentowych w portfelu zł 16 578.70; R-k kaucji w gotówce zł 3 199.62; R-k kaucji w papierach procentowych zł 37 795.75; R-k dłużników zł 301 704.40; R-k sum przechodnich zł 37 159.55; R-k wykładów do obliczenia klientom zł 12 525.26; R-k Zarządu z oddziałami zł 237 975.68; R-k oddziałów między sobą zł 42 376.85; R-k udziałów w obcych przedsiębiorstwach zł 33 350.00; R-k nieruchomości zł 2 208 500.00; R-k ruchomości zł 62 000.00; R-k koni zł 35 600.00; R-k wozów zł 76 800.00; R-k uprzęży zł 10 000.00; R-k samochodów zł 5 000.00; R-k zapasów towarów zł 1 713.23; Strata za 1933 r. zł 146 825.12; Strata za 1934 r. zł 173 641.62; Strata za 1935 r. zł 1 908 186.96; **Razem aktywa zł 5 477 430.34.**

R-k inkasa zł 430 814.84; R-k gwarancji bankowych zł 33 000.00; R-k gwarancji w akceptach zł 17 000.00; R-k reklamacji kolejowych i celnych zł 5 145.14; R-k depozytów zł 53 640.60.

STAN BIERNY. — R-k kapitału akcyjnego zł 2 000 000.00; R-k funduszu zapasowego zł 62 330.72; R-k funduszu amortyzacyjnego zł 366 322.98; R-k banków zł 1 464 698.70; R-k akceptów własnych zł 890 388.27; R-k wierzycieli zł 166 467.80;

R-k sum przechodnich zł 153 373.35; R-k długów hipotecznych zł 78 112.22; R-k Zarządu z oddziałami zł 237 975.68; R-k oddziałów między sobą zł 42 376.85; R-k obligacji z tytułu weksli zdyskontowanych zł 15 383.77; **Razem pasywa zł 5 477 430.34.**

R-k różnych za inkaśo zł 430 814.84; R-k gwarancji bankowych zł 33 000.00; R-k gwarancji w akceptach zł 17 000.00; R-k różnych za reklamacje kolejowe i celne zł 5 145.14; R-k różnych za depozyty zł 53 640.60.

Rachunek strat i zysków

R-k podatków zł 84 656.99; R-k świadczeń socjalnych zł 88 532.11; R-k pensji Zarządu zł 43 200.00, pracowników zł 435 032.01; R-k robocizny zł 304 007.21; R-k kosztów handlowych zł 221 654.24; R-k utrzymania taboru i pojazdów mechanicznych zł 135 587.52; R-k procentów i prowizji bankowych zł 252 737.35; Odpisy: na papierach procentowych zł 7 106.25, na dłużnikach zł 230 897.66, na sumach przechodnich zł 57 343.01, na udziałach zł 50 484.00, na nieruchomościach zł 991 381.44, na ruchomościach zł 115 702.10, na koniach zł 86 829.40, na wozach zł 48 419.60, na uprzężach zł 5 814.55, na samochodach zł 33 347.00, na taborze wodnym zł 43 813.88; **Razem zł 3 236 546.32.**

R-k wpływów z ekspedycji zł 1 303 796.41; R-k dochodu z nieruchomości zł 22 574.27; R-k odzyskanych strat zł 523.63; R-k nadwyżki na sprzedanych papierach procentowych zł 1 465.05; Strata zł 1 908 186.96; **Razem zł 3 236 546.32.**

Rada Nadzorcza:

(—) W. Broniewski

Zarząd:

(—) B. Weber (—) E. Hellwig

Komisja Rewizyjna Rady Nadzorczej:

(—) A. Słomski (—) J. Kuczyk (—) K. Karpiński

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy uchwaliło w dn. 17 sierpnia 1936 r. pokryć stratę przez odpisanie funduszu amortyzacyjnego w kwocie zł 366 322.98, funduszu zapasowego zł 62 330.72 i obniżenie kapitału zakładowego o zł 1 800 000.00.

Jednocześnie Walne Zgromadzenie uchwaliło podwyższenie kapitału zakładowego o zł 1 000 000.00 do wysokości zł 1 200 000.00, przyczem pokrycie nowej emisji w pełnej sumie zł 1 000 000.00 jest zapewnione.

W związku z powyższem uchwaliło Walne Zgromadzenie wszystkie proponowane zmiany statutu i to §§ 2, 3, 4, 5, 6, 7, 11 i 12 oraz skreślenie §§ 9 i 10 zgodnie z ogłoszeniem w tygodniku „Polska Gospodarka” z dn. 25 lipca 1936 r. zeszyt 30 i z dn. 1 sierpnia 1936 r. zeszyt 31.

1907

I OGŁOSZENIE

ZARZĄD FIRMY

Cnkrownia we Wrześni, Spółka Akcyjna

zaprasza niniejszem PP. Akcjonariuszów na

WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się w sobotę, dn. 26 września 1936 r. o godz. 16 w biurze Cukrowni we Wrześni z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zağajenie;
- 2) Przedłożenie sprawozdania i zamknięć rachunkowych na dz. 30 kwietnia 1936 r.;
- 3) Odczytanie sprawozdania Sp. Rew. „Powiernik”;
- 4) Zatwierdzenie bilansu, rachunku zysków i strat oraz podział zysków za rok obrachunkowy 1935/36;
- 5) Udzielenie absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 6) Wybór członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących;
- 7) Wolne głosy.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnem Zgromadzeniu, winni conajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia zdeponować w biurze Zarządu akcje lub kwity depozytowe polskich instytucji bankowych, względnie polskich notariuszów.

Września, dn. 25 sierpnia 1936.

Z A R Z Ą D

Fr. Czapski

B. Demby

1899

Bilans za 1935 r.
(w dolarach amerykańskich)

AKTYWA. — Inwentarz magazynów 110 959.29; Meble 6 917.65; Koncesje i gwarancje 78 793.73; Gotówka w bankach 479 800.36; Dłużnicy różni 86 475.45; Najem 289 657.40; Wydatki dotyczące okresów przyszłych 36 415.38; Strata lat ubiegłych 1 949 934.45; Strata za 1935 r. 11 073.12; **Razem 3 050 026.83.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy 20 000.00; Fundusz rezerwowy na rachunki nieściągalne 96 719.50; Fundusz rezerwowy na nieprzewidziane wydatki 144 631.33; Wierzyciele: United States Lines Company 2 734 360.74; Różni 12 539.62; Zobowiązania, dotyczące okresów przyszłych 41 775.64; **Razem 3 050 026.83.**

Rachunek strat i zysków

Koszty administracyjne 14 171.13; Amortyzacja 19 162.15; Odszkodowania 1 150.94; Różne wydatki 585.40; **Razem 35 069.62.**

Dochód eksploatacyjny 228.74; Zysk na kursie walut 14 970.46; Różne wpływy 8 797.30; Strata w 1935 r. 11 073.12; **Razem 1902**

TYGODNIK HANDLOWY

niezbędny jest dla
przemysłowców
i hurtowników,

o ile chcą oni

dotrzeć do Kupców
lub znać stan handlu

Numery okazowe na żądanie wysyła
Administracja „Tygodnika Handlowego“
Warszawa, ul. Zielna Nr. 50, tel. 545-36

!!! Najwygodniej podróżować samolotem !!!

TARYFA CELNA

wydana w formie kartkowej
stale uzupełniana
według aktualnego stanu

Cena Taryfy zł 40.—

Cena „Uzupełnień“ zł 7.—

kwartalnie

Nakładem Tygodnika

Polska Gospodarcza

PRAWO

PRZEMYSŁOWE

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA R. P. O PRAWIE PRZEMYSŁOWEM
W BRZMIENIU USTAWY
Z DNIA 10 MARCA 1934 ROKU
Z OBJAŚNIENIAMI

ZEBRAŁ I OPRACOWAŁ

Roman Stanisław Ślaski

RADCA MINISTERSTWA
PRZEMYSŁU I HANDLU

NAKŁADEM TYGODNIKA

„POLSKA GOSPODARCZA”

Cena egzemplarza w oprawie płóciennej zł 20
Z przesyłką poleconą zł 21
Z przesyłką za zaliczeniem zł 22

Zamówienia na „PRAWO PRZEMYSŁOWE”
przyjmuje Administracja tyg.

„POLSKA GOSPODARCZA”

WARSZAWA, UL. ELEKTORALNA 2, TELEFON Nr. 5-12-73

POLMIN

Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych

CENTRALA: LWÓW, ULICA AKADEMICKA 7

TELEFONY: 102-20 do 102-23

RAFINERJA W DROHOBYCZU

REPREZENTACJA W GDAŃSKU
POLISH PETROLEUM COMPANY
KREBSMARKT 7/8

PRZEDSTAWICIELSTWA ZAGRANICZ-
NE WE WSZYSTKICH STOŁECZNYCH
MIASTACH EUROPY

DZIĘKI DŁUGOLETNIJ PRAKTYCE RAFINE-
RYJNEJ I DOŚWIADCZENIOM NA POLU TECH-
NIKI SMARNICZEJ, DOSTARCZAMY PRODUK-
TY SMAROWE NAJWYŻSZYCH GATUNKÓW
PO JAK NAJŚCIŚLEJ SKALKULOWANYCH
CENACH

WŁAŚCIWE ZASTOSOWANIE WYSOKOWAR-
TOŚCIOWYCH OLEJÓW I SMARÓW „POLMIN“,
DOSTOSOWANYCH DO WARUNKÓW PRACY
WSZYSTKICH MASZYN I SILNIKÓW, ZAPEW-
NIA UZYSKANIE WSZELKICH KORZYŚCI,
ZWIĄZANYCH Z RACJONALNĄ GOSPODARKĄ
SMARNICZĄ

OLEJE I SMARY AUTOMOBILOWE „POLMIN”

SĄ DO NABYCIA WE WSZYSTKICH NASZYCH ODDZIAŁACH ORAZ
W PIERWSZORZĘDNYCH SKŁADACH Z AKCESORJAMI SAMOCHODOWEMI

O D D Z I A Ł Y: BIAŁYSTOK, BYDGOSZCZ, DOLINA, GDYNIA, JAROSŁAW,
KALISZ, KRAKÓW, LUBLIN, LWÓW, ŁÓDŹ, PIŃSK, POZNAŃ,
RÓWNE, SIEDLCE, STRYJ, SOSNOWIEC, TOMASZÓW MAZO-
WIECKI, TORUŃ, WARSZAWA, WILNO
